

MATICA

Uspješno održani ljetni programi HMI-ja

ISSN 1300-2140

9

771330 214009

MATICA

Mjesečna revija
HRVATSKE MATICE ISELJENIKA /
*Monthly magazine of the
Croatian Heritage Foundation*

Godište / Volume LXVI
Broj / No. 8-9/2016

Nakladnik / Publisher
Hrvatska matica iseljenika /
Croatian Heritage Foundation

Za nakladnika / For Publisher
Mirjana Piskulić

Rukovoditeljica Odjela nakladništva /
Head of Publishing Department
Vesna Kukavica

Glavni urednik / Chief Editor
Hrvoje Salopek

Tajnica / Secretary
Snježana Radoš

Dizajn i priprema / Layout & Design
Krunoslav Vilček

Tisk / Print
Znanje, Zagreb

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA

Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
www.matis.hr

Naslovnica:
Sudionici Task Forcea
(foto: Arhiva EHTF-a)

*Posjetite stranice web portala
Hrvatske matice iseljenika!*

www.matis.hr

Web stranice HMI čitaju se diljem svijeta, dostupne su na tri jezika (hrvatski, engleski, španjolski) i bilježe stalni porast posjećenosti.

Budite korak ispred ostalih i predstavite se hrvatskim iseljeničkim zajednicama, uglednim poslovnim Hrvatima u svijetu i njihovim partnerima.

**Oglašavajte na web portalu
Hrvatske matice iseljenika!**

Internet marketing HMI osmislio je nekoliko načina oglašavanja:
■ BANERI ■ SPONZORIRANI ČLANAK ■ SPONZORIRANE RUBRIKE

Odjel za marketing i promociju HMI - Ivana Rora
tel. (+385 1) 61 15 116 ■ fax. (+385 1) 61 11 522
mob. 099 61 15 116 ■ E-mail: marketing@matis.hr

HRVATSKA IZ ZRAKA PROLOŠKO BLATO 60

- 5** Presuda Perkoviću i Mustaču
- 7** Poništена presuda kardinalu Stepincu
- 8** Sveučilišna škola hrvatskoga jezika i kulture
- 12** Dani iseljenika na Kvarneru
- 14** Turneja HFA 'Nova nada' iz Warrena (SAD)
- 16** Mala škola hrvatskoga jezika i kulture

- 19** Chicago: Proslava velike Gospe
- 20** Turneja HFG 'Zagreb' iz Wollongonga (Australija)
- 22** Susret iseljenika u Dubrovniku
- 23** Novi stipendisti Hrvatske školske zaklade
- 24** Petrovaradin: 300 godina Gospe Tekijske

- 26** Znanstvenica Mrnjavac na Sveučilištu u Düsseldorfu
- 28** Toronto: 50 godina radijskog programa 'Zvuci Hrvatske'
- 29** Razgovor: Dr. Vinko Grubišić
- 32** Obljetnica Grgicheve legendarne pobjede
- 35** Eco Heritage Task Force
- 38** Sjajan gradičanskohrvatski mjuzikl
- 39** Obljetnica Katoličke misije Bern
- 44** Knjiga Fabijana Lovokovića 'U pomoć Hrvatskoj'
- 48** Izložba povodom 50. obljetnice Smotre folklora
- 54** Knjiga aforizama Valentina Čorića
- 64** Britanski vaterpolist i plivač Paulo Radmilović
- 67** Žetva medalja na Olimpijskim igrama u Riju

KOLUMNE

11 Globalna Hrvatska (Vesna Kukavica)	40 Povijesne obljetnice (Željko Holjevac)

42 (S)kretanja (Šimun Šito Čorić)	41 Naši gradovi (Zvonko Ranogajec)

56 Govorimo hrvatski (Sanja Vulić)	57 Djelovanje hrvatskih sestara u inozemstvu (Jozo Župić)

HRVATSKA MATICA ISELJENIKA
Trg Stjepana Radića 3, pp 241
10002 Zagreb, Hrvatska / Croatia
Telefon: +385 (0)1 6115-116
Telefax: +385 (0)1 6110-933
E-mail: matica@matis.hr Web: www.matis.hr

GODIŠNJA PREPLATA / ANNUAL SUBSCRIPTION
Običnom poštom / regular mail:
Hrvatska / Croatia 100 kn
ostale europske države / other European countries 25 EUR
Zračnom poštom / airmail:
SAD / USA 65 USD
Kanada / Canada 65 CAD
Australija / Australia 70 AUD
ostale prekomorske države / other overseas countries 70 USD

DEVIZNI RAČUN BROJ /
FOREIGN CURRENCY ACCOUNT:
IBAN: HR06 2340 0091 5102 96717
SWIFT CODE: PBZGHR2X
Privredna banka Zagreb, Radnička cesta 50

ŽIRO RAČUN ZA UPLATU U KUNAMA /
DOMESTIC CURRENCY ACCOUNT (IN KUNA):
IBAN: HR80 2390 0011 1000 21305
Hrvatska poštanska banka

Naručite i vi svoju MATICU jer MATICA je most hrvatskoga zajedništva

Želite li primati MATICU kao dar koji će stizati na Vašu kućnu adresu? Jedino što trebate učiniti jest poslati nam popunjeno naručbenicu i upлатiti na naš račun odgovarajući novčani iznos koji pokriva troškove slanja. MATICA će potom svaki mjesec stizati u Vaš dom. Naručite, čitajte i preporučite MATICU Vašoj rodbini i prijateljima, kako biste aktivno sudjelovali u ostvarivanju MATIĆINE misije: biti čvrsti most između Hrvatske i Hrvata diljem svijeta.

Iме i prezime / Name and surname

Adresa / Address

Grad / City

Država / State

Pošt. broj / Zip Code

Tel.

Fax.

E-mail

Datum / Date

MIRJANA PISKULIĆ POSTALA V.D. RAVNATELJICA HMI-ja

ZAGREB - Na svojoj drugoj sjednici, održanoj 14. srpnja ove godine, Upravni odbor Hrvatske matice iseljenika imenovao je profesoricu Mirjanu Anu-Mariju Piskulić vršiteljicom dužnosti ravnateljice. Naime, dosadašnjem ravnatelju HMI-ja mr. sc. Marinu Knezoviću dana 16. srpnja 2016. istekao je četverogodišnji mandat.

Mirjana Ana-Maria Piskulić rođena je u Južnoafričkoj Republici kao dijete iseljenika. U Zadar se s obitelji seli 1969. godine. Diplomirala je studij logopedije i fonetike na Sveučilištu u Zagrebu. Nakon prvoga radnog iskustva u poliklinici SUVAG, godine 1991., nastavlja raditi u Hrvatskoj matici iseljenika. Zatim je devet godina provela u diplomaciji kao ugovorni diplomat, od početka 2015. kao prva tajnica Veleposlanstva Republike Hrvatske u Canberri, a od 2008. do 2013. bila je generalna konzulica u Sydneyu.

Početkom 2014. godine vraća se u HMI i postaje rukovoditeljica Odjela za informiranje iseljeništva. Surađuje u uspostavljanju vrlo uspješnog Večernjakova portala za iseljeniš-

tvo "Moja Hrvatska" u kojem redovito objavljuje.

Nove članove Upravnoga odbora Matice početkom lipnja imenovala je hrvatska Vlada na čelu s premijerom Tihomirom Oreškovićem. Upravni odbor HMI-ja čine predsjednik Milan Kovač, dipl. oec. i članovi: književnik Hrvoje Hitrec, dr. sc. Vjekoslav Jeleč, književnik Đuro Vidmarović i Lada Kanajet Šimić, prof.

JAČANJE INICIJATIVE JADRAN – BALTIK – CRNO MORE

DUBROVNIK - Jačanje suradnje 12 zemalja inicijative Jadran – Baltik – Crno more (BABS) bilo je u središtu tradicionalnoga, 11. vanjskopolitičkog skupa u Dubrovniku koji je potkraj kolovoza okupio predsjednike i ministre iz

tih regija. Bivši *Croatia Summit*, a sada Dubrovnik forum, koji se ove godine održao pod nazivom "Snažnija Europa - spajanje sjevera i juga", počeo je uvodnim riječima predsjednice Hrvatske Kolinde Grabar Kitarović i njezina

poljskoga kolege Andrzeja Dude. Sudionici Dubrovnik foruma donijeli su *Dubrovačku izjavu* kojom podupiru konkretnе projekte energetskoga, prometnoga i digitalnoga povezivanja srednje i istočne Europe i pozivaju zainteresirane iz cijelog svijeta da u njima sudjeluju. Države članice Europske unije smještene između Jadrana, Baltika i Crnog mora: Austrija, Bugarska, Češka, Estonija, Hrvatska, Latvija, Litva, Mađarska, Poljska, Rumunjska, Slovačka i Slovenija, podržale su "Inicijativu triju mora", kao neformalnu platformu za osiguranje političke potpore i djelovanja na konkretnim prekograničnim i makroregionalnim projektima, stoji u izjavi. Ti projekti u energetici, prometu, digitalnoj komunikaciji i gospodarstvu srednje i istočne Europe trebaju jačati konkurentnost gospodarstava tih 12 zemalja, njihovu sigurnost, ali i osnažiti Europsku uniju u cjelini. "Inicijativa triju mora otvorena je za partnerstva u konkretnim projektima sa zainteresiranim državama ili poslovnim čimbenicima iz cijelog svijeta koji su predani temeljnim vrijednostima i načelima EU-a", navodi se u izjavi. (Hina)

Đureković ubijen jer je bio ‘separatist i kritičar režima’

Glavni motiv ubojstva Stjepana Đurekovića bila je eliminacija političkoga protivnika režima, objavilo je sudske vijeće Visokoga zemaljskog suda u Münchenu obrazlažući presudu, okarakteriziravši to ubojstvo kao kazneno djelo iz niskih pobuda

Tekst: Hina

Bivši pripadnici jugoslavenske i hrvatske tajne službe Josip Perković i Zdravko Mustač na sudu u Münchenu 3. kolovoza proglašeni su krivima za sudjelovanje u ubojstvu hrvatskoga emigranta Stjepana Đurekovića u Njemačkoj 1983. i osuđeni na doživotne zatvorske kazne.

Bivši direktor u naftnoj kompaniji In i prebjeg iz socijalističke Jugoslavije Đureković brutalno je smaknut hicima iz pištolja te udarcima sjekirom 1983. u Wolfratshausenu, tridesetak kilometara od Münchena. Ubijen je u improviziranoj tiskari smještenoj u garaži drugoga hrvatskog emigranta, Krunoslava Pratesa, koji je istodobno uređivao iseljenički tisak i informirao Udbu. Četvrt stoljeća nakon atentata Prates je osuđen na doživotnu kaznu zatvora zbog pomaganja u ubojstvu, a tijekom suđenja su isplivala i imena ‘jugo špijuna’ Perkovića i njegova šefa Mustača, koji će zajedno sjeti na optuženičku klupu.

Glavni motiv ubojstva Stjepana Đurekovića bila je eliminacija političko-

“Do ovog procesa pred ovim sudom došlo je samo zato jer se to prije toga nije dogodilo u Hrvatskoj. Nadamo se da će u Hrvatskoj doći do znanstvenog sučeljavanja s ovim povijesnim razdobljem”, zaključio je sudac Dauster.

Perković i Mustač
odvjetnikom Nobilom u
münchenskoj sudnici

ga protivnika režima, objavilo je sudske vijeće Visokoga zemaljskog suda u Münchenu obrazlažući presudu Josipu Perkoviću i Zdravku Mustaču, okarakteriziravši to ubojstvo kao kazneno djelo iz niskih pobuda. "Glavni motiv je bio ubiti jednog separatista i kritičara režima. To su okrivljeni znali. Đurekovića je trebalo ušutkati i fizički i politički. I time obrazlažemo ovo ubojstvo iz niskih pobuda. Da se radilo o ubojstvu terorista, takve kvalifikacije ne bi bilo", rekao je predsjednik sudske vijeće Manfred Dauster.

Sud smatra osnovanom tvrdnju iz optužnice po kojoj je Perković zasad nepoznatim počiniteljima predao ključ garaže pokraj Münchena u kojoj je Đureković 28. srpnja 1983. ubijen. On je taj ključ početkom lipnja 1983. u Luksemburgu dobio od svoga doušnika Krunoslava Pratesa. "S pomoću tog ključa najmanje dvojica počinitelja ušla su u garažu koja je korištena kao tiskara gdje su do-

čekali Đurekovića", stoji u obrazloženju presude.

"Do ovog procesa pred ovim sudom došlo je samo zato jer se to prije toga nije dogodilo u Hrvatskoj. Mi ovdje ne postavljamo pitanje zašto je to bilo tako", rekao je sudac Dauster. "Nadamo se da će u zemljama koje su nastale nakon raspada Jugoslavije doći do znanstvenog sučeljavanja s ovim povijesnim razdobljem. Koliko je to polje tamo neistraženo dovoljno govori činjenica da smo morali kao vještak pozvati jednoga danskog i jednoga njemačkog povjesničara", primijetio je Dauster. "Budući naraštaji donijet će svoj sud o tome zašto se proces sučeljavanja s tom stranom povijesti još nije dogodio", zaključio je Dauster. ■

ENG Former members of the Yugoslav secret service Josip Perković and Zdravko Mustač were found guilty of taking part in the 1983 murder of Croatian émigré Stjepan Đureković in Germany and sentenced to life in prison.

U VUKOVARU OTKRIVEN SPOMENIK NESTALIMA U DOMOVINSKOME RATU

VUKOVAR - U sklopu obilježavanja Međunarodnoga dana nestalih osoba, 30. kolovoza je u vukovarskoj gradskoj četvrti Borovo naselje otkriven spomenik nestalim osobama u Domovinskom ratu, nastao po idejnom rješenju vu-

kovarskoga branitelja Dubravka Duića - prvo takvo obilježje nestalim osobama postavljeno u Hrvatskoj. Predsjednica Udruge "Vukovarske majke" Manda Patko istaknula je kako je to prvo takvo obilježje nestalim osobama

postavljeno u Hrvatskoj. "S obzirom na to da je Vukovar podnio najveću žrtvu u Domovinskome ratu i očekivano je da prvo ovakvo obilježje bude u ovome gradu", ustvrdila je Manda Patko poručivši kako obitelji nestalih osoba nikada neće odustati za potragom za svojima najmilijima.

Vukovarski gradonačelnik Ivan Penava istaknuo je da je pitanje nestalih osoba najteže breme Domovinskoga rata te pozvao sve okupljene na veći angažman kako bi se rasvijetlila sudbina nestalih osoba u Hrvatskoj još u 1990. Uz članove obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja i civila iz Domovinskoga rata, na svečanosti su bili i izaslanik predsjednice Republike Ante Deur te ministar branitelja Tomo Medved u svojstvu izaslanika predsjednika Vlade koji su prije položili vijence te zapalili svijeće na Memorijalnome groblju žrtava iz Domovinskoga rata, a bili su i na misi zadušnici u župnoj crkvi sv. Filipa i Jakova.

Spomen-obilježje nestalim osobama izrađeno je od inoxa u obliku svijeće koja gori i s koje kaplje vosak koji se na tlu pretvara u kocke koje simboliziraju šahovnicu. (Hina)

GOSPODARSTVO U DRUGOM TROMJESEČJU PORASLO 2,8 POSTO

ZAGREB - Državni zavod za statistiku (DZS) objavio je 31. kolovoza prvu procjenu prema kojoj je bruto domaći proizvod (BDP) u proteklome kvartalu porastao 2,8 posto u odnosu na isto razdoblje prošle godine. To je bolji podatak nego što se očekivalo. Osam makroekonomista, koji su sudjelovali u anketi Hine, procjenjivali su u prosjeku da je gospodarstvo poraslo za 2,3 posto na godišnjoj razini. Pritom su se njihove procjene rasta kretale u rasponu od 2,1 do 2,5 posto. To je već sedmo tromjeseče zaredom kako BDP raste, i to brže nego u prethodnom, kada je gospodarstvo ojačalo 2,7 posto.

Tehnički ministar financija Zdravko Marić izjavio je da je rast BDP-a u skladu s očekivanjima analitičara te da su djelomiće ispunjena i očekivanja Vlade za drugo tromjeseče. "Uz stabilan i nešto malo usporen rast izvoza, u drugom tromjesečju tako je dobar rezultat polučila osobna potrošnja i, ono

što jako ohrabruje, investicije", rekao je Marić. Napomenuo je pritom da investicije rastu više od šest posto u drugom tromjesečju. Upitan za projekciju do kraja godine, Marić je odgovorio da rast u drugom tromjesečju i turistička sezona koja je u punom jeku dižu Vladinu projekciju prema razini od 2,5 posto. "Znate da smo išli s originalnom pretpostavkom rasta od dva posto. Mnogi su to osporavali i kritizirali, a mi smo rekli da je to realna pretpostavka, a pokazuje se da gospodarstvo ove godine definitivno ima i bolje performanse od toga", zaključio je u izjavi novinarima. DZS je priopćio kako je najveći doprinos povećanju ostvaren rastom izvoza robe i usluga, od 4,1 posto u tom razdoblju. Doprinos domaće potražnje bio je pozitivan. Među sastavnicama domaće potražnje najsnažniji pozitivan utjecaj na kretanje gospodarske aktivnosti prouzročen je rastom izdataka za konačnu potrošnju kućanstava - 3 posto. (Hina)

Osveta komunističke vrhuške Stepincu

"Dirnut sam strašno, zahvaljujem što je skinuta ljaga koja se godinama vukla na kardinalu, Katoličkoj crkvi i cijelome hrvatskom narodu", komentirao je presudu kardinalov nećak Boris Stepinac

Sudac Ivan Turudić

Tekst: Uredništvo

Zagrebački Županijski sud 22. srpnja u cjelini je ponишto presudu kardinalu Alojziju Stepincu kojega su komunističke vlasti 1946. osudile na 16 godina zatvora i prisilnoga rada te petogodišnji gubitak političkih i građanskih prava. Reviziju postupka zatražio je Stepinčev nećak Boris Stepinac, a izvanraspravnim vijećem o reviziji predsjedao je sudac Ivan Turudić koji je rekao da je presuda montiranoga političkog suđenja, koja krši načela kaznenog prava, bila osveta komunističke vrhuške Stepincu. Dodao je da su uglavnom

provođeni dokazi kojima "instruirani svjedoci tužiteljstva terete optuženika, o čemu u stvarnosti nije odlučivalo sudsko vijeće, nego komunistički tužitelj Jakov Blažević".

"Presuda jedino u odnosu na optuženog Stepinca nije obrazložena ni u odluci o krivnji ni u odluci o kazni. Samo su ponovljeni i onako općeniti navodi optužnice", istaknuo je Turudić dajući da je cilj bila "osveta kardinalu Stepincu, moralna diskvalifikacija njega i Katoličke crkve".

"Temeljni krimen koji se Stepincu stavlja na teret je činjenica da je u vrijeme NDH bio zagrebački nadbiskup. Sam se zapitao tijekom suđenja, pa što sam trebao učiniti? Otići u šumu ili pobjeći u London? On je odlučio ostati sa svojim narodom s kojim je bio i za vrijeme jugoslavenske monarhističke diktature i za vrijeme Titove komunističke diktature", rekao je sudac. Također je rekao i da je Stepincu u zatvoru nudjeno potpisivanje formulara za traženje pomilovanja, što on nije želio učiniti pristajući jedino na obnovu postupka pred neovisnim sudom ili ponишtenje presude. "Nakon 70 godina njegova je volja ispunjena od strane hrvatskog suda u slobodnoj hrvatskoj državi i zato ova presuda nema samo pojedinačnu, nego i duboku važnost za povijest hrvatskoga naroda", zaključio je Turudić.

Presudu je komentirao Boris Stepinac, nećak kardinala Alojzija Stepinca. "Izvrsno se osjećam, dirnut sam strašno,

Stepinčev
nećak Boris
Stepinac koji
je zatražio
reviziju
suđenja
kardinalu

zahvaljujem što je skinuta ljaga koja se godinama vukla na kardinalu, Katoličkoj crkvi i cijelome hrvatskom narodu", poručio je. "Ova je presuda prva potvrđila duboko opredjeljenje i osjećaje hrvatskoga naroda da je Stepinac žrtva montiranoga procesa", izjavio je Vladimir Šeks, koji je jedan od autora izmjena Zakona o kaznenome postupku koje su omogućile reviziju postupka protiv Stepinca.

"Na samom suđenju 1946. bilo je mnogo lažnih svjedoka koji su kardinalu pripisivali svašta i odlučili smo se za ovu raspravu kako bismo obnovljениm procesom, na temelju vjerodostojnih dokumenata i svjedoka, pokazati pravu istinu", izjavio je kardinalov nećak Boris Stepinac. Također je rekao kako je zbog montiranoga procesa njegova obitelj imala velikih problema. ■

Temeljni krimen koji se Stepincu stavlja na teret je činjenica da je u vrijeme NDH bio zagrebački nadbiskup. Sam se zapitao tijekom suđenja, pa što sam trebao učiniti? Otići u šumu ili pobjeći u London?

ENG The County Court in Zagreb has overturned in its entirety the ruling handed down against Cardinal Alojzius Stepinac in 1946 by the Communist authorities in which they condemned him to sixteen years in prison, forced labour and the loss of political and civil rights for a period of five years.

Zaimača: *kaciola, paljak, šeflja, grabljača...* - puno smo toga saznali u Sveučilišnoj školi

U Školi se, naravno, poučava standardu, ali naši polaznici, odnosno njihove obitelji, dolaze iz različitih dijelova Lijepe Naše pa mnogi od njih govore nekim od prelijepih hrvatskih idioma, govora, dijalekata, narječja

Tekst: Marija Bošnjak

Kaciola, Paljak, Šeflja, Grabljača... Hm, što je to? Mnogi polaznici ovogodišnje Sveučilišne škole hrvatskoga jezika i kulture imali su upitnike nad svojim glavama kada su čuli kako se zovu njihove skupine. Čak su i profesori bili pomalo zbumjeni. Na pitanje kako se to kaže na standardnome jeziku, dobili smo raznolike odgovore. A riječ je o zaimači! Budući da je Škola poznata po svojoj kreativnosti, i ove godine željeli smo skupine nazvati nekim zanimljivim imenima te i na taj način našim polaznicima približiti raznolikosti i ljepote hrvatskoga jezika, odnosno Hrvatske. Kao nadahnuće poslužila je karta hrvatskih naziva za zaimaču koju smo pronašli na stranicama *Teške lingvistike*.

LJEPOTE HRVATSKOGA JEZIKA I IDIOMA

Naime, tradicija je da svake godine skupine dobivaju nazive po nekim poznatim hrvatskim znamenitostima, osobama, suvenirima, rijekama, gradovima, planinama, desertima, proizvodima, izumima, nacionalnim parkovima..., a ove godine odlučili smo iskoristiti raznolikosti u samome jeziku. U Školi se, naravno, poučava standardu, ali naši polaznici,

Dodjela diploma na Sveučilištu u Zagrebu

odnosno njihove obitelji, dolaze iz različitih dijelova Lijepe Naše pa mnogi od njih govore nekim od prelijepih hrvatskih idioma, govora, dijalekata, narječja. Stoga smo im na samome početku nazi-

vima skupina željeli pokazati da trebaju zadržati i njegovati ono što već znaju, a da će u Školi postati bogatiji upoznavanjem i svladavanjem hrvatskoga standarda. Sudeći po rezultatima na kraju Škole, ideja se pokazala izvrsnom.

SPOJ JEZIČNIH I KULTUROLOŠKIH SADRŽAJA

Osim akademskoga dijela programa koji organizira Sveučilište u Zagrebu, Hrvatska matica iseljenika, kao i uvijek do

Već prvi dan nakon radionice upoznavanja, u kojoj su se naši polaznici upoznali jedni s drugima na kreativan način, imali su prigodu upoznati Zagreb u noćnim satima izvrsnom interaktivnom kazališnom turom 'Tajne Griča'!

sada, potrudila se da naši polaznici koji dolaze iz cijelog svijeta što više saznuju o hrvatskoj kulturnoj i povijesnoj baštini. Prijepodnevni sati bili su rezervirani za učenje gramatike (Ah, ti padeži!!!), raznih leksičkih sadržaja, za uvježbavanje čitanja, slušanja, pisanja i govorenja na hrvatskome jeziku, a u poslijepodnevnim i večernjim satima polaznici su imali prigodu usvajati kulturološke sadržaje. Već prvi dan nakon radionice upoznavanja, u kojoj su se naši polaznici upoznali jedni s drugima na kreativan način, imali su prigodu upoznati Zagreb u noćnim satima izvrsnom interaktivnom kazališnom turom 'Tajne Griča'. Drugi dan upoznavali su i razgledavali Zagreb i njegove znamenitosti u dnevним satima tako da su ga već na samome početku imali prilike dobro upoznati, a usput su, kako bi im boravak bio što zanimljiviji i raznovrsniji, otkrivali i gdje je najbolja kava, najbolji sladoled, noćni život...

TRADICIONALNI PROGRAM SVEUČILIŠTA U ZAGREBU I HMI-ja

Polaznici su imali i predavanja o hrvatskom identitetu, o novoj i starijoj hrvatskoj povijesti, bili smo i na koncertu vokalnog ansambla 'Lado', u Muzeju

Sveučilišna škola okupila je 25 polaznika iz 9 europskih i prekomorskih zemalja (Australije, Kanade, Argentine, Venezuele, Čilea, SAD-a, Mađarske, Italije, Njemačke).

Skupina Kaciola predstavlja svoju regiju i tradicionalna hrvatska jela

prekinutih veza, posjetili smo i razgledali etno zbirku Hrvatske kuće pod nazivom 'Hrvatska u malom'. Na svečanoj večeri u prekrasnome restoranu 'Matis' ni ove godine nije manjkalo kulinarskih, pjevačkih te plesačkih umijeća. Naši polaznici svake godine posebno izdvajaju izlete na Plitvička jezera i u Hrvatsko zagorje. Iako nas vrijeme nije baš poslužilo, na Plitvicama nas je četiri puta okupala kiša, a u Zagorju smo se smrzavali na 12 stupnjeva, oduševljenje prirodnim ljepotama nije izostalo ni ove godine.

Sveučilišna škola hrvatskog jezika i

kulture tradicionalni je program Sveučilišta u Zagrebu i Hrvatske matice iseljenika. Ove godine održavala se od 25. lipnja do 22. srpnja, a okupila je 25 polaznika iz devet europskih i prekomorskih zemalja (Australije, Kanade, Argentine, Venezuele, Čilea, SAD-a, Mađarske, Italije, Njemačke). Školu je polazilo i četvero stipendista sa Sveučilišta u Toronto (Kanada), Sveučilišta u Udinama (Italija), sveučilišta Pontificia Universidad Católica de Chile (Čile) i Szechenyi Istvan University (Mađarska).

I tako, svemu lijepome brzo dođe kraj... Četiri su tjedna, iako ispunjena znojem, frustracijama, ljutnjama, mnogobrojnim nastavcima, riječima..., ali i zabavom i smijehom, brzo proletjela... Ostaju nam lijepa sjećanja na prekrasna druženja i poznanstva. Kao i svake godine, tako i ove, moramo završiti uvodne riječi našim najdražim stihovima - Bilo bi dobro vidjeti vas opet za ona dobra, dobra stara vremena... ■

ENG The University School of Croatian Language and Culture was staged from the 25th of June to the 22nd of July, gathering 25 participants from nine European and overseas countries (Australia, Canada, Argentina, Venezuela, Chile, the USA, Hungary, Italy and Germany).

PREDSTOJNIK MILAS POSJETIO HRVATE U NIZOZEMSKOJ

NIZOZEMSKA - Zvonko Milas, predstojnik Državnoga ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Ivana Perkušić, savjetnica s posebnim položajem za pitanja hrvatskog iseljeništva, posjetili su u srpnju hrvatsku zajednicu u Nizozemskoj. U sklopu susreta s predstavnicima hrvatske zajednice u Nizozemskoj izaslanstvo je posjetilo

io i hrvatske uznike u UN-ovu zatvoru u Scheveningenu. U prostorijama Veleposlanstva Republike Hrvatske izaslanstvo Državnoga ureda sastalo se s veleposlanicom Andreom Gustović – Ercegovac te je održan niz sastanaka s predstvincima hrvatske zajednice u Nizozemskoj. Izaslanstvo se susrelo s Radovanom Lučićem, profesorom hrvatskoga jezika na Sveučilištu u Amsterdamu. Istoga dana održan je sastanak sa svećenicima Hrvatske katoličke župe sv. Nikole Tavelića u Rotterdamu, fra Jurom Tokalićem i fra Miškom Sirovinom te predstnikom i učiteljicama Hrvatske dopunske škole, Anđelkom Kazijom, Ankicom Šumom Bošnjak i Snježanom Miličević - Đerek. U dalnjem razgovoru s predstnikom Zaklade hrvatske mlađeži, Goranom Strnišom, razgovaralo se o njegovim aktivnostima i programima. Zaključno, izaslanstvo Državnoga ureda susrelo se sa zamjenikom gradonačelnika pokrajine Stichtse Vecht, Franjom Živkovićem Laurentom, uglednim članom nizozemskog društva koji je iskazao spremnost na suradnju i pomoći hrvatskoj zajednici.

SVI HRVATSKI DRŽAVLJANI IMAT ĆE PRAVO NA ORGAN U DOMOVINI

ZAGREB - Svi hrvatski državljanini, neovisno u kojem dijelu svijeta žive, imat će pravo ući na Nacionalnu listu čekanja za organe! Glavna je to promjena novoga Pravilnika Ministarstva zdravljala kojemu još prethodi javna rasprava. Od tada će svi pacienti s hrvatskim državljanstvom moći biti prijavljeni primjerice za transplantaciju bubrega, jetra, srca...

"Neovisno o tome gdje na svijetu žive hrvatski državljanini, imat će pravo biti na Nacionalnoj listi za organe jer su oni dosad na neki način zapravo bili diskriminirani. Trošak njihova liječenja snositi će inozemna osiguranja. Zašto ne dati svima pravo kada smo vodeća zemљa u svijetu za transplantacije i prvi konkretno kada je riječ o transplantaciji jetra", komentira tehnički ministar zdravljala dr. Dario Nakić.

Novi Pravilnik, koji bi na snagu trebao stupiti u listopadu, u praksi će rješiti i takozvani višak organa. Kako nam objašnjava prim. dr. Branislav Kocman, kod nas je ponekad situacija da imamo negativni balans odnosno da s obzirom na broj donora više organa dajemo u druge zemlje. Konkretno će ovaj cijenjeni kirurg i voditelj Centra za transplantaciju solidnih organa i hepatobiljarnu kirurgiju KB-a Merkur navesti primjer bubrega kojih zna biti 15 - 20 u negativnome balansu.

"Nama bi bio interes da mi transplantiramo te ljudi, a ne da dajemo organ. Građani Hrvatske koji plaćaju zdravstveno neće biti zakinuti jer će osiguranje pacijentu podmiriti troškove ili će pak oni sami platiti zahvat. Problem je kad pacijent nema osiguranje, a ima naše državljanstvo i kako uključiti na listu one koji nisu hrvatski državljanini", kaže dr. Kocman.

Pitanje stranaca ovaj pravilnik rješava pozivanjem na međudržavne ugovore te dajući mogućnost da se transplantira, uz suglasnost ministra zdravljala, ako je pacijent ugrožen život tijekom boravka u Hrvatskoj. Inače, propis nalaže i da liječnici moraju pravodobno procijeniti za svakoga kroničnoga bubrežnog bolesnika je li kandidat za transplantaciju, što je zakonsko definiranje lanske akcije Ministarstva kojom se želi što više pacijenta poštijeti dijalize. (Moja Hrvatska)

ODRAZI PROŽIMANJA KULTURA SREDNJOEUROPSKOGA KRUGA

U Hrvatskoj i Mađarskoj počinju svečanosti u znaku *Godine Nikole Šubića Zrinskog*. Jubilej je potaknuo stotinjak priredbi, počevši od 7. rujna u Sigetu, čiji će sadržaji tijekom jeseni uprizoriti višestoljetno prožimanje kulture, umjetnosti i znanosti Srednje Europe

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu Hrvatskoga sabora proglašio je 2016. *Godinom Nikole Šubića Zrinskog*. Inicijativu je pokrenula Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti i Međimurska županija, kojoj su se s istovjetnim elanom odažvali predstavnici političkih, kulturnih i znanstvenih institucija Republike Mađarske. Nikola Šubić Zrinski istaknuta je figura hrvatske povijesti koja simbolizira hrabrost i požrtvovnost našega naroda, čega se s ponosom prisjećaju i Hrvati i Mađari prigodom 450. jubileja herojske obrane Sigeta od Osmanlija te obljetnice njegove junačke pogibije u Sigetskoj bitci.

Zrinski stječe europsku slavu sredinom 16. stoljeća kada je od uništenja spasio vojsku kralja Ferdinanda Habsburgovca u bitci s Turcima pod Peštom (1542.). Zbog trajne turske opasnosti, a braneći Međimurje i Hrvatsku, Nikola je izgrađivao obrambeni sustav na Muri. Kralj Ferdinand imenuje Zrinskoga u svibnju 1563. glavnim zapovjednikom Mađarske južno od Dunava. Zauštavivši 1566. godine u srcu Europe moćnu vojsku osvajača Sulejmana I., ušao je u svjetsku povijest jer taj čin na panonskoj tlu biva prijelomni za zapadnu kulturu i civilizaciju, promijenivši tok povijesti u tome kritičnom trenutku drugog tisućljeća. Zbog svoje hrabrosti i časne smrti u obrani Europe od turskih osvajača, čin Nikole Šubića Zrinskog izazvao je divljenje i u umjetničkim djelima. Prije točno 365 godina u Beču je njegov prauruk hrvatski ban Nikola VII. Zrinski objavio djelo *Adriai tenernek Syrenaia*, pisano mađarskim jezikom, koje sadrži više lirske pjesama i spjev o opsadi te padu utvrde Siget, a u kojem je slavio smrt pradjeda Nikole IV. Zrinskoga. Danas se to djelo smatra jednim od najboljih djela mađarske barokne književnosti. Desetak godina kasnije njegov brat Petar Zrinski prepjevao je to djelo na hrvatski *Adrijanskoga mora Sirena*.

Piše: Vesna Kukavica

Jubilej prijelomne Sigetske bitke potaknuo je stotinjak priredbi u obje zemlje, počevši od 7. rujna u Szigetvaru/Sigetu gdje je središnja svečanost održana u nazočnosti mađarskoga predsjednika Janosa Adera i hrvatske predsjednice Kolinde Grabar-Kitarović. U organizaciji hrvatskog Ministarstva kulture, naših diplomatsko-konzularnih predstavništava u RM te hrvatske zajednice iz Mađarske održje je dva dana kasnije, 9. rujna, priređen i *Hrvatski dan*, na kojemu je s bogatim prigodnim kulturnim programom sudjelovala Međimurska županija, gradovi Čakovec, Koprivnica i Slatina te Hrvati iz cijele Mađarske, kao i drugi umjetnici iz RH. Istoga dana u Pečuhu je zatim priređen susret župana pograđičnih županija povezanih s obitelji Zrinski na temu *Kulturni turizam, nematerijalna kulturna baština – brand Zrinskih*, s ciljem učinkovitije kulturne razmjene koja bi motivirala susjedstvo na razvoj kontinentalnoga turizma. Ostale umjetničke priredbe, skupovi i promocije – koje zrcale višestoljetno prožimanje kulture – održavat će se diljem Srednje Europe tijekom dolazeće jeseni.

Druge tisućljeće na tlu Srednje Europe obilježile su kulturne veze Hrvata i Mađara – od Marulića do Krleže i naših suvremenika. Drava i Mura nikada nas nisu razdvajale, već spajale i upućivale jedne na druge. Hrvatska manjina u Mađarskoj uzorno se razvija u 21. stoljeću, a mađarska u Hrvatskoj recipročno ima sve uvjete za afirmaciju svog nasljeđa.

Amerikanci se diče svojim Alamom, Škoti svojim Braveheartom, Englezi izmisljenim Robinom Hoodom, a mi Hrvati svoje junake ne poznajemo. Časne iznimke su udruge koje njeguju junačku baštinu u Međimurju, što zorno svjedoči izložba

Navik on živi... - 15 godina povijesne postrojbe Zrinske garde iz Čakovca. Veseli nas stoga aktualni pothvat varaždinskoga pisca Alena Sambolca čiji je roman posvećen hrvatskome Leonidu Nikoli Šubiću Zrinskom pod naslovom *Bitka*, koju je proljetos objavila Matica hrvatska. Mladima su potrebni junaci za identifikaciju i izgradnju vlastitoga života na pozitivnim vrijednostima. Sličnom pobudom, Mary Helen Stefaniak, rođena Amerikanka, u jedan dio svoga književnog stvaralaštva unosi iskustva nekoliko generacija Hrvata u Americi podrijetlom s panonskoga tla gdje se, kako kaže, *svaki čas mijenja naziv države*. To nimalo ne čudi uzme li se u obzir obiteljska priča njezina oca – pomurskoga Hrvata rođenog na mitskome rubu Panonije gdje se u 16. stoljeću odigrala junačka obrana Sigeta od Osmanlija – koja čini jezgru romana *The Turk and My Mother/Turčin i moja majka* (2005.), a koja je neraskidivo vezana uz prekoceanski put koji su njezini preci prevalili kako bi iz rodnoga Novog Sela na granici Hrvatske i Mađarske stigli kao pečalbari u američki Milwaukee. Riječ je o seobama koje su navijestile moderne migracije iz Srednje Europe u *Novi svijet*. Književnik i leksikograf Pavao Ritter Vitezović, tvorac slavne povijesne *Karte cjelokupnoga Hrvatskoga Kraljevstva*, to razdoblje u svome spjevu naziva *Dva stoljeća ucviljene Hrvatske* (1703.), opisujući borbe s Osmanlijama na području Vojne krajine u 16. i 17. st.

Obljetničkim prisjećanjem na slojevite veze umjetničkih djela, od opere do tekstova u RH i inozemstvu, nedvojbeno se podiže svijest o Zrinskima kao trajnom nadahnuću hrvatske i europske znanosti, kulture i umjetnosti. Tek ćemo vidjeti kako će stručnjaci interpretirati teme vezane uz bansku obitelj Zrinskih tijekom dolazećih mjeseci među našim dvjema kulturnim i umjetničkim elitama u Zagrebu i Pečuhu, gdje se u listopadu održava *Međunarodni kroatistički skup* posvećen sigetskome junaku. ■

ENG Croatia and Hungary will this year celebrate the Year of Nikola Š. Zrinski. The jubilee will see hundreds of happenings, kicking off on the 7th of September in the town of Siget and continuing through the autumn in towns and cities associated with members of the Zrinski family that served as ban (viceroy) and reflecting the many centuries of the intermingling of the cultures of Central Europe.

Tradicionalna iseljenička druženja na Kvarneru

Iako u formi prilagođen specifičnosti svakoga kvarnerskog otoka, "Dan iseljenika" je dan koji se očekuje, dan za koji se u nekim sredinama posebno priprema cijele godine

Nastup Alena Polića u sklopu Dana iseljenika Krka

Cross utrka djece na Unijama

Tekst: Dejan Miculinić

“**S**vaki otok svoju feštu ima, za Dan iseljenika, najdraža je svima...” prilagođeni refren poznate pjesme najbolje bi opisao ljetno na Kvarneru kada svake godine dolazi veliki broj naših iseljenika.

Manifestacija "Dan iseljenika", koju je pokrenula Hrvatska matica iseljenika - Rijeka prije 32 godine, prvi put održana je na otoku Iloviku, a ideja joj je bila približiti one koji su otišli i one koji su ostali te time smanjiti osjećaj otuđenosti, upoznati iseljene s povijesnom, kulturnom i prirodnom baštinom sredina iz kojih su potekli, ali i na neki način pruža priliku lokalnim zajednicama i nji-

hovim čelnicima da zahvale na pomoći iseljenicima za sve što čine za svoj "stari kraj", za zavičaj svoga djetinjstva i mladosti. Iako u formi prilagođen specifičnosti svakoga kvarnerskog otoka, "Dan iseljenika" je dan koji se očekuje, dan za koji se u nekim sredinama posebno priprema cijele godine.

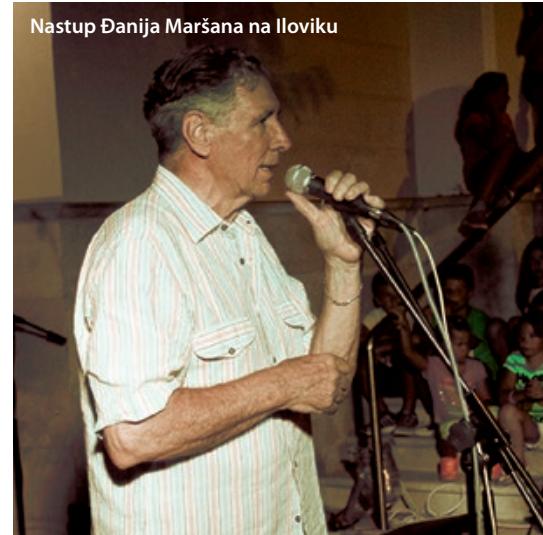
NA MJESTU SVOG ZAČETKA

Ovogodišnji niz obilježavanja Dana iseljenika na Kvarnerskim otocima započeo je na mjestu svoga začetka, otoku Iloviku. Program proslave krenuo je predstavljanjem knjige o otoku Iloviku autorice Gordane Pavoković pod nazivom "Ilovik i Sveti Petar – dva otoka istoga imena – na jednom se živi, na drugome počiva".

Manifestacija "Dan iseljenika", koju je pokrenula Hrvatska matica iseljenika - Rijeka prije 32 godine, prvi put je održana na otoku Iloviku.

Uz autoricu knjige, mnogobrojnim posjetiteljima u župnoj crkvi obratili su se povjesničar Julijano Sokolić, koji je bio i na prvoj Danu iseljenika, i malolosinjski gradonačelnik Gari Cappelli. U zabavnome dijelu na pjacalu ispred župne crkve nastupilo je folklorno društvo "Manfrina" iz Maloga Lošinja plesovima otoka Suska i kapetanskim plesom Manfrina, a zatim prvi put na otoku Iloviku

Nastup Đanija Maršana na Iloviku

Nastup folkloraša iz SAD-a i sa Suska

i Đani Maršan koji je uz band "Tik-tak" oduševio sve Ilovčane i goste, posebno pri izvođenju pjesme o otoku Iloviku – "Lumin".

Tjedan dana poslije bio je red na Susku da organizira svoju feštu. Nakon mise u župnoj crkvi u Gornjem Selu, u jutarnjim satima, u poslijepodnevnim i večernjim satima uslijedio je zabavni program na platou kraj školske zgrade.

Za najmlađe Sućane i njihove goste priređene su likovna radionica i dječje sportske igre. Nakon završetka sportskih natjecanja na podiju ispred ško-

le program je nastavila folklorna skupina otoka Suska u kojoj su nastupili mladi iseljenici i njihovi vršnjaci s otoka otplesavši tradicionalni ples u bogatim narodnim nošnjama koje su za ovu posebnu priliku neke djevojke donijele iz Amerike. Oduševljenje prisutnih na trenutke je stvorilo atmosferu sa sportskih utakmica, uz glasno bodrenje svakog pokreta plesača. U nastavku večeri program je nastavljen nastupom Puhačkoga orkestra "Josip Kašman" iz Maloga Lošinja koji je pod vodstvom dirigenta Davora Mužića nastupio prvo pome-

nadnom šetnjom duž novobetonirano- ga puta u središtu Donjeg Sela, a zatim koncertom popularnih melodija. Zabava za kraj još jednoga Dana iseljenika uza zvuke grupe "Pumpa" nastavljena je do ranih jutarnjih sati.

PJESENME NA DIJALEKTU DOMAĆE ČAKAVŠTINE

Iseljenici otoka Krka okupljuju se svake godine na isti dan, 1. kolovoza. Domaćin se mijenja svake godine po principu rotacije, a čast domaćinstva iseljenicima ove godine pripala je Gradu Krku. Nakon okupljanja na Trgu krčkih glagoljaša, prostoru ispred osnovne škole, gdje je priređen koktel dobrodošlice, skupina od 90-ak iseljenika, njihovih gostiju i domaćina uputila se u obližnju crkvu Majke Božje od zdravlja, gdje je održana sveta misa. Nakon završetka mise okupljeni su se uputili u obližnji prostor u dvorištu osnovne škole gdje je na otvorenoj sceni u podnožju gradskih zidina održan koncert glazbenika Alena Polića koji je izvođenjem svojih pjesama na dijalektu domaće čakavštine i uz pratnju gošća iz Ukrajine oduševio sve prisutne. Druženje je nastavljeno u Hotelu "Bor" uz večeru i glazbu "Tabako Banda".

Iseljenici otoka Krka okupljuju se svake godine na isti dan, 1. kolovoza. Domaćin se mijenja svake godine po principu rotacije, a čest domaćinstva iseljenicima ove godine pripala je Gradu Krku.

DVOSTRUKO VIŠE SUDIONIKA NA CRESU

Nakon otoka Ilovika, Suska i Krka, Dan iseljenika održan je i na Unijama. Za razliku od ostalih otoka, program se proteže na dva dana. Proslava je počela tradicionalnom Unjiskom alkom, utrkom kariola ili tački u kojima kopljanički vozi partner, a nastavila se idući dan sportskim

Nastup folklora iz Orleca i ples sa iseljenicima na Crešu

ograma za djecu, krosom za djecu do 11 godina te malonogometnim susretom.

Večernji zabavni program započeo je koncertom Puhačkog orkestra "Josip Kašman" iz Maloga Lošinja koji je nakon više od 20 godina ponovno nastupio na otoku Unijama i očekivano oduševio mnogobrojne Unijke i njihove goste. Nakon završetka koncerta publika se preselila u obližnji stari "Toš", mlin za masline, gdje su Margita Nikolić u ime VMO Unije i Dejan Miculinić u ime Hrvatske matice iseljenika – Rijeka, prigodnim riječima otvorili izložbu "Hrvatski otoci – Otok Unije", inicijalno postavljenu u Knjižnici Novi Zagreb prošle godine,

a u povodu Dana iseljenika predstavljenju i na Unijama.

Posljednji u nizu otoka svoj Dan iseljenika proslavio je i otok Cres. Lanjsko, prvo izdanje manifestacije, ove godine s dvostruko većim brojem iseljenika, pokazalo je opravданost pokretanja inicijative i na tom prostoru. Nakon dvojezične mise u gradskoj crkvi, druženje je nastavljeno u restoranu 'Marina'. Posebno emotivan bio je nastup folklorne skupine iz mjesta Orlec koji je završen zajedničkim plesom tradicionalnih plesova članova ansambla i prisutnih iseljenika. A uza zvuke harmonike i pjesme fešta je potrajala do kasno u noć. ■

Tekst: Snježana Đuričković
Foto: Jeanna Cooper, Tom Franks

Hrvatska matica iseljenika i ove godine uspješno je organizirala ljetne turneve folklornih ansambala iz iseljeništva po Hrvatskoj i BiH. Jedan od njih bio je Hrvatski folklorni ansambl "Nova nada" iz Warrena u američkoj državi Michigenu. Turneva je trajala 18 dana čiji je vrhunac bio sudjelovanje u svečanoj povorci i nastup na 50. đakovačkim vezovima.

U dva srpanjska tjedna turneve folkloraši "Nade", njih 24, uspješno su odrali osam nastupa i usput obišli Plitvička jezera i hrvatske gradove Osijek, Đakovo, Vukovar, Zagreb, Jastrebarsko, Zadar, Nin, Trogir, Šibenik, Mariju Bistrlicu i Varaždin. Matičin vodič bila je Snježana Đuričković.

Posjetili su i gradičansko hrvatsko Petrovo Selo/Szentpéterfa u Mađarskoj. Ondje su imali zajednički nastup s tamburaškim sastavom "Koprive". Naime, iz ovog sela potječu korijeni obitelji Talan, voditelja HFA "Nova nada" Stevea Talana te njegove sestre Anne Talan. Domaćini su priredili emotivni doček ansamblu, a tamburaši "Kopriva" otpjevali pjesmu "Ljubav je nepobjediva", koju su napisali inspirirani ljubavnom pričom njihovih predaka.

NASTUP PUN EMOCIJA

Svojim pjesmama i plesovima 'Nadaši' su se prvi put publici predstavili u Đakovu, gdje su nakon povorke nastupili na glavnoj pozornici pokraj đakovačke katedrale. Usljedio je nezaboravni nastup u Vukovaru. Tri ansambla - američka "Nova nada", australski HFA "Zagreb" iz Wollongonga i HKGD "Dunav" iz Vukovara - zapjevala su i zasvirala za-

Otvorenie izložby "Hrvatski otoci - Unije" u sklopu Dana iseljenika Unija

ENG The Rijeka branch office of the Croatian Heritage Foundation launched the Emigrants' Day event thirty-two years ago. This year the event was staged on the islands of Ilovik, Susak, Krk, Unije and Cres.

Avantura koju bi svi rado ponovili

U dva srpska tjedna turnije folkloraši "Nade", njih 24, uspješno su odradili osam nastupa i usput obišli Plitvička jezera i gradove Osijek, Đakovo, Vukovar, Zagreb, Jastrebarsko, Zadar, Nin, Trogir, Šibenik, Mariju Bistrigu i Varaždin

jedno na Trgu Republike Hrvatske na koncertu pod nazivom "Zajedno za vodotoranj". Bio je to nastup pun emocija, ne samo zbog organiziranoga razgleda grada, obilaska Vukovarske bolnice, Memorijalnoga groblja te posjeta Ovčari.

Nadomak Zagrebu, u Markuševcu, 'Nadas' su nastupili s HKUD-om "Prigorec", a u Jastrebarskom s lokalnim KUD-om Matice umirovljenika na Trgu Josipa Jurja Strossmayera. Nastup u Jastrebarskom bio je poseban i zbog životne priče člana ansambla Mike Mije Lukićeka. Lukićek je sa samo 11 godina iz Jastrebarskog oputovao u bijeli svijet. U Dalmaciji, u Ninu, "Nadu" je čekao opet izvrsno

Na ovogodišnjoj turniji hrvatski folkloraši iz SAD-a imali su veliku potporu rodbine i prijatelja iz Hrvatske, koje neki od njih nisu vidjeli dugi niz godina.

odrađeni zajednički nastup s Tamburaškim orkestrom KUD-a Branimir na Višeslavovu trgu. U Hrvatskom zagorju su u povodu proslave blagdana Majke Božje Bistričke i Dana Općine 'Nadas' bili prisutni na večernjoj misi u no-

njama. Nakon mise uslijedio je nastup ispred najpoznatijega svetišta kontinentalne Hrvatske, na Trgu pape Ivana Pavla. Njihov posljednji nastup, nazvan "Večer pjesme i plesa", održan je u mjestu Virju Križovljanskom gdje su nastupali zajedno s KUD-om "Juraj Lončarić" iz Hrženica. Bilo je lijepo i veselo. U svakome mjestu u koje bi došli bio im je priređen lijepi doček, a nakon svakog nastupa slijedila bi zabava i druženje s domaćinima do kasno u noć.

Na ovogodišnjoj turniji imali su veliku potporu rodbine i prijatelja iz Hrvatske, koje neki od njih nisu vidjeli dugi niz godina. Članovi ansambla rekli su kako je ova turneja za njih bila avantura koju bi rado ponovili, a mi u Hrvatskoj matici iseljenika željeli bismo da im se želja ostvari. Mislimo kako ovakva druženja treba nastaviti, a novostечena prijateljstva sačuvati. ■

ENG The Croatian Heritage Foundation organised a summer tour by the Nova Nada Croatian Folklore Ensemble out of Warren, Michigan in the USA. The tour ran for eighteen days and saw its highlight with the group's participation in the 50th annual Đakovački Vezovi event.

Oplemenjeno ljetovanje kojim djeca jačaju hrvatski jezični i kulturni identitet

Voditelji radionica i aktivnosti su nastavnici specijalizirani za pojedina područja, učitelji hrvatskoga kao inoga jezika, lutkarski, dramski i plesni pedagozi, kineziolozi

Razgovarala: Tihana Pšenko Miloš

Foto: Snježana Radoš

Mala škola hrvatskoga jezika i kulture jedinstven je projekt u organizaciji Hrvatske matice iseljenika koji se održava od 1993. godine. Ovogodišnja škola održavala se od 18. do 29. srpnja u Novome Vinodolskom, a o samoj organizaciji, programu, polaznicima i znanju koje se ondje u vrlo kreativnom pristupu ostvaruje razgovarali smo s profesoricom Ladom Kanajet Šimić, rukovoditeljicom Odjela za školstvo, znanost i sport HMI-ja.

Škola se održava u kontinuitetu od 1993. godine, što znači da će sljedeća biti jubilarna, 25. U ovome programu do sada je sudjelovalo oko 1.300 djece iz 32 europske i prekoceanske zemlje.

U jeku aktualne priče o iseljavanju mnogobrojnih mladih ljudi iz Hrvatske lijepo je čuti da se neki domovini i vraćaju, i to kako bi učili hrvatski jezik. Kako biste opisali Malu školu, kome je ona sve namijenjena?

- Mala škola hrvatskoga jezika i kulture jedno je oplemenjeno ljetovanje čiji je temeljni cilj da djeca koja žive i obrazuju se izvan Hrvatske, u zajedništvu s djecom iz različitih mesta u Hrvatskoj, unaprijede svoje znanje hrvatskoga jezika te upoznaju kulturnu i prirodnu baštinu kraja u kojem borave. Program je usmjeren tzv. naslijednim govornicima, tj. mladim pripadnicima hrvatskih iseljeničkih zajednica i nacional-

nih manjina. No, škola je otvorena i za svu ostalu djecu, sadašnje i buduće prijatelje Hrvatske. Programom čuvamo i razvijamo hrvatski nacionalni jezični i kulturni identitet.

Koliko je polaznika Škola primila ove godine? Tko su predavači?

- Ovogodišnji program okupio je 63 polaznika, u dobi od 9 do 16 godina, iz

Lada Kanajet Šimić s voditeljima ovogodišnje Male škole

14 europskih i prekoceanskih zemalja: SAD-a, Švicarske, Mađarske, Njemačke, Austrije, Italije, Velike Britanije, Belgije, Švedske, Slovenije, Nizozemske, Francuske, Makedonije i Hrvatske. Voditelji radionica i aktivnosti su nastavnici specijalizirani za pojedina područja, učitelji hrvatskoga kao inoga jezika, lutkarski, dramski i plesni pedagozi, kineziolozi. Također, ove godine nastavili smo s praksom započetom prošle, a to je da se zainteresirani bivši polaznici, posebice oni koji su nastavili svoje obrazovanje u pedagoškome smjeru, uključe kao voditelji, tako da smo imali troje takvih mladih voditelja, iz Austrije, Kanade i Francuske.

Kako je Škola koncipirana i kakve su reakcije polaznika?

- Program Škole podrazumijeva jezične i kreativne radionice te sportske i zabavne aktivnosti. U jezične radionice djeca su raspoređena ovisno o jezičnom predznanju. Većina njih dobro vlada hrvatskim jezikom, ali najčešće narječjem kojim se govori u obitelj. Neki ne vladaju dobro pisanjem i čitanjem, dok s govorom nemaju većih teškoća. Naravno, dolaze nam djeca koja prvi put u životu progovore hrvatski, dirljivo je pratiti

njihov napredak i zadovoljstvo naučenim. No, hrvatski jezik uči se samo jednim dijelom u jezičnim radionicama, u svim ostalim radionicama i aktivnostima to se nadopunjuje. Sve su naše kreativne radionice, a to su likovna radionica hrvatske kulturne i prirodne baštine, novinarska, lutkarska, dramska, plesna i filmska radionica, pa i sportske i zabavne aktivnosti, u funkciji učenja jezika. U dramskoj i lutkarskoj radionici ovlađava se govorom, u novinarskoj pismom... Polaznici su izloženi jeziku i drugim sadržajima, uči se stvarni jezik potreban u stvarnim komunikacijskim situacijama, tako da su reakcije polaznika odlične.

Osim što mlade poučavate o jeziku, naučiti se može i o hrvatskoj kulturi? Za što djeca iseljenika najviše pokazuju interes?

- Specifičnost ovoga programa je da su kulturološke sastavnice uključene i u učenje jezika i u sve ostale aktivnosti. Čak se i u našim tematskim večerima uz igre nauči koji su hrvatski otoci najveći, koje je jelo karakteristično za koju hrvatsku regiju i sl. Hrvatsku kulturu čine i hrvatske pjesme tijekom večernjega programa, miris smilja s novljanske šetnice, šetnje Novim Vinodolskim, primorskim gradićem bogate kulturne prošlosti, vožnja brodom u smiraj dana... Hrvatsku kulturu čine svi prekrasni uspjesi naših sportaša o kojima govori završni kviz, naše 'Čudnovate sportske lige'. Osim već spomenute dramsko-jezične radionice, imamo i dramsko-baštinsku koja obrađuje neke teme ili motive vezane za hrvatsku prirodnu ili kulturnu baštinu ili jednostavno hrvatski identitet. Ove su godine to bili poznati hrvatski proizvodi Cedevita, Bajadera i Vegeta te hrvatski krajolici. Uz to, tu je i kreativna likovna radionica baštine. Na ovogodišnjoj su se Školi, između ostalog, radili otisci

Program je namijenjen mladim pripadnicima hrvatskih iseljeničkih zajednica i nacionalnih manjina. No, škola je otvorena i za svu ostalu djecu, sadašnje i buduće prijatelje Hrvatske.

morskih motiva i glagoljice na kaširani kišobran, tehnikom pop-arta likovno se predstavio ban Ivan Mažuranić, plela se košara od špage... Inače, prilikom prijave u Malu školu djeca odabiru kreativnu radionicu na temelju svojih želja, interesa, sposobnosti.

Koliko je djece od 1993. do sada otprilike pohađalo Malu školu?

- Škola se održava u kontinuitetu od 1993. godine, što znači da će sljedeća biti jubilarna, 25. U ovome programu do sada je sudjelovalo oko 1.300 djece iz 32 europske i prekoceanske zemlje. To je jedini program takve vrste u Hrvatskoj i mi smo na njega jako ponosni. Želim zahvaliti malim i velikim Maloškolarcima, svoj djeci i voditeljima, na znanju, kreativnosti, prijateljstvu, radosti i mladosti, čime su ispunjeni dani ovogodišnje Male škole. Posebna zahvala ide našemu dugogodišnjem domaćinu Odmaralištu Crvenoga križa grada Zagreba u Novome Vinodolskom – Hostelu Villa Rustica te Zagrebačkoj županiji - Upravnomu odjelu za prosvjetu, kulturu, sport i tehničku kulturu i Gradu Zagrebu – Gradskome uredu za kulturu, obrazovanje i sport na finansijskoj potpori. ■

ENG The CHF's Little School of Croatian Language and Culture is enriched with a summer vacation during which the children reaffirm their Croatian linguistic and cultural identity. We spoke with the school's leader Lada Kana-jet Šimić.

HMI: STVARANJE KAZALIŠTA NA ŠKOLJIĆU

Hrvatska matica iseljenika u suradnji s istaknutom kazališnom redateljicom Ninom Kleflin i ove godine priredila je srpanjski seminar za voditelje kazališnih i dramskih grupa, koje djeluju izvan Hrvatske. Na otok Galovac/Školjić tako je pristiglo petnaestak polaznika iz nekoliko zemalja europskoga susjedstva.

Dramsko stvaralaštvo u svakidašnjici izvrsno služi pri poučavanju jezika i kulture, razvoju kreativnosti, ali i osobnome rastu u jezičnom osjećaju – ponuđeno kao izvannastavni oblik rada s mladima, istaknula je redateljica Nina Kleflin.

Stvaranje kazališta u metodološkom postupku redateljice Nine Kleflin omogućuje mladom čovjeku polifo-

ni dijalog: sa samim dramskim djeлом u nastajanju, s ostalim studio-nicima dramskoga čina, s publikom kao sukreatorom igre, s društvom u kojem živi, s umjetnošću i općenito sa životom.

Pojmimo li Matičin seminar *Stvaranje kazališta* kao oblik poučavanja uz dramsko iskustvo, pri čemu se kao specifičan medij rabi dramski izraz, onda je bit dramskoga izraza igra kao stvaralački čin, napominje umjetnička voditeljica projekta Nina Kleflin. U tijeku osmodnevног učenja, stvaranja i druženja polaznici su apsolvirali niz korisnih savjeta i usvojili praktično znanje koje će moći primijeniti u budućem radu. Program je bio podijeljen u prijepodnevni teoretski dio s audio-vizualnim materijalima i poslijepodnevni praktični dio.

Kao dramski predložak korišteni su tekstovi spisateljice Arijane Čuline, prema kojima je priređena završna izvedba tj. javni sat pred publikom iz grada Preka i turistima koji rado posjećuju Školjić.

Organizator projekta je HMI, koji gotovo dva desetljeća privlači kulturne djelatnike iz dijaspora u ovu poticajnu kazališnu radionicu. Umjetnička voditeljica seminara je Nina Kleflin, a voditeljica projekta je Nives Antoljak. Na seminaru predaje i Matičina djelatnica Vesna Kukavica, čije je tema bila naslovljena "Kazalište kao medij razvitka hrvatskoga kulturnog identiteta". (Vesna Kukavica)

KAMELIJA POVEZALA OPATIJU I HBZ

OPATIJA - Za vrijeme moga kratkog boravka u domovini Hrvatskoj bilo mi je iznimno zadovoljstvo i čast odazvati se pozivu Udruge ljubitelja kamelije iz Opatije i u ime Hrvatske bratske zajednice u Americi zasaditi drvo kamelije u prelijepome parku koji okružuje vilu Angiolinu. Ideja sadnje i pokroviteljstva kamelije niknula je prije dvije godine prilikom slučajnog sretra s dr. Edwardom (Slavkom) Yambrusićem i njegovom suprugom Natalijom iz Washingtona D.C. Naime, ovaj bračni par sudjelovao je na turneji "Promocija turizma 1996. po Hrvatskoj" pod okriljem HBZ-a i zaljubio se u Opatiju, ljestvicu Kvarnerskoga zaljeva te kupio vilu u strogome središtu grada. Slavko je predsjednik odsjeka 1984 "Dr. Ante Starčević" HBZ-a u Washingtonu D.C., a Natalija obnaša dužnost tajnice i blagajnice u istoimenome odsjeku. Tako je nekako bilo prirodno da preko kamelije i njezina udruženja povežu glavni grad SAD-a i HBZ s Opatijom.

Na svečanosti prilikom sadnje i pokroviteljstva kamelije HBZ-a, uz nazočnost mnogo brojnog članstva Udruge Kamelije, na čelu s predsjednikom Antonijom Cvetković, bili su prisutni zamjenici gradonačelnika Marin Gašparić i Fernad Kirigin te delegacija HBZ-a koju su činili predsjednik odsjeka 2005 "Rijeka" Bruno Čalić, predsjednik odsjeka 2001 "Frankopan" Ivan Bertović i član odsječnog odbora Anton Francetić te odbornica odsjeka 530 "Ogulin" Mirjana Bertović i moja malenkost. (Franjo Bertović)

Velikih 110 godina Velike Gospe u Chicagu

Svetkovina započinje devetnicom prije velikoga dana, kada se vjernici svake večeri okupljaju na molitvi krunice i svetoj misi. Na sam blagdan procesija (datira iz 1913.) kreće u 10 sati, a u njoj se na posebno uređenim kolima nalaze predstavnici svih župa i društava koji djeluju u sklopu hrvatske zajednice Chicaga

Autor: Iva Lugarić

Toga davnoga 7. kolovoza 1715. godine turska vojska je pod vodstvom Mehmeda-paše stigla pred vrata Sinja. Skroman narod skupio je svoje ruke u molitvu Gospi. Iako znatno brojniji i naoružaniji, no i oslabljeni bolešću, u bitci 15. kolovoza otomanski ratnici poraženi su od cetinskih vojnika. Velika pobjeda pripisana je upravo zagovoru Blaženoj Djevici koja se ukazala preplašenim Turcima. Blagdan Velike Gospe iz tog vremena našim ljudima diljem svijeta znači puno.

Oko 1900. godine Hrvati su počeli naseljavati južni dio Chicaga, nazvan Bridgeport. Najviše iseljenika bilo je iz dalmatinskih krajeva. Davne 1912. godine župa sv. Jeronima prvi put je otvorila svoja vrata vjernicima i tad su braća Bradarich u crkvu donijela repliku slike Gospe Sinjske pred kojom su Hrvati, iako daleko od domovine, u molitvama bili bliže rodnoj grudi. Stara tradicija zadržana je i danas, 110 godina od prvog slavlja.

Svetkovina započinje devetnicom prije velikoga dana, kada se vjernici svake večeri okupljaju na molitvi krunice i svetoj misi. Na sam blagdan procesija (datira iz 1913.) kreće u 10 sati, a u njoj se na posebno uređenim kolima nalaze predstavnici svih župa i društava koji djeluju u sklopu hrvatske zajednice Chicaga.

Završetkom procesije slijedi svečana sveta misa nakon koje započinje druženje. Svojevrstan je to festival hrane, glazbe i zabave. Ondje se susreću Hrvati iz različitih dijelova Chicaga.

Završetkom procesije slijedi

svečana sveta misa nakon koje započinje druženje. Svojevrstan je to festival hrane, glazbe i zabave. Ondje se susreću Hrvati iz različitih dijelova Chicaga.

be i zabave. Ondje se susreću Hrvati iz različitih dijelova Chicaga. Razmjenjuju zagrljaje i nadoknađuju propuštene priče pa cijeli dan prođe u plesu, smijehu i veselju. Veliko finale uvijek je vatromet kojim u kasnim večernjim satima završava ovaj poznati hrvatski festival. I za kraj, misa je jučer u 19 sati prvi put bila namijenjena mladima. ■

ENG The Croatian community of Chicago celebrated its 110th Feast of the Assumption of the Virgin Mary procession, Catholic holy mass and folk festival. They celebrate an image of Our Lady of Sinj brought to St Jerome's church in the new homeland in 1912 by the Bradarich brothers.

Put isprepletен smijehom, pjesmom i stjecanjem novih prijatelja

Trebalo je iznajmiti dva autobusa za ovu skupinu od skoro sedamdeset putnika svih generacija od 2. do 77. godine života, kojima su se pridružila i tri domaća tamburaša iz Markuševca

Tekst: Mirjana Piskulić Foto: Snježana Radoš

Vjerljivo bi jedan veliki vratromet nad Zagrebom najbolje dočarao sve lijepo što su na turneji po Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini doživjeli ovoga ljeta članovi i svi sudionici turneje folklorne grupe Zagreb iz Wollongonga, australskoga grada koji se

nalazi 70-ak kilometara južno od Sydneyja.

Trebalo je iznajmiti dva autobusa za ovu skupinu od skoro sedamdeset putnika svih generacija od 2. do 77. godine života, kojima su se pridružila i tri domaća tamburaša iz Markuševca.

HFG Zagreb osnovale su 1975. godine hrvatske obitelji iz Wollongonga i okolice da bi među mладима sačuvali

jezik i osjećaj pripadnosti svojim korijenima. Društvo je od svog osnutka do danas imalo više od 2.000 članova, i to djece i mladih koji su nastupili u svim većim gradovima Australije, čak i u slavnoj sydneyjskoj Operi.

ČUVATI HRVATSKI IDENTITET

"Moj je cilj čuvati hrvatski identitet i ako tu uspijem, postigao sam cilj, a za

Početak turneje u Hrvatskoj matici iseljenika

Sudjelovanje u mimohodu i nastup na 50. Đakovačkim vezovima

U razgledanju
Zagreba

Nastup na glavnom
trgu u Primoštenu
organizirala je TZ
Primoštena

čuvanje hrvatske kulturne baštine imamo Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO", moto je Ivica Karamatića, današnjega predsjednika Društva i voditelja. S istim ciljem uprava Društva odlučila je povesti sadašnju generaciju grupe u zemlje svoga podrijetla. Organizaciju turneve prepustila je Hrvatskoj matici iseljenika.

Turneva je započela prijmom u Hrvatskoj matici iseljenika gdje je goste pozdravila tajnica kuće Diana Mašala Perković, a Ivica Karamatić u ime grupe Matici je darovao grafiku poznatog australskog slikara hrvatskog podrijetla Charlesa Billica.

I onda su, u pratinji Mirjane Piskulić i Snježane Radoš, krenuli na put. Prvi nastup bio je na Đakovačkim vezovima. Svoje sudjelovanje u svečanome mimo-hodu i nastup dugo će pamtiti. Sutradan su posjetili Vukovar, Ovčaru, Memorijalno groblje hrvatskih branitelja, Hangar mnogi su posjetili prvi put. Na večer je u organizaciji Grada Vukovara na Trgu Republike Hrvatske održan za-

Najemotivniji
dan turneve bio
je posjet gradu
heroju Vukovaru

Djeca i mladi upoznali su domovine svojih roditelja i baka i djedova. Od sada kada budu nastupali sa svojim folklornim društvom u koracima i pjevanju odjekivat će uspomene koje su ponijeli s ove uspješne turneve.

U Kraljevoj Sutjesci posjetili smo grob fra Andreja Matoca, omiljenog župnika koji je umro u Wollongongu 2011. godine

jednički nastup s HKGD Dunav iz Vukovara i HFA Nova nada iz Warrena iz Sjedinjenih Država pod nazivom "Zajedno za vodotoranj".

U Bosni i Hercegovini posjetili su Vitez, gdje su se susreli s upravom i članovima HKD-a Napredak - Vitez i nastupili s HKD Topala Nadioci. U Kraljevoj Sutjesci, odjeveni u nošnju toga kraja, posjetili su grob fra Andreja Matoca, svoga omiljenog župnika koji je umro u Wollongongu. Obišli su veličanstvene samostane u Kraljevoj Sutjesci i Fojnici. U Sarajevu su, nakon obilaska grada, bili pozvani na ručak u fratarskoj Pučkoj kuhinji jer je župa Wollongong veliki sponzor Kruha svetoga Ante. U Rami im je njihov župnik fra Ivo Tadić bio domaćin.

SRCE OVDJE, A ŽIVOT U AUSTRALIJI

Na putu do Šibenika posjetili su kraljevski grad Klis, a onda je slijedilo nekoliko dana boravka na moru i nastup u Pri-

moštenju s FD Primošten pred prepunim trgom. Novopostavljeni biskup Gospicko-senjske biskupije mons. dr. Zdenko Križić bratić je jedne naše putnice. Na putu do Zagreba pridružio nam se na ručku. U Zagrebu su posjetili Hrvatski sabor, a turnevu smo zaključili opet u zgradici Matici večerom na kojoj su svirali naši tamburaši iz Markuševca.

Na kraju je bilo puno suza. Nismo se htjeli razići. Mnogima je srce ovdje, a život u Australiji. Cijeli put bio je isprepletan smijehom, pjesmom, druženjima do dugo u noć i stjecanjem novih prijatelja.

Djeca i mladi upoznali su domovine svojih roditelja i baka i djedova. Od sada kada budu nastupali sa svojim folklornim društvom u koracima i pjevanju odjekivat će uspomene koje su ponijeli s ove uspješne turneve. Djelatnici Hrvatske matice iseljenika ponosni su što su još jednom s dvije turneve koje su organizirali ovoga ljeta omogućili našim iseljenicima da sa sobom ponesu dio hrvatske domovine koja im i pripada. ■

ENG This summer the CHF organised a tour of Croatia and Bosnia-Herzegovina featuring the Zagreb Croatian Folklore Group out of Australia's Wollongong, with just under seventy people, aged from 2 to 77 taking part.

"Biti iseljenik nije lako"

"Susret iseljenika okuplja svake godine veliki broj svih iseljenika sa svakog kontinenta. Uz humanitarnu važnost to je ujedno prigoda za druženje, međusobno upoznavanje, razmjenu iskustava...", kaže Maja Mozara

Tekst: **Uredništvo**

Tradicionalno već više od deset godina Hrvatska matica iseljenika Dubrovnik organizira 'Susret iseljenika'.

Tim projektom Dubrovčani iz New Yorka počeli su pomagati rodni kraj davanjem novčanih priloga bolesnima i socijalno ugroženima te sudjelujući u obnovi crkava u Dubrovniku i Stonu.

- Susret iseljenika okuplja svake godine veliki broj svih iseljenika sa svakog kontinenta. Uz humanitarnu važnost to je ujedno prigoda za druženje, međusobno upoznavanje, razmjenu iskustava, dogovaranje zajedničke suradnje, kao i upoznavanje iseljenika s predstavnicima gradskih i županijskih institucija – poručila je predsjednica Matice iseljenika, Maja Mozara.

Ovog ljeta susret je održan 19. kolovoza u restoranu Orsanu. Ove godine podijelit će se novčane donacije Domu za starije i nemoće osobe Domus Christi, Domu za starije osobe Dubrovnik, duogodišnjoj štićenici Kluba Dubrovnik iz New Yorka, mladoj Ivani Švarc i Župi svetog Mihajla na Lapadu.

- Naš klub 'Dubrovnik' osnovan je davne 1961. Upravo smo za festu našega parca proslavili 75. godinu djelovanja. Klub i dalje aktivno djeluje te, između ostalog, izdaje svoj časopis Li-

bertas. Svake godine, pa tako ni ova nije iznimka, nastojimo i brinemo se da osiguramo neka sredstva za humanitarne svrhe - izjavio je predsjednik kluba iseljenika 'Dubrovnik' u New Yorku, Šime Šimunović.

- Ljudi koji su zbog ekonomskih i političkih razloga napustili domovinu prije 50, 40 godina, uvijek se vraćaju i posebno su vezani za svoj dom. Biti iseljenik nije lako - kaže Niko Hazdovac koji živi u Kaliforniji, a s njime se slaže i Šime Šimunović iz New Yorka. - Jednom si nogom tu zauvijek, a drugom tamo. Nisi ni naš ni njihov. Nije to baš lako - tvrde predvodnici zavičajnih klubova u SAD-u.

Obitelj Milograd Mato i Mare već 49 godina žive u Americi, a Mato je tamo došao preko Austrije i Njemačke, oda-

kle je pobegao iz logora u Francusku, koja jedina tada nije vraćala imigrante. Mare je doputovala u Francusku, gdje su se vjenčali i zatim su zajedno otišli u Ameriku, gdje i danas žive u San Joseu. Svake godine dolaze i trude se što više vremena provesti u domovini, a kako oni, tako i njihova djeca i šestero unučadi.

Božo Margaretić 1954. pobegao je iz bivše države barkom na vesla ispod Orašca, u kojoj je njih osmero doveslalo do Barija. U Italiji je dobio politički azil i dvije godine je bio u izbjegličkom kampu prije nego što je stigao do Amerike, a supruga Ivanka, inače s Brača, došla je za njim. I oni, kao i njihova djeca te osmero unučadi, svake godine dolaze u Dubrovnik.

Među danas okupljenima u Orsanu bili su i Dejan Stokić te Stjepo Kaleb, koji desetljećima žive u Francuskoj, Marko Majkovica i Josip Čenić iz Austrije, a pjesmom je i ovaj put druženje uveličao Srđan Gjivioje, Dubrovčanin u New Yorku. ■

Božo Margaretić 1954. pobegao je iz bivše države barkom na vesla, u kojoj je njih osmero doveslalo do Barija. On, supruga mu i djeca te osmero unučadi svake godine dolaze u Dubrovnik.

ENG The Dubrovnik branch office of the CHF has for the past decade traditionally staged a Meeting of Emigrants. Besides its humanitarian character, the event is an opportunity to socialise, make new acquaintances and exchange experiences.

Budući vrhunski stručnjaci i lideri

Stipendisti su odabrani - ne samo po izvrsnom uspjehu u srednjoj školi, već i po uspjesima i angažmanu u izvannastavnim aktivnostima, željenom studiju te materijalnom statusu njihovih obitelji

Tekst: Božo Skoko

Najveća iseljenička dobrotvorna zaklada za stipendiranje darovitih studenata u domovini Hrvatska školska zaklada (*Croatian Scholarship Fund*) iz Kalifornije izabrala je sedamnaest najperspektivnijih ovogodišnjih maturanata iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine kojima će dodijeliti višegodišnje sveučilišne stipendije.

Budući stipendisti su: Erika Cindrić iz Zagreba, Dominik Čubelić iz Velike Gorice, Tamara Čurić iz Gline, Stjepan Horvat iz Kumrovcia, Anton Jakovčić iz Poreča, Tomislav Jaković iz Slatine, Marin Markanjević iz Vrhovina, Gabriel Perkov iz Primoštena, Ana Perkušić iz Omiša, Mislav Petričević iz Đakova, Marija Strgacić iz Zadra, Ana Andračić iz Odžaka, Marija Brbor iz Ljubuškoga, Ana Herceg iz Gornjega Vakufa, Marko Knežević iz Žepča, Luka Markičević iz Lepenice te Marijan Mikolić iz Domaljevca.

Izabrani stipendisti proglašeni su najboljima među dvije stotine prijavljenih koji su ušli u uži odabir, a odbor ove hrvatsko-američke zaklade vodio je računa ne samo o izvrsnom uspjehu u srednjoj školi, već i o uspjesima i angažmanu u izvannastavnim aktivnostima, odabranom studiju te materijalnome statusu

Studenti koje stipendira Hrvatska školska zaklada

Do sada je – zahvaljujući materijalnoj potpori Zaklade – diplomiralo više od dvije stotine studenata na različitim fakultetima diljem Hrvatske.

njihovih obitelji. Ako upišu željeni studij te zadovolje kvalitetom studiranja, Zaklada će ih pratiti tijekom cijelog studija na jednome od hrvatskih sveučilišta, a omogućit će im i druge povlastice kako bi stasali u vrhunske stručnjake i lidera koji će u budućnosti pomagati svoje narodu. Naime, cilj Zaklade je – uz materijalnu potporu – pomoći budućim studentima i u njihovu intelektualnom i duhovnom rastu. Na taj način utjecajni američki Hrvati, koji vode Zakladu,

žele pomoći razvoju domovine odnosno stvaranju nove generacije mladih i sposobnih lidera koji će nositi razvoj Hrvatske i Bosne i Hercegovine na različitim područjima djelovanja.

Zaklada stipendira darovite studente u domovini od 1993. i do sada je – zahvaljujući materijalnoj potpori Zaklade – diplomiralo više od dvije stotine studenata na različitim fakultetima diljem Hrvatske, koji danas rade na sveučilištima, institutima, državnim institucijama ili korporacijama. Oni su u Hrvatskoj okupljeni u udruzi CSF-Hrvatska. Zakladu financiraju mnogobrojni američki dobrovori. Jedan od najvećih među njima je poznati hrvatski vinar Miljenko Mike Grgich. Inače, Zaklada je prije dvije godine u Sacramento i Zagrebu svečano proslavila 25. obljetnicu svoga djelovanja te uživa potporu američkih vlasti (svojedobno je američki predsjednik Clinton primio hrvatske stipendiste), ali i hrvatske predsjednice Kolinde Grabar Kitarović koja je kao veleposlanica u SAD-u bila redovita gošća dobrotvornih priredbi Zaklade. ■

Dobrotvorna večera u Sacramento

ENG The California-based Croatian Scholarship Fund has selected seventeen of the most promising secondary school graduates from Croatia and Bosnia-Herzegovina to which it will award multiannual university scholarship grants.

Tri stotine godina milosti srijemskog svetišta

Proslava je imala trogodišnji hod, ispunjen različitim duhovnim, kulturnim i umjetničkim sadržajima kojima se zajednica pripremala za središnju manifestaciju. U sklopu obljetnice otvoren je i muzej svetišta

Čudotvorna slika Gospe Tekijske

Vjernici ispred svetišta u Tekijama

Na dan središnje proslave pristižu nepregledne procesije iz Srijema, Bačke i Banata, Beogradske i Đakovačko-osječke nadbiskupije. Za sve pristigle na raspolaganju su isповjedaonice pod vedrim nebom.

Tekst: Petar Pifat (Hrvatska riječ)

Foto: Aleksandar Miškov

Crkva Gospe Tekijske nedaleko od Petrovaradina u istočno-Srijemu (Srbija) svjedokinja je pobjede Križa nad Polumjesecom u poznatoj bitki kraj Petrovaradina 1716. godine. To marijansko svetište zasjalo je početkom kolovoza na središnjem jubilarnom slavlju tristote obljetnice na kojem je bilo prisutno na tisuće hodočasnika iz cijele regije. Ono što ovu svetinju čini posebnim jest da u njega oduvijek dolaze vjernici iz različitih krajeva, molitelji iz različitih naroda koji govore različitim jezicima, hodočasnici zapadnog, ali i istočnog obreda.

Središnja proslava 4. kolovoza imala je trodnevni program koji je započeo dan prije, u srijedu 3. kolovoza, otvorenjem stalnoga muzejskog postava u svetištu, vezanog uz njegov postanak, razvoj i život. Izložbu je svečano otvorio i bla-goslovio srijemski biskup, mons. Đuro Gašparović.

Dan središnje proslave, u četvrtak 4. kolovoza, započeo je jutarnjim pristizanjem trgovaca nabožnim predmetima, slatkisima i drugim proizvodima. Popularno nazvan "vašar" neizostavni je dio duha tekijske proslave još iz prošloga stoljeća.

VRATA MIOSRĐA

Prvi pristigli gosti bili su pripadnici romske populacije kod kojih se glas o uslišanjima s pomoću zagovora Gospe Tekijske napose pročuo poslije Drugoga svjetskoga rata pa oni otad svake godine na svetkovinu Snježne Gospe dolaze u svetište u velikom broju. Tijekom dana pristižu nepregledne procesije iz

Muzej svetišta

U srijedu, 3. kolovoza, otvoren je stalni muzejski postav u svetištu, vezan uz njegov postanak, razvoj i život. Izložbu je svečano otvorio i blagoslovio srijemski biskup, mons. Đuro Gašparović, izražavajući oduševljenje postavom i izborom izložbene građe. Na otvorenju su govorili i ravnatelj svetišta, vlč. Ivan Rajković, voditelj svetišta i jedan od autora izložbe Petar Pifat te savjetnik u Muzeju Vojvodine, kustos Ilija Komnenović koji je dao značajan doprinos osmišljavanju kompozicije i dijela uvodnih tekstova. U svome govoru naglasio je kako je lako prikazati povijest dugu pet godina, ali ne i tri stotine koju imaju tekije. Također je izrazio nadu da će i Srijemska biskupija u budućnosti dobiti svoj muzej gdje će izložiti vrijednu riznicu crkvenog posuđa, knjiga i drugih eksponata. Suautorica izložbe je i zagrebačka povjesničarka Ivana Andrić Penava, rodom iz Petrovaradina, a dizajner cjelokupnog postava mr. Darko Vuković.

Otvorenju muzeja su, uz ugledne muzeološke stručnjake i povjesničare vodećih institucija u gradu Novome Sadu, nazočili i mnogi Petrovaradinci. Njima su za razgled bile dostupne mnogobrojne fotografije, razglednice, dokumenti, zavjetni darovi i eksponati hodočasnika koji više od riječi svjedoče o bogatoj povijesti toga svetog mjesta. Otvorenjem muzeja svetišta Gospe Tekijske prigodom 300. obljetnice svetišta značajno je upotpunjena ponuda sadržaja hodočasnicima i turistima koji će odsad imati priliku i vizualno upoznati slavnu povijest ovoga svetišta.

Svečano otvorenje muzeja

Jubilarno misno slavlje predvodio je mons. Luciano Suriani

Srijema, Baćke i Banata, Beogradske i Đakovačko-osječke nadbiskupije. Za sve pristigle na raspolaženju su ispovjedonice pod vedrim nebom, širom otvo-

rena i cvijećem okićena Vrata milosrđa tekijske crkve, u pozadini pejzaž crkve s postajama Križnog puta, čudotorni tekijski izvor i puno toga drugog.

Zvonjavom crkvenih zvona u 19 sati najavljen je početak svete mise koju predvodi apostolski nuncij u Srbiji, mons. Luciano Suriani. U zajedništvu s nadbiskupom metropolitom đakovačko-osječkim mons. Đurom Hranićem, nadbiskupom u miru mons. Marinom Srakićem, požeškim biskupom mons. Antunom Škvorčevićem, beogradskim nadbiskupom metropolitom mons. Stanislavom Hocavarom, apostolskim egzarhom za vjernike bizantskog obreda u Srbiji Đurom Džudžarom, zamjenikom generalnoga tajnika HBK mons. Fabijanom Svalinom te mnogobrojnim svećenicima Srijemske, Beogradske, Subotičke i Đakovačko-osječke nadbiskupije, svetoj misi su nazočile i redovnice iz samostana milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu i Srijemskoj Mitrovici, sestre milosrdnice svetog Vinka Paulskog i sestre iz samostana školskih sestara Trećeg reda sestra Franje iz Zemuna.

Na slavlju su bila prisutna i izaslanstva Veleposlanstva RH u Beogradu, Ministarstva pravde – Uprave za suradnju

U novome muzeju za razgled su dostupne mnogobrojne fotografije, razglednice, dokumenti, zavjetni darovi i eksponati hodočasnika koji više od riječi svjedoče o bogatoj povijesti toga svetog mjesta.

s crkvama i vjerskim zajednicama, Autonomne Pokrajine Vojvodine i Grada Novoga Sada. Na početku misnog slavlja pozdravnu riječ uputio je biskup domaćin, mons. Đuro Gašparović.

Nakon poprične molitve upravitelj svetišta vlč. Ivan Rajković uveo je prisutne u nadolazeći blagoslov svjeća i poobožnih predmeta, a zatim je predsjedatelj slavlja okadio zavjetnu sliku Gospe Snježne te blagoslovljenom vodom poškropio okupljeni narod i svijeće. Uz pjevanje Marijina *Veliča*, svi biskupi, svećenici i narod s upaljenim svijećama pošli su u velikoj zavjetnoj procesiji stazom Križnoga puta na prostoru svetišta. Tijekom procesije u sabranosti se molilo, razmatralo i pjevalo. ■

Procesija sa svijećama

ENG The Church of Our Lady of the Snow – Tekje near Petrovaradin (Srijem, Serbia) was in its full brilliance in early August as thousands of pilgrims from the broader region gathered for the celebration of its three hundredth anniversary.

Mlada Riječanka u timu o čijem otkriću bruji znanstveni svijet

Natalia je lani diplomirala na PMF-u u Zagrebu i postala magistra molekularne biologije nakon što je dobila nagradu za najboljega studenta diplomskoga studija. Iste godine primljena je na doktorat na Sveučilištu u Düsseldorfru

Tekst: Bojan Arežina (Moja Hrvatska)

Foto: Privatni album

Znanstveni svijet u posljednje vrijeme bruije o novom otkriću ekipe sa Sveučilišta "Heinrich Heine" u Düsseldorfru, u kojoj je i jedna mlada hrvatska znanstvenica. Riječ je o istraživanju posljednjega zajedničkog pretka svih živih bića (*Last Universal Common Ancestor* ili LUCA) koje je, kako tvrdi Natalia Mrnjavac, kao nikad do sada omogućilo uvid u uvjete u kojima je taj predak živio.

"I prije ovog istraživanja znanstveni timovi pokušavali su dobiti uvid u LUCA-inu biologiju, fiziologiju i okoliš gdje je živjela, ali možemo reći da smo mi učinili veliki korak naprijed, koristili novi pristup kojim smo riješili neke do sada ograničavajuće čimbenike u tom istraživanju i došli do najbolje slike do sada o tome tko ili što je LUCA bila i gdje je živjela", kaže 25-godišnja Riječanka koja trenutno živi i radi u Njemačkoj

Ovo istraživanje vrlo je značajan doprinos debati o podrijetlu života. Neki vjeruju da je život nastao u ekstremnim uvjetima kao što su dubokomorski termalni izvori, dok drugi smatraju da je bila riječ o nešto normalnijim uvjetima. Među ovim posljednjima bio je i slavni prirodoslovac Charles Darwin, koji je bio uvjeren da su prvi organizmi nastali u malim toplim lokvama na kopnu. Novo istraživanje ide u prilog prvoj teoriji.

DOPRINOS DEBATI O PODRIJETLU ŽIVOTA

Tim koji je radio na novom istraživanju predvodio je prof. dr. William F. Martin, direktor Instituta za molekularnu evoluciju na Sveučilištu Heinrich Heine u

Düsseldorfu, a uz njega su u istraživanju sudjelovali naša sugovornica i još petero njezinih kolega. Natalia se priključila istraživanju u studenome prošle godine kada je istraživanje već bilo u tijeku nekoliko mjeseci. "Kako nisam došla na taj institut kao bioinformatičar, što je specijalizacija većine članova tima, već su biokemija i biofizika moje specijalizacije, ja sam se bavila tumačenjem dobivenih gena odnosno proteina", ističe.

Natalia je u rodnoj Rijeci završila prirodoslovno-matematički smjer Prve sušačke hrvatske gimnazije kao učenica generacije. Molekularnu biologiju htjela je studirati otkad je prvi put učila o stanici i genetici u osnovnoj školi. Lani je diplomirala na PMF-u i postala ma-

"U svakom slučaju htjela bih se vratiti u Hrvatsku, no to ovisi i o tome hoće li se naći mjesta za mene i o nekim drugim faktorima", priznaje i dodaje da sustav financiranja i organizaciju znanosti u Hrvatskoj treba restrukturirati.

gistra molekularne biologije nakon što je dobila nagradu za najboljega studenta diplomskoga studija molekularne biologije. Iste godine primljena je na doktorat na Sveučilištu u Düsseldorfu. Trenutno je još uvijek na prvoj godini doktorata, tijekom koje je prezentirala rezultate na dva međunarodna skupa.

VEĆINA ZNANSTVENIKA KRONIČNO NEZADOVOLJNA

"U svakom slučaju htjela bih se vratiti u Hrvatsku, no to ovisi i o tome hoće li se naći mesta za mene i o nekim drugim faktorima", priznaje. Hrvatski znanstveni sustav ne želi komentirati jer u njemu nikad nije bila zaposlena. "Ono što sam vidjela dok sam studirala jest to da Hrvatskoj zasigurno ne nedostaje izvrsnih ljudi. Imala sam neke divne profesore koji su me inspirirali i zbog kojih sam se zaljubila u grane prirodnih znanosti koje su mi i danas glavne strasti, vrlo marljive i iznimno inteligentne asistente te jako pametne kolege s besko-

načnim potencijalom", tvrdi Natalia, no dodaje da sustav financiranja i organizaciju znanosti u svakom slučaju treba restrukturirati.

"Čim je većina znanstvenika s kojima razgovarate kronično nezadowoljna, znate da nešto ozbiljno ne štima. U Njemačkoj puno ovisi o tome u kakvoj je netko grupi. Moj je šef svjetski poznat znanstvenik, jedan od najboljih u tom području, ima veliki projekt s puno novca, tako da se o tome nikada ne moramo brinuti. Atmosfera je vrlo poticajna jer se stalno nešto događa, stalno su intervjuji, netko iz tima publicira neki rad ili neki suparnički tim objavi neko istraživanje, na što mi onda reagiramo, mailovi stižu danju i noću, uvijek je znanost glavna tema. Ali je taj sustav možda pomalo i nehuman, ugovori su uvijek na

nekoliko godina, nakon čega zbilja nikada ne znaš kamo ćeš se seliti. I hrvatski i inozemni sustav imaju svojih prednosti i mana i svatko sebi treba odabrati put", zaključuje. ■

ENG The science scene recently saw the major news of the discovery of a *Last Universal Common Ancestor* (LUCA) of all life on earth. The team of seven researchers includes Rijeka native Natalia Mrnjavac, holder of a master's degree in molecular biology earned at the University of Zagreb's Faculty of Science.

■ ISELJENIČKE VIJESTI

HRVAT IZ KANADE HAZU URUČIO DONACIJU KNJIGA

ZAGREB – U palači Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u srijedu 31. kolovoza održana je svečanost primopredaje donacije desetak vrijednih knjiga i rukopisa kojoj je Akademiji darovao hrvatski iseljenik iz Kanade Mihajlo Starčević. On je svoju donaciju uručio predsjedniku HAZU, akademiku Zvonku Kusiću, koji mu je zahvalio što je dio svoje bogate knjižnice odlučio povjeriti upravo Akademiji. Među darovanim knjigama ističe se *Dječja Hagada* objavljena u Berlinu 1936. na hebrejskome i njemačkome

jeziku koja je preživjela nacističke progone Židova tijekom holokausta kada su uništavane židovske knjige i ostalo kulturno blago. Rijedak primjerak je i roman *Der Pojaz* Karla Emila Franzosa iz 1906. koji je također ostao čitav tijekom nacističkih progona. Do danas je sačuvano tek nekoliko primjeraka tog djela. Starčević je Akademiji darovao i knjigu koju je Matica hrvatska objavila 1900. u povodu 50. godišnjice

biskupstva Josipa Jurja Strossmayera *Spomen-cvieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava*, kao i rukopise svojih prijevoda na engleski drama Miroslava Krleže *Gospoda Glembajevi* i *U agoniji*. Mihajlo Starčević, koji u Vancouveru živi od 1968., Hrvatsku akademiju posjetio je i 2015. kada joj je darovao faksimilno izdanje Gutenbergove Biblike u 42 retka, izdane oko 1455. godine. (Marijan Lipovac)

Radijski program koji puno znači

Program "Zvuci Hrvatske" dobitnik je mnogobrojnih priznanja. Posljednja, najnovija nagrada, stigla je nedavno od Kanadsko-hrvatske gospodarske komore u povodu 50 godina djelovanja u zajednici

Bračni par Lončarić u studiju

Tekst/foto: Valentina Krčmar (Moja Hrvatska)

Ukanadsko-hrvatskoj zajednici na širem području Toronta siromašni smo što se tiče medija. Imamo subotnji polusatni televizijski program koji se još dvaput tjedno ponavlja i tri radijska programa koji se čuju samo jednom tjedno. Novina nemamo. U hrvatskim prodavaonicama kupujemo razne tiskovine iz domovine starijih datuma. Tijekom Domovinskoga rata medijski smo bili daleko bogatiji. Radijski program "Zvuci Hrvatske" slušali smo svakog dana.

Radio o kojem vam danas pišem emitira program iz središta Toronta s multinacionalne postaje, a vlasnici i voditelji hrvatskoga programa su Karmen i Ivica.

Svake nedjelje od 12 sati po kanadskom vremenu kad čujete pjesmu "Kome bi šumilo more moje sinje" znat ćeće da počinje naš radijski program.

ca Lončarić iz Mississauge. Kanadsko-hrvatska zajednica s područja Mississauge, Oakvillea, Norvala, Hamiltona i Niagare sluša ga na valovima AM 1540, ali i preko Interneta - CHIN Radio 1540. Ugodni glasovi ovog dvojca gosti su mnogobrojnih domova tijekom svakoga nedjeljnog ručka jer već nekoliko godina "Zvuci Hrvatske" emitiraju se samo jednom

tjedno. Jasno, zbog ekonomskih razloga, što je gotovo nemoguće povjerovati u ovako brojnoj zajednici.

Ivica je u Kanadu došao 1958. godine, a Karmen 1976. Namučili su se put svih nas, ali budući da su oboje blistri i poduzetni ljudi, pronašli su svoj put prema uspjehu. Tijekom Domovinskoga rata stalno smo bili uz njihov program, a nakon svake emisije telefonske žice bi se zažarile. U to vrijeme "Zvuci Hrvatske" odradili su lavovski posao obavještavajući kanadsko-hrvatsku zajednicu o događajima u domovini. Izravno eter pozivali su ljudi koji su iz minute u minutu izvještavali što se događa diljem Hrvatske. Plakali smo kad je govorio Siniša Glavašević, veselili se i žalostili porukama poznatih ili nepoznatih ljudi. Nezaboravan je, barem za mene, trenutak kad je Hrvatska priznata. Svoju emisiju tog dana "Zvuci Hrvatske" započeli su zvonjavom sa zagrebačke katedrale. Sjećam se kao danas, stajala sam u svom uredu, a suze su samo išle jedna za drugom.

Gotovo 30 godina "Zvuci Hrvatske" emitirali su se šest dana u tjednu! Vodite-

lji su morali biti na radnome mjestu bez obzira na sve obiteljske probleme, slavlja i izazove. Srećom, Lončarići su imali dobrog pomoćnika, Martina Latinčića koji se bavio sportskim izvještajima, ali i mnogim drugim stvarima.

Radijski program "Zvuci Hrvatske" kanadsko-hrvatskoj zajednici puno znači. Na njemu slušatelji javljaju svoje najvažnije vijesti, obavještavaju zajednicu o rođenju, vjenčanju, smrti, proslavi rođendana, godišnjici braka, imendanu, krštenju... Šaljemo i čestitke za Božić, Novu godinu, Uskrs...

Svake nedjelje od 12 sati po kanadskom vremenu kad čujete pjesmu "Kome bi šumilo more moje sinje" znat ćeće da počinje naš radijski program. Na kraju emisije je pozdrav domovini, s Lijepom Našom.

Program "Zvuci Hrvatske" dobitnik je mnogobrojnih priznanja, a gospodin Lončarić proglašen je etničkim novinarkom godine. Posljednja, najnovija nagrada za naše vrijedne supružnike stigla je nedavno od Kanadsko-hrvatske gospodarske komore u povodu 50 godina djelovanja u zajednici. ■

ENG A winner of numerous recognitions and awards, the Croatian language radio show Sounds of Croatia, owned and operated by husband and wife team Ivica and Karmen Lončarić of Mississauga, has been on the air in Toronto for the past fifty years.

Četrdeset godina hrvatskoga jezika u srednjim školama Ontario

Škole hrvatskoga jezika i kulture djeluju diljem Kanade trudeći se da generacije mlađih kanadskih Hrvata, privrženih svojoj novoj domovini, zavole i domovinu svojih roditelja i djedova

Razgovarala: Vesna Kukavica

Sredinom 1976. hrvatski jezik postao je dio srednjoškolskoga programa u Ontarioju (Kanada) zahvaljujući tadašnjoj ministrici za školstvo Betty Stevenson i lobističkim naporima hrvatskih ljudi među kojima je ondje djelovao i najplodniji pisac udžbenika za učenje hrvatskoga jezika i kulture u emigraciji u 20. stoljeću prof. dr. sc. Vinko Grubišić. U povodu četrdesete obljetnice uvođenja hrvatskoga jezika u srednje škole Ontarioja zamolili smo toga uglednoga jezikoslovca s višedesetljetnom kanadskom adresom i dopisnoga člana Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti da prokomentira taj povijesni čin i prisjeti se glavnih protagonisti s kojima je uspio prije uspostave neovisne Republike Hrvatske poboljštati položaj hrvatske zajednice u multikulturalnome i multietničkome mozaiku Kanade, ostvarivši pravo poučavanja djece naših korijena hrvatskome jeziku.

Profesore Grubišiću, kako ste došli na ideju petnaest godina prije uspostave neovisne Republike Hrvatske zatražiti od kanadskih prosvjetnih vlasti uvođenje hrvatskoga jezika u srednje škole Ontarioja?

- Bila je to misija hrvatske političke emigracije, kojoj sam se priključio kao egzilant sredinom šezdesetih koje su bile obilježene pokretom vezanim uz Deklaraciju o nazivu i položaju hrvatskoga jezika, a i živilih nastojanja u promicanju hrvatske kulture s konačnom svrhom

Prof. Vinko Grubišić

S Ministarstvom se surađivalo u tajnosti jer smo znali kako će tadašnji jugoslavenski konzulat sve sile uložiti da sprječi uvođenje hrvatskoga jezika u srednje škole.

uspostave neovisne demokratske Hrvatske države. Nakon devet emigrantskih godina u zapadnoj Europi, okušao sam sreću u Kanadi, nastavivši suradivati s *Hrvatskom revijom* Vinka Nikolića. Iste kišne večeri kad sam stigao u Kanadu, 1. studenoga 1975., nazvao me do tada

mi potpuno nepoznati profesor Zdravko Robert Megler i, nakon kraćega uvida, napomenuo da ćemo se vidjeti idući dan, nakon sv. mise u Toronto, ispred hrvatske crkve. Danas pokojni prof. Megler bio je predsjednik udruženja *Canadian Teachers of the Croatian Heritage*, a razlog njegova sastanka je sljedeći: postoji mogućnost da se uvede hrvatski jezik kao nastavni predmet u srednje škole provincije Ontario. Za to treba ispuniti sljedeće uvjete: prvo, imati dovoljan broj zainteresiranih učenika; drugo, program prihvaćen od Ministarstva za školstvo i kulturu provincije Ontario; treće, kвалиficiranoga srednjoškolskog profesora i četvrto, osigurati dovoljan broj učenika zainteresiranih za učenje hrvatskoga je-

zika. Zadatak organizacijski nije bio lagani. Riječ je o jednoj od deset najvećih kanadskih saveznih provincija koja ima više od 12 milijuna stanovnika i u kojoj i danas živi oko 40 posto ukupne kanadske populacije. Sam glavni grad provincije Ontario - Toronto, ujedno i najveći grad u Kanadi, ima oko dva i pol milijuna ljudi, dok metropolitansko područje obuhvaća više od četiri milijuna ljudi. U tome makrokozmosu Kanade morali smo stvoriti svoje mjesto pod suncem.

Kako je tekao proces ostvarenja toga jezičnog projekta koji je promjenio status hrvatske zajednice u Kanadi?

- Odmah smo se dali na višestruki posao. Trebalo je najprije sastaviti programe za pet različitih razreda (od 9. do 13. jer tada je provincija Ontario imala i 13. razred) i to na petome stupnju, što je omogućavalo učenicima pristup sveučilištu. Četrdesetak kutija knjiga koje sam poslao iz Švicarske nisu još bile stigle pa je to otežavalo rad na programima. No, sretna je okolnost bila da mi je naš prijatelj, svećenik istočnoga obreda vlc. Božidar Vidov, stavio svoju bogatu knjižnicu na raspolaganje, a i moje su knjige stigle prije nego što sam očekivao. Programi su priređeni prema svim tadašnjim školskim standardima i kriterijima, u čemu nam je od velike pomoći bila gospođa Miriam di Giuseppe, Hrvatica koja je bila stručnjakinja upravo za pripremu školskih programa. S Ministarstvom se surađivalo u tajnosti jer smo znali kako

će tadašnji jugoslavenski konzulat i ondašnji profesor slavistike na Torontskom sveučilištu, bolje rečeno "srpsko-hrvatskog", Milan Surdučki, sve sile uložiti da sprječe uvođenje hrvatskoga jezika u srednje škole. Nakon manje od mjesec dana tadašnja ministrica za školstvo i kulturu Betty Stevenson prihvatala je programe i sada nam je preostalo ispunjavanje dvaju preostalih uvjeta.

Jesu li se jugoslavenske vlasti protivile hrvatskome jezičnom projektu, kako ste te probleme rješavali u emigraciji??

- Jugokonzulat i Surdučki, kad su saznali za naš projekt, bjesomučno su nastojali dokazati kako bi bilo absurdno uvesti jedan jezik "koji ne postoji". Naš je odgovor na takve primjedbe bio vrlo jasan: ako ti drugovi ili gospoda ne znaju ustavnu definiciju jezika zemlje

Uz prof. Meglera, od velike su nam pomoći u ostvarenju toga jezičnog projekta bili hrvatski entuzijasti - Jerko Nekić, Marin Sopta, Mate Bogoje, Nikola Vrdoljak, Feri Midžan, Stjepan Mišljenović...

koju predstavljaju kao diplomati, to je njihov problem. Imali smo prijevod stavaka o jeziku i jezicima jugoslavenskoga kao i hrvatskoga Ustava (SFRJ, SRH). Uz to smo naglašavali da kanadski porezni obveznici hrvatskog podrijetla žele da njihova djeca uče jezik svojih predaka, a to je hrvatski jezik. I to je bio najjači "dokaz". Neki teorijski radovi prof. Stjepana Babića te Dalibora Brozovića mogli su biti uvijek od koristi, ali se zaista nije imalo smisla upuštati ni u kakve velike diskusije o postojanju ili nepostojanju, stanju razumijevanja ili nerazumijevanja ovog ili onog jer bi to bilo jednostavno gubljenje vremena. Daleko od toga da me takve diskusije nisu zanimale, no u ovom slučaju nisam smatrao ni da je mjesto ni prigoda za velike jezične rasprave.

Kako sam u međuvremenu položio profesorski ispit (jer doktorat vam ne daje pravo da predajete u srednjoj školi, za to je potreban poseban ispit srednjoškolskoga profesora da dobijete "Letter of Standing", a zatim nakon dvjesto radnih dana, odnosno tisuću i dvjesto sati, da dobijete "Teacher's Certificate") s pravom predavanja posvuda gdje su engleski i francuski nastavni jezici, pitanje profesora smo riješili. Kasnije su mi se pridružile neke mlađe snage.

Kako ste riješili pitanje odziva učenika?

- Ostalo nam je na prvi pogled lakše, a u biti najkompliciranije pitanje – pitanje učenika. Jedna mala anegdota: prof. Megler i ja dali smo oglas na hrvatskim radio-programima i organizirali za prezentaciju nastavnoga programa čitav jedan kat jedne srednje škole u Torontu, postavili pet - šest stolova za upise. Toga se svega sigurno, vjerujem, dobro sjeća dr. sc. Sopta. Od 13 do 17 sati nitko živ se nije pojавio osim Mate Bogoje, koji nam reće "da se Hrvatima ne dira u nedjeljno popodne, da zapravo muzemo jarca u rešeto". Uz prof. Meglera, od velike su nam pomoći u ostvarenju toga jezičnog projekta bili neki hrvatski entuzijasti, od kojih su se uvijek isticali Jerko Nekić, Marin Sopta, Mate Bogoje, Nikola Vrdoljak, Feri Midžan, Stjepan Mišljenović... Primjerice, na nagovor bračnoga para Jelene i Nikole Vrdoljaka djevojke i

**Učenici hrvatskoga jezika
iz Toronta s učiteljem
HIŠAK-a Ljubom Krasićem**

mladići iz njihove folklorne plesne grupe "Zrinski-Frankopan" gotovo su se svi upisali u hrvatsku školu. Tako je početkom srpnja 1976. hrvatski jezik postao dio školskoga programa ljetne škole, a već u rujnu bila su dva razreda hrvatskoga jezika i kulture u Torontu. Ljetna škola u Torontu završila je priredbom, odnosno izvedbom narodne drame "Robinja", u koju su se uključili gotovo svi učenici. Tražio sam ovih dana koju fotografiju s te priredbe, ali... Možda tko tu bude bolje sreće pa ga molim da nam je pošalje jer priređujemo monografiju o tome jezičnom projektu!?

Ovaj srednjoškolski program sjajno se uklapao u rad tada vrlo aktivne hrvatske prosvjetne organizacije HIŠAK (Hrvatske izvandomovinske škole Amerike, Australije i Europe) kojoj je na čelu dugi niz godina bio vrijedni i požrtvovni fra Ljubo Krasić. Od velike su nam pomoci bili seminari koje je HIŠAK organizirao, koji su uključivali sva značajnija mjesta gdje je djelovala škola hrvatskoga jezika, kulture, povijesti i folklora. Svakako tu treba istaknuti i najbrojniju hrvatsku subotnju školu u Kanadi, tj. onu u Torontu, kojoj su ravnatelji bili pok. Stipe Kraljević, dr. Marija Kraljević i dr. Vladimir Bubrim.

Kako je školski program hrvatskoga jezika prihvatio Ministarstvo, već od rujna se Torontu priključila i Mississauga, gdje su bila dva razreda hrvatskoga jezika, a kao i u Torontu u dvama razredima bilo je više školskih programa. U organiziraju nastave hrvatskoga jezika u Mississaugi go-

Od školskih priručnika koristili smo se skriptama ili sami pisali priručnike jer nismo htjeli koristiti jugopriručnike s ondašnjim ideoškim predznacima komunističke i unitarne SFRJ.

leme posao obavio je Mate Bogoje koji je organizirao dva razreda učenika koji su pohađali hrvatski jezik u Mississaugi davne 1976. godine. Početnici u hrvatskome jeziku i učenici slabijega znanja hrvatskoga išli bi u jedan razred, a napredni u drugi. Uz sve to, trebalo je u istom razredu slijediti nekoliko nastavnih programa. No, bila je riječ o iznimnom oduševljenju.

Koji su sve gradovi Kanade prihvatali program učenja hrvatskoga jezika!?

- Nije bilo grada u Kanadi u kojem žive Hrvati, a da nije bio zainteresiran za uvođenje hrvatskoga kao nastavnoga predmeta poput recimo Kitchenera, Bramptona, Hamiltona, Ottawe... Ukratko, škole hrvatskoga jezika i kulture djeluju diljem Kanade i to u Victoriji, Vancouveru, Edmontonu, Calgaryju, Winnipegu, Thunder Bayu, Sault St. Marie, Sudburiju, Montrealu,

ENG We spoke with linguist Dr Vinko Grubišić on the 40th anniversary of the introduction of Croatian language instruction at the secondary school level in the Canadian province of Ontario and learned how the opportunity was won to have children of Croatian extraction learn the language.

Ottawi, Norvalu, Georgetownu, Mississaugi, Bramptonu, Torontu, Oakvilleu, Hamiltonu, Kitcheneru, Londonu, St. Thomasu i Windsoru trudeći se da generacije mladih kanadskih Hrvata, privrženih svojoj novoj domovini, zavole i domovinu svojih roditelja i djedova. Programi su se mijenjali, upotpunjavali i usklađivali sa suvremenim standardima nastave jezika... Kad je Hrvatska postala slobodna i demokratska država devedesetih, sve je postalo puno lakše, sve se – rekli bismo – normaliziralo, a suradnja s hrvatskim veleposlanstvom i konzularnim predstavništvima u Kanadi omogućuje nove potele i nova ostvarenja. No, kao da ponostaje onoga nekadašnjeg oduševljenja... Kad nismo imali državu, a žudjeli smo za njom iznad svega, obavljali bismo mnoge poslove koje bi u normalnim prilikama trebale obavljati državne prosvjetne institucije.

Kako ste rješavali problem udžbenika i priručnika za poučavanje hrvatskoga jezika?

- Od školskih priručnika (a nismo htjeli prihvatiti ama baš ništa što u naslovu nije imalo "hrvatski!") koristili smo se skriptama ili sami pisali priručnike jer nismo htjeli koristiti jugopriručnike s ondašnjim ideoškim predznacima komunističke i unitarne SFRJ. Treba istaknuti kako su se predavači hrvatskoga jezika često koristili čitankom Ante Kadića "Croatian Reader with Vocabulary". Knjiga je u to vrijeme bila od iznimne i velike koristi, a koliko znam nikada je nitko u Hrvatskoj nije prikazao. Druga knjiga, iako namijenjena više onima koji se spremaju na putovanje Hrvatskom nego školskome "kurikulu" (zašto ne "školskome programu"?) bila je vrlo popularna knjiga Mladena Engelsfelda "Croatian through Conversation", koju je objavila, u nekoliko izdanja, ondašnja Matica hrvatskih iseljenika. Eto, Kadić i Engelsfeld pomogli su u širenju i usvajaju hrvatskoga jezika i kulture više nego nekoliko tisuća neplodnih jezikoslovnih rasprava i polemika. Pa, eto, neka i ova razmišljanja budu svojevrstan *hommage* toj dvojici vrijednih prinosnika širenju hrvatskoga jezika i kulture u svijetu. ■

Obljetnica vinskog čuda u Parizu

Francuski stručnjaci nisu mogli ni sanjati da će jedno kalifornijsko vino biti proglašeno boljim od francuskoga. Bio je to *Chardonnay* iz 1973. koji je proizveo Miljenko Grgić

Tekst: Božo Skoko

Vozite li se cestom br. 29 najpoznatijom američkom vinorodnom regijom - dolinom Napom na sjeveru Kalifornije, negdje u njezinu središnjem i ujedno najljepšem dijelu, gdje idilu vinograda dodatno krase slikovite vinarije, pozornost će vam odjednom privući hrvatska zastava. Ona se vihoru kraj ceste tik uz američku, koja redovito krasiti kuće i imanja diljem Kalifornije. Čak i manje upućeni znaju da je ovo nadaleko poznata vinarija Grgich - Hills i da trobojnica s grbom, uz američke "Stars and Stripes", predstavlja do-

movinu Miljenka Grgicha, čovjeka koji je promijenio povijest proizvodnje vina u Sjedinjenim Američkim Državama.

HRVAT KOJI JE OSTVARIO 'AMERIČKI SAN'

Ova vas vinarija zasigurno neće očarati veličinom ili raskoši svojih građevina, poput nekih u susjedstvu koje su daleko poznatije po svojim arhitektima, umjetničkim djelima i obiteljskoj tradiciji, nego po kvalitetnim vinima. Međutim, ova jednostavna, ali ugledna vinarija i njezin vlasnik imaju zasigurno jednu od najzanimljivijih priča u povijesti ovoga kraja. Priča je to o siromašnome Hrvatu koji je ostvario "američki san". Priča je to o useljeniku koji je proširio vidike i mogućnosti svojoj novoj domovini, pokazavši svijetu da se njezina vina mogu ravнопravno nositi s puno razvikanijama,

ma, poznatijima i priznatijima iz Europe, posebice Francuske, kojoj se stoljećima nitko nije usudio narušiti ugled domovine najkvalitetnijih vina na svijetu.

Kao da je bilo jučer kad je danas 93-godišnji Miljenko ili Mike (kako ga Amerikanci radije zovu) u ljeto 1954. godine prekinuo studij na Agronomskome fakultetu u Zagrebu i napustio rodnu Hrvatsku te se sa samo 34 dolara (koje je skrio u potplat cipele) zaputio u inozemstvo. Zasigurno tada nije mogao ni sanjati da će pedesetak godina poslije, u ožujku 2008. među prvima ući u kuću najslavnijih svjetskih vinara – *Vinters Hall of Fame*, koja je osnovana pri *Culinary Institute of America*. Između tih dvaju značajnih datuma, kao na filmskoj vrpcici, odvio se cijeli jedan život prepun borbe, uspjeha i padova te strahova i nade začinjenih vizijom i vjerom.

Proslavljeni butelja završila je u glasovitoj zbirci Nacionalnoga muzeja američke povijesti, a nije dugo trebalo čekati da se upravo Grgićevi vino počne točiti u Bijeloj kući.

Ispred Grgičeve vinarije ponosno se uz zastavu SAD-a vijori i hrvatska

Prepoznatljive etikete Grgičevih vina

Mnogi će reći kako je njegov život bio ispunjen i s dosta sreće. Zasigurno jest, ali – netko mudar reče – sreća je ionako proizvod upornosti i stalnog stvaranja okolnosti za uspjeh. A Miljenko je to radio punih dvadeset godina, otkako je 1958. stigao u Kaliforniju kako bi se zaposlio kao pomoćni radnik u vinariji, do sedamdesetih godina kad je konačno preuzeo proizvodnju vina u vinariji *Chateau Montelena*, s pomalo nerealnom željom da napravi najbolji Chardonnay na svijetu.

NA POLA ISELJENIČKOGLA PUTO

Upornost i stalno dokazivanje isplatio se 1976. godine. Bilo je to negdje na pola Grgićeva iseljeničkoga puta. Doslovce, dogodilo se čudo u Parizu. Bila je to povjesna degustacija, na kojoj su francuski stručnjaci uspoređivali neka od najslavnijih svojih vina s novom generacijom manje poznatih kalifornijskih vina, koja su do tada smatrana ispodprosječnim i jeftinima. Nisu mogli ni sanjati da će njihovo slijepo kušanje potpuno izmjeniti vinsku industriju i potaknuti novi

početak za vinogradarstvo i vinarstvo na novim kontinentima daleko od Europe. Naime, prvi put u povijesti jedno kalifornijsko vino proglašeno je boljim od francuskoga. Bio je to *Chardonnay* vinarije *Chateau Montelena* iz 1973. koje je proizveo upravo Miljenko Grgić, kombinirajući iskustva iz rodne Dalmacije gdje je o vinima učio od svoga oca Nikole, stećeno znanje s fakulteta i iskustva iz nekoliko kalifornijskih vinarija, gdje je radio kao pomoćnik. Taj događaj osigurao mu je pravu američku šansu.

Boca vina koje je proslavilo Ameriku završila je u glasovitoj zbirci Nacionalnoga muzeja američke povijesti, a nije dugo trebalo čekati da se upravo Gr-

Danas proizvodnju vina vodi Miljenkov nećak Ivo Jeramaz, koji je na njegov nagovor 1986. napustio rođni Metković i došao stjecati znanje i iskustvo u vinariji.

gićevo vino počne točiti u Bijeloj kući. Sve to osiguralo mu je popularnost među kalifornijskim vinarima, ali i dalo snage da krene u samostalan posao. Samo godinu dana poslije, na američki Dan neovisnosti 4. srpnja 1977., zajedno s novim partnerom Austinom Hillsom, poslovnim čovjekom iz San Francisca, utemeljio je novu vinariju, koju danas znamo kao "Grgich Hills".

SAN O VINARIJI NA PELJEŠCU

Danas vinarija uzgaja vlastito grožđe na 162 hektara prvorazrednih vinograda u dolini Napi. Njezina godišnja proizvodnja iznosi oko 80.000 sanduka i uglavnom je naručena unaprijed. Miljenko Grgić zalaže se da proizvodnja ne prijeđe sto tisuća sanduka kako ne bi stradala kvaliteta nauštrb kvantitete. Proizvodnju vina vodi Miljenkov nećak Ivo Jeramaz, koji je na njegov nagovor 1986. napustio rođni Metković i došao stjecati znanje i iskustvo u vinariji. Grgićeva kćи Violeta glavna je direktorica i ujedno ključna osoba u prodaji. Njihov uspjeh u proizvodnji vina dao je poticaj Miljenku da se više posveti svojoj staroj domovini i snu o vinariji na poluotoku Pelješcu.

Naime, nakon pada komunizma, Grgić se 1995. vratio u Hrvatsku i kupio kamenu kuću u Trsteniku na poluotoku Pelješcu, udaljenu 120 kilometara od njegova rodnog sela Desne u jadranskom zaledu. Znao je da najbolje može pomoći ratom poharanoj domovini ako pomogne razvoju hrvatskog vinarstva i ako pridonese uspjehu hrvatskih vina u svijetu. Na Pelješcu je podigao suvremenu vinariju "Grgić vina". ■

Ulaz u vinariju Grgich Hills

ENG It has been forty years since the famed wine tasting event at which a Californian wine beat the French competition. The world's best Chardonnay in 1973 was produced by Croatian extraction Mike Grgich.

SKVRCINA IZLOŽBA U HMI-ju DUBROVNIK

DUBROVNIK - Izložba Miha Skvrce 'Umjetnici i Sveti Vlaho' otvorena je 15. srpnja na večer u podružnici HMI-ja u Dubrovniku.

Ideja umjetnika iza likovnog djela, onoga koji se ne vidi dok promatramo sliku, romantičarska je ideja kojoj su umjetnici pristupali izrađujući autoportrete, a u postmodernoj umjetnosti autor postaje objekt svojih slika. Ova izložba donosi pred promatrača zanimljiv svijet unutrašnjosti radnih prostora umjetnika u koje publika gotovo nikad nema priliku zaviriti. Istodobno, ovom izložbom slavi se dubrovački parac sveti Vlaho.

Miho Skvrce rođen je 1976. u Dubrovniku gdje je završio osnovnu školu i Gimnaziju, nakon čega je upisao studij slikarstva na Accademia di Belle Arti u Veneciji. Na studiju je izučavao i fotografiju da bi se nakon povratka u Dubrovnik posvetio isključivo profesionalnoj umjetničkoj i novinskoj fotografiji te je dugo godina radio kao suradnik u časopisu *Welcome* Turističke zajednice Grada Dubrovnik, Dubrovačkoga vjesnika, Globusa i mnogih drugih revija, časopisa, novina i raznovrsnih publikacija. Njegove fotografije objavljene

su i u mnogim knjigama, a nekoliko knjiga sam je opremio fotografijama, poput Dubrovačke kuharice u izdanju EPH i likovne monografije 'Viktor Šerbu'. Živi i radi u Dubrovniku.

IZLOŽBA "IŠČEKIVANJA" ZORANA ŠIMUNOVIĆA

DUBROVNIK - Hrvatska matica iseljnika u Dubrovniku otvorila je izložbu

mladoga vukovarskog umjetnika Zorana Šimunovića. Šimunović je majstor

apstraktne umjetnosti, likovni poet koji se svojim nadasve zanimljivim, ekspresivnim rukopisom ističe u moru drugih slikara suvremene hrvatske umjetnosti. Iz slikareva temperamenta izbijaju pozezi izrazito dinamičnih radnji kojima bilježi u osnovi nedjeljivu, poetično zakruženu cjelinu koja proizlazi iz visokokultiviranoga osjećaja za vizualnost. Slikar Zoran Šimunović jedan je od iznimno darovitih mladih slikara naše aktualne umjetničke scene čija je samostalna izložba "Iščekivanja" otvorena u obnovljenome kompleksu povijesnih Lazareta, gdje donosi ukupno deset slika rađenih u tehnici ulja na platnu. Umjetnik je ostvario snažan i vrlo koherentan ciklus slika u kojima dominira težnja k ekspresivnom i emotivnom, a u ponekim dionicama i dramatskome momentu. Istodobno, njegove ogoljene apstraktne forme oslobođene svake naracije svojim konstellacijama govorile da je umjetnik dosegnuo do same biti u sferi apstraktnog i asocijativnog slikarstva. Šimunovićevi kompozicijski sklopovi koji naizgled teže disbalansu i neuravnuteženosti, upravo su suprotno – savršeno su usklađeni bojom, oblicima i omjerima površina koje se međusobno kreativno nadopunjaju i harmoniziraju u skladne i stabilne kompozicije.

(Andrea Batinić Ivanković)

Četrdesetak mlađih iz 15 zemalja volontiralo u Hrvatskoj

Volunteerske aktivnosti obavljale su se na više lokacija. Prva skupina radila je na uređenju okoliša starih šibenskih tvrđava Barone i Sv. Mihovil, a druga grupa u Nacionalnom parku Krka (amfiteatar Burnum, šetnica pokraj Roškoga slapa, utvrda Nečven)

Zajednička fotografija ispred HMI

Tekst: Mihovil Rora Foto: Arhiva EHTF-a 2016

Novinari šalju poruke, zvončaju telefoni, medijska radionica ima pune ruke posla jer mlađi iz cijelog svijeta stigli su u - Šibenik!

Naravno, riječ je o poznatome međunarodnome Matičinu projektu *Eco Heritage Task Force* (EHTF), koji se ove godine održao u najstarijem hrvatskom gradu, a njegove stare zidine i tvrđave pušu svijeće za svoj 950. rođendan. Nives Antoljak, voditeljica projekta, udružila je snage s Gradom Šibenikom i NP Krka, organizirajući tako svoj 21. ustanovni EHTF.

Mlađi iseljenici okupili su se u Zagrebu 24. srpnja ispred Hrvatske matice iseljenika, od kuda se krenulo za Šibenik. U ovogodišnjoj ekipi našlo se četrdesetak Hrvata - iz Mađarske, Brazila, Australije, Argentine, Južne Afrike, Makedonije, Bosne i Hercegovine, Srbije, Bolivije, Paragvaja, Slovačke, Irske, Rumunjske

Čišćenje oko tvrđave Sv. Mihovila

te Slovenije, a pri dolasku svečani doček pripremili su nam predstavnici Nacionalnog parka Krka, a Marina Malešić pozdravila nas je riječima: "Želimo vam ugodan boravak i nadamo se da ćete uspjeti upoznati našu bogatu kulturnu baštinu i zavoljeti ovaj kraj."

OD VOLONTIRANJA DO SIGURNE BUDUĆNOSTI

Volunteerske aktivnosti u stalnome su porastu, a Task Force slavi kao jedan od prvih projekata takve vrste još od 1992. Razna volontiranja bitna su stavka životopisa moderne mlađeži, a sati koji se provode na društveno korisnom radu omogućuju upise na škole i fakultete te

Nastavili smo se družiti, dopisivati, pa i nalaziti po Hrvatskoj i ostatku svijeta, što je i čar ovoga projekta: stvaranje veza i prijateljstava za čitav život.

pomažu i pri pronalasku posla. Stoga je ideja EHTF-a vrlo jednostavna: mlada generacija iz šarolike hrvatske dijaspre svake godine doputuje u Lijepu Našu, gdje volontira i pomaže lokalnoj zajednici, pritom tako upozna zemlju svoga podrijetla te njezinu kulturu i baštinu. Nakon dobro odradenoga posla, HMI izdaje potvrde svim svojim sudionicima na projektu, s kojima naši polaznici pune svoj CV te si lakše osiguravaju budućnost.

Naše ovogodišnje volonterske aktivnosti održavale su se na više lokacija. Prva skupina radila je na uređenju okoliša starih šibenskih tvrđava Barone i Sv. Mihovil, koje su nedavno obnovljene s pomoću europskih fondova i volje građana, čisteći tako svu šikaru, korijene i otpad koje se nakupilo tijekom godina. Druga grupa je pak svaki radni dan putovala do NP Krka: pomagali smo na arheološkim iskapanjima na Burnumu, amfiteatru iz rimskoga doba, uređivali šetnicu pokraj Roškoga slapa te pomagali pri obnovi stare utvrde Nečven. Glavni voditelj Ivan Đurišević 'Đuro' pobrinuo se da budu izmjene sudionika kako bi svatko dobio priliku raditi na svim lokacijama te je s pomoću svoje desne ruke, iskusnoga Gorana Trajčevskoga, i ostatka svoga voditeljskog tima pazio da sve bude održano. Također smo i samoinicijativno uredili dvorište šibenskoga

Tradicionalno, skoro svaku noć održavaju se tematske večeri koje organiziraju sami sudionici: svaka fešta određena je značajkama zemlje iz koje njihovi organizatori dolaze.

Studentskog doma koji je bio naš pravi dom dvadeset i jedan dan.

UČENJE HRVATSKOGA JEZIKA, MEDIJI I FILM

Poslije društveno korisnih aktivnosti u popodnevnim terminima organizirane su i tradicionalne EHTF radionice. Polaznici s malim ili nikakvim znanjem hrvatskoga jezika pridružili su se radionicici Mateja Matića (koji je bio i naš turistički vodič Šibenikom), gdje su naučili osnove hrvatskoga jezika i pokoju frazu za svakodnevno snalaženje. Diplomirani filmski redatelj Ivan Mokrović i ove godine okupio je svoje 'glumačke zvijezde' te ih odjenuo u kostime iz šibenskoga HNK pa je tako krenuo u snimanje novoga filma dramsko-filmske radionice, nastavivši tako ideju iz EHTF-a u Međimurju 2014. kao jedne vrste vječne uspomene. Paralelno, u 'uredu', točnije

u kuhinji doma, moglo se čuti tipkanje mailova i telefonski razgovori: medijska radionica komunicirala je s novinarima na međunarodnoj razini, prenoseći vijesti o našim aktivnostima u svijet. Njezini polaznici vježbali su i javno govorništvo, grafički dizajn te pisali vlastite članke, ali ujedno i intervjuirali sudionike Task Forcea. Voditelj medijske radionice i terenski voditelj Mihovil Rora ni u jednome trenutku nije pustio svoje vrijedne mlade novinare da prestanu medijski razmišljati.

IZLETI I TEMATSKE VEČERI

Približavanje domovine i njezinih ljetopisa iseljenicima bitna je stavka svakog EHTF-a, stoga se svake godine na slobodne dane organiziraju izleti. Posjetili smo bisere arhitekture Morske orgulje i Pozdrav Sunca u gradu Zadru te se prošetali splitskom rivom. Popeli smo

Obilazak Šibenika

Izlet u Grad Knin povodom obljetnice Oluje

se i na vrh kninske tvrđave u povodu proslave godišnjice vojno-redarstvene akcije Oluje, a NP Krka pripremio nam je cijelodnevnu plovidbu brodom po rijeci pa smo imali priliku vidjeti samostan na otoku Visovcu i Skradinski buk.

Tradicionalno, skoro svaku noć održavaju se tematske večeri koje organiziraju sami sudionici, a ni ovaj TF nije bio iznimka: svaka fešta određena je značajkama zemlje iz koje njihovi organizatori dolaze, čime međusobno upoznaju kulture svojih prijatelja te se tako dodatno povezuju, gradeći buduće društvo ispunjeno tolerancijom i poštovanjem prema različitosti. Održale su se bolivijska, argentinska, brazilska, hrvatska, mađarska, australska i makedonska tematska večer. Vojvodani su nam priredili treću godinu zaredom pravo tradicionalno malo vjenčanje iz tih krajeva, dok su iseljenici iz Južne Afrike, predvođeni palicom

dugogošnjeg voditelja Darka Basicha, priredili edukativnu prezentaciju. Mihovil, klasičar, opet se potruđio organizirati i svoju treću rimsku večer zaredom, s pravim malim olimpijskim igrama, a naravno ništa od toga ne bi funkcioniralo bez njegovih kolega voditelja.

USPJEŠAN KRAJ ZA JOŠ USPJEŠNIJI POČETAK

Završna svečanost EHTF-a 2016. održala se na tvrđavi Barone: Nives Antoljak zahvalila je domaćinima i sudionicima, izjavivši: "Ovo je jedan od najbolje organiziranih Task Forceova dosad. Hvala domaćinima Gradu Šibeniku i NP Krka te svima koji su pomogli u realizaciji, od Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti do Šibensko-kninske županije, TZ Šibenik i TZ Županije, a pogotovo hvala našim mladim iseljenicima, koji su se ponovno pokazali kao svjetla budućnost Hrvatske." Poslije prezentacije o našem boravku i radu u Šibeniku, radionice su prikazale svoja postignuća: polaznici hrvatskoga jezika pokazali su što su naučili pojedinačnim predstavljanjem i otpjevali pjesmu pokojnoga Šibenčanina Arsena Dedića. Sudionici medijske radionice prezentirali su svoj rad tijekom ova tri tjedna te ujedno prikazali 'televizijsku' reportažu koja se snimala tijekom projekta, a sve je zaključila dramska radionica filmom "Tri Berekinia", inspirirana baštinom i legendama o Šibeniku. "Stvarno sam iznenaden snagom ovog projekta, hvala Vam!", obratio se publici vidno oduševljen gradonačelnik Željko Burić, a ravnatelj NP Krka Krešimir Šakić izjavio je iznimno bitnu

Izjave sudionika EHTF-a 2016.

„Na TF sam došla da naučim hrvatski jezik i vidim prekrasni krajolik. Odusevljena sam novim prijateljima i sigurno dolazim opet!“ – *Talia Schabot (Južna Afrika)*

„Bio sam na TF-u 2010., bio sam oduševljen i zbog te euforije sam opet došao, i opet je zaključak isti.“ – *Mario Gačeša (Makedonija)*

„TF je prilika da se upoznaju novi ljudi i da se podijele nova iskustva, i to je ono što me privlači ovdje već dugi niz godina.“ – *Goran Trajčevski, voditelj (Makedonija)*

„Već sam treću godinu na TF-u i jako mi je lijepo. Došla sam na preporuku profesora.“ – *Sara Žurovski, Vojvodina (Srbija)*

„Definitivno mi se sviđa što volontirajući pomažemo lokalnoj zajednici, a oni koji ne znaju imaju priliku naučiti hrvatski jezik.“ – *Josip Rukavina (Bosna i Hercegovina)*

„Kada se mladi iz svijeta nađu i s nama dijele svoja iskustva, sigurno će pomoći razvitu zajednicu.“ – *Igor, student arheologije u Zadru, vodio volontere na Burnumu*

„Želim ostati ovdje u Hrvatskoj!“ – *Augustina Ariana Goluža (Argentina)*

stvar za projekt: "Ovi mladi ljudi pozitivno su utjecali na entuzijazam samih zaposlenika Parka i zato je ovo jedan važan korak u poticanju svijesti o volontertству u Hrvatskoj." Zatim su dodijeljene zahvalnice sudionicima i voditeljima od v.d. ravnateljice HMI-ja Mirjane Piskulić.

Osim naših domaćina i voditelja, zasluženi gromoglasni pljesak dobili su i asistenti voditelja tj. pripravnici, Robert Piršl i Matija Oremuš, koji su nakon napornoga truda dokazali da su spremni voditi i brinuti se o budućim generacijama Task Forcea.

Službeno EHTF 2016. je završio. POGREŠNO! Sve ono što se pažljivo gradi tijekom cijelog projekta ostaje kao divna uspomena i iskustvo. Nastavili smo se družiti, dopisivati, pa i nalaziti po Hrvatskoj i ostatku svijeta, što je i čar ovog projekta: stvaranje veza i prijateljstava za čitav život. Neki sudionici tu su čak upoznali svoje ljubavi pa se vraćali na projekt kao žena i muž. Zbog toga EHTF nikad ne prestaje. ■

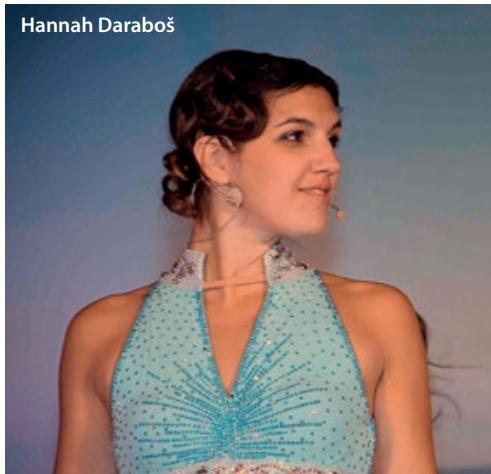

Sudionici na rimske večeri

ENG This year's CHF Eco Heritage Task Force was staged in the Šibenik area. Forty young people from fifteen countries volunteered to help bring order to the area around the ancient forts in Šibenik and in Krka National Park.

Austrijski mediji hvale hrvatski mjuzikl

Protagonisti su amaterska kazališna skupina "Mlada inicijativa Mjenovo" na čelu s Patrikom Buranićem. Riječ je o glazbeno-scenskome mega spektaklu u kojem glumi, pjeva i pleše čak 85 stanovnika iz sela Mjenova u Gradišću

Tekst: Snježana Herek Foto: Hrvatske novine

“Kralj je gol - cijelo selo na nogama”, “Goli kralj privlači brojne goste”, “Kralj je gol na mjenovskoj pozornici”, “Mjenovci opet pokazali svoju hrabrost i vještinu s mjuzikлом Kralj je gol”, samo su neki od naslova u austrijskim i gradiščansko-hrvatskim medijima proteklih dana koji su puni poхvala za premijerno u Austriji izvedeni hrvatski mjuzikl “Kralj je gol”. Djelo koje potpisuje autorski dvojac, skladatelj Alfi Kabiljo i libretist Milan Grgić, ubraja se među njihova najuspješnija djela. Protagonisti su amaterska kazališna skupina "Mlada inicijativa Mjenovo" na čelu s Patrikom Buranićem.

Riječ je o glazbeno-scenskome mega spektaklu u kojem u pet predstava glumi, pjeva i pleše čak 85 stanovnika iz sela Mjenova u Gradišću, uglavnom gradiščanskih Hrvata, od najmlađe do najstarije dobne skupine. Radnja je istinita i događa se na otoku Rabu gdje su u ljeto 1936. godine stigli engleski kralj

Edward VIII. i lady Wallis Simpson jahtom "Nahtlin".

Stanovnici istoimenoga gradića na tome hrvatskome otoku visokim gostima priredili su svečani doček, no taj se kratki posjet ubrzo pretvorio u neviđeni skandal - na gradskoj plaži Edward VIII. i njegova prijateljica kupali su se goli. Ta bi se epizoda možda brzo zaboravila da golišavce svojim fotoaparatom potajno nije fotografirao mjesni fotograf Toni.

Glavne uloge igraju Hannah Daraboš, koja je vjerno oživjela Wallis Simpson i Karl Fleischhacker, koji se odlično snašao u ulozi kralja. Sjajna dramaturgija, komični dijalazi, lako pamtljiva glazba te impozantne umjetničke kreacije članova amaterske kazališne skupine MIM, kao i nadahnuta režija intendantice Irene Daraboš, osvojili su publiku. Upečatljivi umjetnički doprinos Jakova Zvonarića i dirigenta orkestra Edija Jahnsa, kolibretista Mate Pa-

"Ovo je nevjerljivo profesionalna predstava, predivna izvedba i toliko sam sretan da su ovo predstavili u gradiščanskoj Mjenovi", izjavio je skladatelj mjuzikla Alfi Kabiljo.

latina koji je tekstove znalački prenio na hrvatski idiom Gradišća te plesnih stručnjaka Srđana i Petre Borote-Buranić publike je u svakoj predstavi nagradila frenetičnim pljeskom.

Posebnost ovogodišnjih nastupa sjajnih umjetnika je i prijevod predstave na njemački. Pregršt pohvala i čestitki članovima ansambla i svim ostalima koji su sudjelovali u organizaciji i produkciji hrvatskoga mjuzikla "Kralj je gol" uputio je osobno i njegov skladatelj Alfi Kabiljo. "Ovo je nevjerljivo profesionalna predstava, predivna izvedba i toliko sam sretan da su ovo predstavili u gradiščanskoj Mjenovi", izjavio je Kabiljo, a prenio glavni urednik tjednika gradiščanskih Hrvata "Hrvatske novine", Petar Tyran. Hrvatska veleposlanica u Austriji dr. Vesna Cvjetković rekla je za Večernji list da je "oduševljena predstavom i izvođačima koji su, iako su čisti amateri, priredili sjajnu predstavu". ■

ENG The Gradišće (Burgenland) Croat village of Mjenovo (Kroatisch Minihof) in Austria was the scene of a performance of the musical *The King's Naked*, performed by the Mjenovo Youth Initiative amateur theatre troupe lead by Patrik Buranić. The play featured the acting, singing and dancing of 85 inhabitants of this hamlet.

Bernski Hrvati aktivni na raznim područjima

Na prostoru katoličke misije Bern nekad je bilo osam tisuća Hrvata. Pastoralni centar je u Zähringenstrasse 40. To je mjesto raznih prigodnih priredbi, razgovora, sastanaka, proba pjevanja, učenja hrvatskoga...

Tekst: Marija Medić Bošnjak (Moja Hrvatska)

Kad kažemo Švicarska - odmah pomislimo na sat, čokoladu i političku neovisnost. To je zemlja koja se sastoji od 20 kantona i šest polukantona. Ima gotovo osam milijun stanovnika, a 25 posto su stranci. Kažu kako u Švicarskoj živi gotovo sto tisuća Hrvata i njihovih potomaka. Većina ih je iz Bosne i Hercegovine, uglavnom s dobivenom državljanstvom. U Švicarskoj djeluje 12 hrvatskih katoličkih misija. Sjedišta su im u Zürichu, Baselu, Berenu, St. Gallenu, Luzernu, Lausanne-Wallis, Graubündenu, Frauenfeldu, Aarau, Zugu, Ticinu i Solothurnu. Pastoralnu skrb o našim vjernicima vode članovi Hercegovačke franjevačke provincije sa sjedištem u Mostaru.

Iz razgovora s franjevcem Gojkom Zovkom, voditeljem Hrvatske katoličke misije u Bernu, doznajemo kako među našim ljudima nema velikih problema kao što su droga, opijanja, razbojništva te da su Hrvati jedna od najboljih stranih etničkih skupina u toj zemlji.

Na prostoru njegove katoličke misije

nekad je bilo osam tisuća Hrvata. Smještena je uz obale rijeke Aare i obuhvaća bernski kanton. Pastoralni centar je u Zähringenstrasse 40. To je mjesto raznih prigodnih priredbi, razgovora, sastanaka, proba pjevanja, učenja hrvatskoga i stranih jezika... Oko 1.400 obitelji živi u toj misiji, a svaka prijavljena prima "Movis" (Glasilo hrvatskih katoličkih misija u Švicarskoj). Svetе mise slave se na šest mjesta.

U misiji djeluju molitvene skupine koje svakoga prvog petka imaju mogućnost za isповijed i misu. Četvrtkom je moljenje krunice, a posljednji četvrtak u mjesecu je isповijed, misa i klanjanje Presvetome. Pri misiji djeluje i grupa hagioterapije koja se sastaje svake subote u 18 sati. U župi se organiziraju prva pričest i krizma. Ove godine bilo je 28 prvpričesnika i 32 krizmanika. U misiji se redovito održava vjeronauk za 20 skupina.

Organiziranje liturgijskih slavlja i

molitvenih susreta nemoguće je bez pjevača i sakristana. Veliki zbor, koji ima oko 30 članova, probe ima ponedjeljkom. Njega vodi maestra Nikolina Pinko-Beherns, a na orguljama sviraju Marina Miloš i Jasmina Tovilo. Jedanput mješevno su mise za djecu i mlade. Dječji zbor nastupa svake posljednje nedjelje u mjesecu. U Thunu sviraju Wide Obadović i Ivo Leutar, a u Bielu Domagoj i Josip Milić.

Misija svake godine organizira hodočašća u Einsiedeln, Rumeni list i Cromin. Povremeno odlaze i u ostala poznata svetišta. Svake posljednje nedjelje u srpnju tijekom godišnjih odmora franjevac Gojko organizira hodočašće u svetišta ili crkve u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

Vjernici misije Bern bili su vrlo aktivni pomažući ljudi u domovini, u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, tijekom Domovinskoga rata. Sada su prepoznatljivi po svojoj karitativnoj pomoći koja svake godine prelazi 50.000 švicarskih franaka. ■

ENG Some 1,400 families live in the area covered by the Croatian Catholic Mission in Bern, Switzerland. Catholic masses are held in six towns, with the pastoral centre located at Zähringenstrasse 40 – a venue for various events, discussions, meetings, singing rehearsals, Croatian language courses and much more.

gospodstvo cvijet naroda našega, a to je narod hrvatski. Ta Tvoje gospodstvo nije tim slavnim djelom svojim samo sebe prodičilo nego i nas sve Hrvate", napisao je Juraj Drašković u čestitki kapetanu Stančiću na uspješnoj obrani Sigeta.

Novim zapovjednikom Sigeta, poslije smrti Marka Horvata Stančića, postao je Nikola Šubić Zrinski. Dok su se Turci pripremali za novi rat, a Habsburgovci poduzimali obrambene protumjere, Nikola je 1564. održao govor u Augsburgu pred carem i kraljem Maksimilijanom II. i njemačkim knezovima, a u travnju 1566. sastavio je u Čakovcu svoju oporučku. Iste godine Turci su krenuli u pochod na Beč. Unatoč porazu kraj Šikloša, nastavili su napredovati pa je Zrinski u Sigetu proglašio ratne odredbe. Velika osmanska vojska s više od 100.000 vojnika pod zapovjedništvom sultana Sulejmana II. Veličanstvenog i velikog vezira Mehmed paše Sokolovića opkolila je i 7. kolovoza 1566. napala sigetsku utvrdu koju je branila posada od oko 2.500 ljudi, raspoređenih u Novoj Varoši, Velikoj Varoši i Starome Gradu.

ZRINSKI ODBIJA NEPREKIDNE JURIŠE

Nakon što su se branitelji povukli iz Nove Varoši, Turci su napali i zaposjeli Veliku Varoš, a zatim su počele borbe za Stari Grad, odakle je Zrinski s posadom juhački odbijao neprekidne osmanske ju-

Juriš Zrinskog iz Sigeta

riše. Za to vrijeme austrijski nadvojvoda Karlo poduzeo je niz vojničkih akcija da se rastereti opsada sigetske utvrde. Istodobno je hrvatski ban Petar Erdödy sa svojim zapovjednicima opsjeo Kostajnicu, porazio Osmanlike nedaleko od Novigrada na Uni i opustošio širu okolicu Požege pod turskom vlašću. Međutim, glavna kršćanska vojska čekala je pokraj Győra i nije djelovala. Zrinskomu je u opsjednutome Sigetu upućen poziv na predaju, ali je on prisegnuo: "Ja Nikola knez Zrinski obećajem najprije Bogu velikomu, zatim Njegovu Veličanstvu, našemu sjajnomu vladaru i našoj ubogoj domovini i vama vitezovima da vas nikad neću ostaviti, nego da će s vama živjeti i umrijeti, dobro i zlo podnijeti. Tako mi Bog pomogao!" Nastavljeni su borbe za Stari Grad, tijekom kojih je 4. rujna 1566. umro sultan Sulejman u svoje šatoru. Preživjeli branitelji povukli su se u unutarnji dio Staroga Grada, a veliki vezir Sokolović ponovio je Zrinskomu poziv na predaju.

Na čelu preostalih ratnika Zrinski je 7. rujna 1566. provalio iz opsjednute

kule i poginuo u neravnopravnom okrušju prilikom pokušaja probosa. Osmanlije su osvojili Siget, ali uz težak napor i velike žrtve. Nakon sultanove smrti u logoru i pretrpljenih gubitaka, iscrpljena turska vojska pod vodstvom velikog vezira Mehmed paše Sokolovića odustala je poslije pada Sigeta od prvoga plana da napadne Beč. Španjolski veleposlanik Mos de Chanton sastavio je izvješće o padu Sigeta u taboru njemačkoga cara i hrvatsko-ugarskoga kralja Maksimilijana II. i uputio ga španjolskome kralju Filipu II. Samo nekoliko branitelja preživjelo je opsadu i pad Sigeta, među njima i Franjo Črnko, komornik Nikole Zrinskoga, koji je završio u turskom ropstvu. Otkupio ga je Nikolin sin Juraj Zrinski, nakon čega je Črnko sastavio izvješće o opsadi i padu sigetske utvrde, sačuvano i u glagoljskome prijepisu, pod naslovom *Podsjeđanje i osvojenje Szigeta*. Junačku smrt Nikole Šubića Zrinskog prilikom pokušaja probosa opisao je ovako: "I ondi se pobiše s Turci na lice na nutrnjega grada mostu. Ondi gospodina Miklouša Zrinskoga janjičari u trih

Sigetska epopeja i smrt Nikole Šubića Zrinskog ostavili su dubok trag u književnosti, slikarstvu, glazbi i znanosti, poglavito hrvatskoj, mađarskoj i slovačkoj.

Nikola Zrinski i Sulejman
Veličanstveni, spomen-
područje u Sigetu

mistah puškicami ustriliše, i od rane ka mu na glavu dopade tako ondi slavni gospodin Zrinski na mesto upade, a Turci s velikim glasom tri kрат: Hala! Hala! Hala! zakričaše."

BITKA POSTALA GLASOVITA U EUROPPI

Slovenac Samuel Budina preveo je Črnkovo djelo 1568. u Beču na latinski jezik, a zatim je ono prevedeno na njemački i talijanski jezik, zahvaljući čemu je bitka za Siget postala glasovita u Europi. Črnkovo zvješće polazište je za kasnije književne i druge zapise, npr. *Vazetje Sigeta grada Brne Karnarutića, Odiljenje sigetsko Pavla Rittera Vitezovića, Pisma od bana Zrinovića i cara Sulejmanna Trećega koji opisidi Siget ungarski i pod njim umri na 1566* fra Andrije Kačića Miošića, *Grof Nikola Zrinski Theodora Körnera, Kralj Matija i Zrinović na onom svijetu Josipa Jelačića, Zrinska poputnica Antuna Švarca, Nikoli Zrinjskom Petra Preradovića i U boj!* Franje Markovića, ne računajući pjesme iz usmene književnosti, npr. *Ban Mikloš Zrinski u Sigetu gradu, Mujo Ljubović pod Sigetom, Zrinović i Sulejman, Smrt cara Sulejmana i dr.*

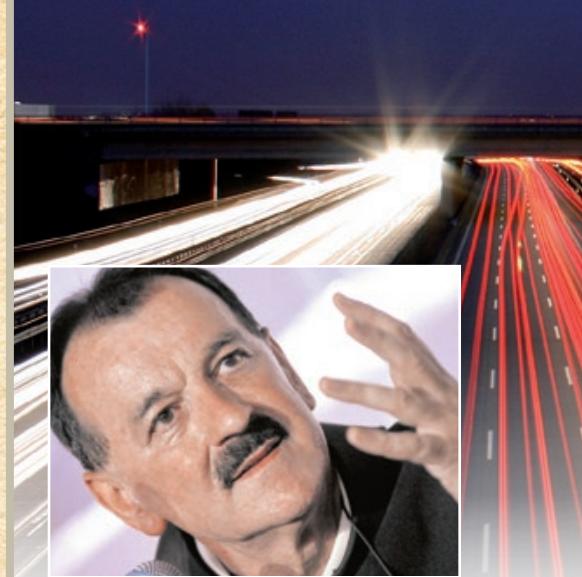
Postoje tragovi o odjeku sigetskog junaštva i među Osmanlijama, npr. u Pečevijinoj priповijesti o pohodu na Siget, osvajanju utvrde i preseljenju sul-

tana Sulejmanna s ovoga svijeta u vječnost. "Kako se priča, Zrinski Mikloš, komandant tvrđave, nevjernik poznat po junaštvu, shvativši da mu je kraj, stavio je kapu na glavu, obukao lijepo odijelo, u džep stavio stotinu zlatnika kao nagradu za onoga gaziju koji mu odsječe glavu. Ako se obrati pozornost na to što pišu nevjernici, oni kažu da je imao jednu sablju koja mu je ostala od predaka, pripasao ju je i krenuo na islamske vojnike. S druge strane, jedan ga je gazija pogodio iz puške u prsa, a zatim ga je i strijela pogodila u glavu", napisao je Pečevija.

DUBOK TRAG U KNJIŽEVNOSTI

Sigetska epopeja i smrt Nikole Šubića Zrinskog ostavili su dubok trag u književnosti, slikarstvu, glazbi i znanosti, poglavito hrvatskoj, mađarskoj i slovačkoj. U Zagrebu je 1866. svečano proslavljenja 300. obljetnica obrane Sigeta. Na proslavu su došla različita izaslanstva, npr. slovensko i slovačko. Deset godina kasnije, književnik Hugo Badalić napisao je libretto za operu *Nikola Šubić Zrinski*, koju je uglazbio Ivan pl. Zajc, utemeljitelj prve stalne hrvatske opere i začetnik orkestralnog muziciranja. Siget nije zaboravljen ni u 20. stoljeću. Njegova obrana i junačka smrt Nikole Šubića Zrinskog ubrajaju se među najsjajnije dogadaje iz hrvatske i europske vojne povijesti. ■

ENG On the 7th of September 1566 the Ottoman Turks captured fort Siget in southern Hungary – the fort's commander Nikola Šubić Zrinski died facing a massively superior enemy when attempting a heroic breakout from the fort.

Piše: dr. fra Šimun Šito Čorić, Švicarska
(sito.coric@gmx.net)

Hrvatska sudbina pod hegemonijom srpske čizme od kraja Prvoga svjetskog do kraja Domovinskoga rata toliko je opterila sve žile kucavice našega naroda i njegov etnički prostor da je nemoguće preko noći doći do toliko razvikanje "pomirbe" među raznolikim njegovim slojevima. Jedino u onoj izravnoj ugrozi hrvatskog teritorija i ljudskih života od velikosrpskog agresora mobilizirale su se gotovo sve hrvatske snage. Među njima su bile i one koje nisu bile za slobodnu i nezavisnu državu Hrvatsku i za ilustraciju napuštale su Hrvatski sabor kad se izglasavao prekid svih državotvornih veza s onom nasilnom državom, ali su se zbog svojih oportunih i drugih nedržavotvornih razloga morale uključiti u obranu zemlje, nastojeći se prilagoditi novim okolnostima i osigurati si koji zalogaj novoga kolača. Tako su postupili i oni kojima je bio oslabio obiteljski ili osobno državotvorni identitetski naboj pa im je postalo gotovo svejedno jesu li pod Austro-Ugarskom, Jugoslavijom ili u nezavisnoj hrvatskoj državi. Uz njih je bila većina vojne, policijske i obavještajne mašinerije iz bivšega sustava te dobar dio jedne manjine koja je na isti način 1990. kao i 1941. odbila prihvatići državu Hrvatsku te krenula oružjem krasti hrvatske prostore za bizantski istok.

BIT PRAVE LUSTRACIJE

Sociološko-psihološke studije nas opominju da je nacionalna i internacionalna pomirba u takvim okolnostima dug proces koji uključuje niz neizbjegljivih koraka, posebice temeljita analiza i suočavanje s korijenima, tijekom i svim poslje-

Proces pomirbe, četnici i komunistički antifašisti

Duh državnog nasilja nad našim narodom i prostorima i danas je prisutan, samo što su mu današnji protagonisti ogorčeni do sljepila što su izgubili niz svojih agresorskih ratova, od Slovenije do Kosova

dicama opterećujuće prošlosti, ali nužno uviđanje i priznanje krivnje za nedvojne zle čine kao preduvjet oprštanja i pomirbe. To je zapravo bit prave lustracije koja nije revanš, već osiguranje da se onaj isti kriminalni stil iz prošlosti ne uvuče u društvene tokove te da vodeći kadrovi iz zle prošlosti budu isključeni iz upravljanja sadašnjosti, pa i odgovaraju za zločine ako su u njima sudjelovali. Na žalost, taj iscjeliteljski proces u nas je zapeo na svim relevantnim stranama.

Duh državnoga nasilja nad našim narodom i prostorima od 1918. do 15. 1. 1998. (dan mirne reintegracije hrvatskog Podunavlja) i danas je prisutan, samo što su mu današnji protagonisti ogorčeni do sljepila što su izgubili niz svojih agresorskih ratova, od Slovenije do Kosova. Jedina utjeha im je što su etničkim čišćenjem i međunarodnom prljavom politikom zadržali pola BiH pod svojom kontrolom iako je činiti zlo, a nadati se dobru dugoročno ‘corav posao’. Točno kako je lucidno napisao u svome

Nacionalna i internacionalna pomirba je dug proces koji uključuje niz neizbjježnih koraka, posebice suočavanje s prošlošću, ali nužno uviđanje i priznanje krivnje za zle čine kao preduvjet oprštanja i pomirbe.

aforizmu Veselko Pomet - *Srbija je bila velika dok se nije počela širiti*. U današnjoj Srbiji vođe politike, Pravoslavne crkve, velikoga dijela inteligencije i velikoga dijela medija – ostali su na istim pozicijama. Isti su oni huškači Miloševića iz 90-ih godina, koji su svoju politiku temeljili na lažima i krivotvorinama, prikazujući nužnu obranu Srba od zločinačkih Hrvata, muslimana i Albanaca.

SVA ZLA SRPSKE AGRESIJE

Predsjednik Srbije je Tomislav Nikolić, koji je sudjelovao kao vojnik u agresiji na Hrvatsku, nosi titulu četničkoga vojvode, otvoreno i danas izjavljuje da je Vukovar srpski grad i da tu Hrvati nemaju što tražiti. Predsjednik Vlade Aleksandar Vučić bio je pomoćnik Vojislava Šešelja. Poznat je njegov govor kad je u Glini zaprijetio da ona više nikada neće biti hrvatski teritorij, a tu je i njegova izjava da će za svakoga ubijenog Srbina biti ubijeno sto muslimana. Negira Ovčaru, razaranje Vukovara i sva zla srpske agresije. Njegov ministar vanjskih poslova Ivo Dačić bio je desna ruka Miloševića, čiju politiku otvoreno pokušava rehabilitirati. Srpski ministar Vulin izmišlja najstrašnije zločine hrvatskih branitelja. Svi zajedno tvrde da je današnja Hrvatska ustaška i fašistička te stvaraju sličnu atmosferu kao i 90-ih godina. Uz njih se gura i službeni predstavnik srpske manjine u RH M. Pupovac, koji kao onaj komu je Hrvatska domovina na dan njezina oslobođenja od agresora kočoperi se s agresorima u Beogradu!

Na drugoj strani, ne daju se u RH komunistički antifašisti kojima je pravi antifašizam samo maska i pokriće. Imali smo donedavno Vladu i danas jaku stru-

ju koja čini sve da se ne sazna istina o komunističkim vremenima, partizanskim zločinima Bleiburga i križnih putova, kao ni o udbaškim komunističkim zločinima u inozemstvu. Javno se zastupa politika podjele naroda na ‘mi ili oni’, sprječava se otvaranje arhiva, optužuje se Hrvatsku da je agresor na BiH, negira Domovinski rat, na razne načine sramoti RH pred stranim svijetom ili krivokletnički nastupa pred njim...

U isto vrijeme Hrvati u BiH prepusteni su muslimanskoj samovolji i srpskim igrama iz Banje Luke koje, istina, braneći sebe od islamskog ekstremizma, donekle brane i Hrvate. Mnogi mudžahedini dovedeni su u ratu u BiH kako bi pomogli bošnjačkoj vojsci, zatim su se okrenuli protiv Hrvata, a onda nekim drugim sredstvima nastavili u miru ratovali. Godinama su nametali svoje vjerske i druge običaje i u dva desetljeća nakon rata znatno su promijenili sliku u BiH i o njoj. Kao mudžahedini u ratu, tako sada u miru u BiH stižu neki drugi strani državljeni. Mediji javljaju o jasnom planu kupovanja golemih površina BiH-zemljišta i naseljavanju 500.000 Arapa...

KONAČNO OTVORITI OČI

Hoće li sve to i više toga svekolikim predvoditeljima hrvatskoga naroda konačno otvoriti oči ili čemo se nastaviti baviti sami sobom i tonuti u nacionalnoj magli? A pri tome treba biti potpuno svjestan da je svatko od nas odgovoran za svoj narod na svome radnome mjestu i prema svojim mogućnostima! oče li nam sve to i Kao što smo samim Božjim čudom obnovili hrvatsku državu i stečeli međunarodno priznanje, neka nam i sada Bog bude u pomoći! ■

■ DOMOVINSKA VIJEST

IZLOŽBA SLIKA ANKICE ŠIMATOVIĆ BJELICE U DUBROVNIKU

DUBROVNIK - U dubrovačkoj po-družnici HMI-ja u utorak 26. srpnja 2016. otvorena je izložba slika Ankice Šimatović Bjelice (živi i radi u Nikšiću, Crna Gora), koju smo već imali prilike (poslije Rešetara) prošle jeseni ugostiti u Zagrebu te u svibnju ove godine u Beču. Na ovome petom po redu otvorenju bila je prisutna također i autorica te se tom prigodom nazočnima obratila sljedećim riječima:

"Motivi mojih slika su jako često priroda, u svom bujanju, promjeni i cvjetanju. U punom sjaju i međusob-

noj komunikaciji na tajnovit način koji izmiče ljudskom oku i saznanju. Nadam se da sam te misli i osjećanja bar malo uspjela predstaviti. Tu su i neke slike koje predstavljaju posebnu cjelinu i koje će biti predstavljene na mojoj sljedećoj izložbi. U središtu ovih slika je žena i njena čežnja za ljubavlju, razumijevanjem i životnom harmonijom.

Poticaj za ovaj ciklus našla sam s jedne strane u teškom i suludom svijetu uništavanja koji prati ovaj suvremeniji svijet, a s druge u jednoj lijepoj, ali tužnoj prići iz 15. stoljeća. Priča nam dolazi iz maloga grada Prčanja u Bokokotorskome zaljevu. Govori o tri sestre, 'Tri sorele', o njihovom odricanju i čežnji. O njihovom životu provedenom u molitvi, trajanju i trpljenju. O tišini u kojoj su sa svojih prozora promatrале morsku pučinu u beskonačnom čekanju nečega što nikad neće dočekati - povratak. Veliku zahvalnost za prethodne izložbe u Zagrebu i Beču i, naravno, za ovu ovdje u Dubrovniku dugujem Hrvatskoj matici iseljenika i galeriji Matis. Posebno dragoj Ljerki Galic i Diani Mašali Perković te mome dragom prijatelju iz djetinjstva i mladosti Antunu De Vili. I mnogima koje nisam upoznala osobno, ali znam da su sudjelovali u promociji mog slikarstva."

Braća Marko i Fabijan Lovoković

Napisala: Vesna Kukavica

Na godišnji odmor ponijela sam knjigu *U pomoć Hrvatskoj* koju mi je nedavno poslao publicist iz Sydneya Fabijan Lovoković (89). Jedinstvena je to knjiga uspomena hrabroga Slavonca s mnoštvom vjerodostojnih činjenica i povijesnih fotografija, čija građa na 125 stranica donosi Lovokovićeve zapise kao autentičnoga sudionika hrvatske emigracije kojoj zajednički cilj u drugoj polovici 20. stoljeća biva stvaranje moderne neovisne države Hrvatske na temeljima nacionalne pomirbe. Podnaslov knjige upućuje na emotivni disidentski narativ *Nakon 46 godina put u domovinu početkom rata 1991. godine*. Riječ je zapravo o jedinstvenome dnevniku putovanja u domovinu delegacije australских Hrvata disidentske provenijencije u turbulentnome vremenskom odsječku od 7. do 17. rujna 1991. i to prigodom uručenja prikupljene goleme iseljeničke pomoći ratnoj Vladi Republike Hrvatske.

Knjiga se sastoji od četiri tematske cjeline i to: *Zbivanja prije Domovinskoga rata 1989. - 1991.; Humanitarni fond za spas Hrvatske; Lječnici za Hrvatsku i zapisa U Hrvatskoj*. Predgovor knjizi potpisuje ravnateljica Zavičajnoga mu-

Recenzent knjige je dr. Mladen Ibler, dugogodišnji Tuđmanov suborac koji Lovokovićevu knjigu ocjenjuje vrlo vrijednim prinosom našoj suvremenoj povijesti.

Fabijanov život za Hrvatsku

Riječ je o jedinstvenome dnevniku putovanja u domovinu delegacije australskih Hrvata u turbulentnom vremenskom odsječku od 7. do 17. rujna 1991. i to prigodom uručenja prikupljene goleme iseljeničke pomoći ratnoj Vladi RH

zeja Našice Silvija Lučevnjak. Recenzent knjige je dr. Mladen Ibler, dugogodišnji Tuđmanov suborac i veleposlanik RH u Canberri od prosinca 1999. do svibnja 2005., koji Lovokovićevu knjigu ocjenjuje vrlo vrijednim prinosom našoj suvremenoj povijesti. Kao moto knjizi Lovoković navodi riječi premijera Australije sir Roberta G. Menziesa iz šezdesetih godina (1964.), dok u domovini buja ondašnji Rankovićev teror, a koje glase: "Razumljivo je da se Hrvati nadaju nezavisnoj Hrvatskoj i u sklopu australiske demokracije imaju pravo zastupati svoj pogled."

DOGAĐAJI VEZANI UZ RUŠENJE KOMUNIZMA

Autor je u knjizi uvodno prikazao povijest događaja s inozemnoga vidika, praćenu bezrezervnom ljubavlju prema domovini našijenaca svih naraštaja raznih opredjeljenja iz Australije tijekom obrambenoga Domovinskog rata i agresije srjakomunističke armije na Hrvatsku.

Autor čitatelja u prvoj tematskoj cjelini tako podsjeća na kronologiju pojedinih važnijih događaja vezanih uz rušenje komunizma u Europi i stvaranje

Hrvati Australije uručuju novčanu pomoć od 840 000 DM za Republiku Hrvatsku u Hrvatskom saboru u Zagrebu, 11. rujna 1991. S lijeva, ministar unutarnjih poslova Ivan Vekić, Ante Babić, Fabijan Lovoković, Nikola Babić i predsjednik Hrvatskog sabora dr. Žarko Domljan

Lovoković, Fabijan – *Upomoć Hrvatskoj: Nakon 46 godina put u domovinu početkom rata 1991. godine*, Vlastita naklada, Kingsgrove, Sydney, 2016, 125 str.

suvremene države Hrvatske od ožujka 1989. do kolovoza 1991. To je posebno važno zbog samopouzdanja hrvatskih naraštaja u domovini i inozemstvu kojima se iz stranih centara moći s udbaškim rukopisom nastoji prodati priča o građanskom ratu devedesetih i podvaliti krivnja za ratna stradanja te nametnuti nam kolektivnu amneziju tko nas je i zašto napao u našoj zemlji. Apsurdno, četvrt stoljeća od osamostaljenja Hrvatske i vojne pobjede RH u obrambenome

ratu – Srbija na tlu tuđe zemlje ne oduštaju od zakona o univerzalnoj jurisdikciji na teritoriju bivše propale zajedničke države SFRJ kojim progoni hrvatske junake iz Domovinskog rata.

Čitam knjigu na moru, zanimljivo, dok svijet obilježava četvrt stoljeća Interneta u vidu rođendana *World Wide Web* 23. kolovoza 1991., a domovina se u mlakoj predizbornoj utakmici za prijevremene parlamentarne izbore sjeća 25. kolovoza 1991. kada je počeo rat

Hrvati Sydneyja pakiraju humanitarnu pomoć za RH, 1991.

Vozilo za hitnu pomoć kupljeno u Hagenu, koje su Hrvati Australije darovali RH, 1991.

Masovni skup za priznanje Hrvatske na kojem je sudjelovalo preko 40000 Hrvata u Canberri, 31. kolovoza 1991.

u Borovu Selu i prvi napad na herojski Vukovar. Knjiga me na određen način zaštićuje od simptoma štokholmskog sindroma koji zahvaća cijelokupni javni prostor Lijepa Naše. Neće nam ubiti nadu, Fabijane! Hrvatska sigurno može bolje. Sanjali smo je pošteniju i hrvatski će građani znati izabrati uspešnije političke elite.

TRENUCI PONOSA I SLAVE IZ 1991.

Središnje mjesto u knjizi posvećeno je formiranju australskoga *Humanitarnog fonda za spas Hrvatske* i aktivnostima koje su ga obilježile. Fond je pokrenut na inicijativu tadašnjega novog ravnatelja Hrvatske matice iseljenika i povratnika iz emigracije pjesnika Borisa Marune. Akciju su vodili Nikola Babić, Branko Klaric i Jozo Pavlović. Dirljivo su opisani trenuci odlučnosti, prolazne zbumjenosti domovinskih čelnika ratnim prilikama u RH te ponosa i slave iz 1991. kada su hrvatski iseljenici diljem Australije samo za tri tjedna uspjeli prikupiti 1.750.000 australskih dolara pomoći Hrvatskoj! Većina hrvatskih građana dragovoljno je branila suverenitet mlade demokratske hrvatske države, slo-

Središnje mjesto u knjizi posvećeno je formiranju australskoga *Humanitarnog fonda za spas Hrvatske* koji je pokrenut na inicijativu tadašnjega ravnatelja HMI-ja i povratnika Borisa Marune.

Fabijan Lovoković, zagrebački nadbiskup kardinal Franjo Kuharić i dr. Srećko Pšeničnik u uredu nadbiskupije na Kaptolu u Zagrebu, 15. rujna 1991.

bodarski duh hrvatskoga naroda ističući pozitivni povijesni syjetonazor i temeljne vrijednosti života u skladu s načelima pravde i rješavanja sporova mirnim putem. No, agresor je bio neumoljiv.

Tjedan dana nakon agresije na Vukovar u Canberri je dana 31. kolovoza 1991. održan velebni skup potpore domovini naših iseljenika iz cijele Austra-

lije, privukavši više od 40.000 Hrvata, a na kojem su govorili ne samo predstavnici mnogobrojnih udruga, međudruštvenih odbora, naših misija te predstavnici drugih etničkih grupa, već i australski parlamentarci. Glavni organizator ovoga povijesnog skupa bio je Hrvatski međudruštveni odbor za Canberru u suradnji s ostalim hrvatskim međudruštvenim

Pet desetljeća urednik australske Spremnosti

Publicist, višedesetljesti urednik iseljeničkoga periodičnika i kulturni djelanik Fabijan Lovoković rođen je 1927. u Podgoraču pokraj Našica. Školovao se u Osijeku, Zemunu i Zagrebu te nastavio u emigraciji. Kao mladić biva u progonstvu od 1945. u Austriji, a 1950. stiže u Sydney gdje je radio u tvornici vojнoga namještaja i tvornici električnih uređaja. Suosnivač je i dugogodišnji tajnik i rizničar prvoga Australsko-hrvatskoga društva u Sydneyu (1951.). Imenovan je za suca mira 1968., a od 1974. član je Savjetodavnog odbora tumača i prevoditelja. Na Sveučilištu New South Wales u Sydneyu stekao je certifikat za državnoga tumača i prevoditelja (1976.), a od 1987. tumač je III. stupnja. Završio je tečaj posebnoga legalnog tumača na Sveučilištu Western Sydney (2001.). Bio je aktivan u organizirajući pomoći hrvatskim izbjeglicama u Australiji 1950-ih i u nastojanjima za priznanjem hrvatskoga jezika osamdesetih. Bio je delegat 10. konvencije useljenika u Canberri, član prvoga odbora *Hrvatske znanstvene zaklade* i tajnik središnjega odbora hrvatskog društva Australije. Organizirao je javne nastupe hrvatske zajednice u povodu raznih manifestacija, bio je učitelj hrvatskoga jezika u Auburnu, delegat Svjetske antikomunističke lige na kongresima u Južnoj Koreji, Taiwanu i Urugvaju. Posebno se istaknuo devedesetih u prikupljanju i slanju pomoći Republici Hrvatskoj za vrijeme Domovinskoga rata. Neizbrisiv trag utkao je u memoriju našega naroda u dijaspori tijekom pet desetljeća, izdajući i uređujući hrvatski tjednik *Spremnost* (1957. - 2007.). Na temelju te publicističke aktivnosti napisao je, kao krunu svoga novinarskog rada, opsežnu knjigu *Hrvatske zajednice u Australiji. Nastojanja i postignuća* (Kingsgrove, NSW, 2010.). Primio je niz priznanja i zahvalnica za svoju publicističku te domoljubnu i humanitarnu aktivnost.

Najponosniji je na činjenicu da mu svi unuci (Ivana, Ante, Luka, Dominik, Marin te prauunci Adrijana i Vanessa) uz engleski govore i hrvatski jezik zahvaljujući obiteljima njegovih kćeri Dijane i Vesne.

Prvi predsjednik Republike Hrvatske dr. sc. Franjo Tuđman odlikovao ga je za cjelokupne prinose domovini *Redo m hrvatskoga pletera* 28. 5. 1996.

odborima s tog kontinenta. Australskoj vladu iseljenici upućuju zahtjev za priznanje Hrvatske. Imenovana je delegacija koja će u Zagrebu predati prikupljeni iznos za pomoć ratom ugroženoj Hrvatskoj (Nikola Babić iz Melbournea i autor knjige Fabijan Lovoković iz Sydneya) te je Lovoković dobio još jedan zadatak da sudjeluje na humanitarnome skupu u njemačkome gradu Hagenu, koji je organizirao tadašnji ministar zdravstva dr. sc. Andrija Hebrang. Ministar Hebrang i šef Sanitetskoga stožera Hrvatske vojske zagrebački kirurg dr. Ivo Prodan zaslužni su za učinkovitu djelatnost vojnoga saniteta, za što su primili i međunarodne pohvale. Na tom sastanku 7. rujna 1991. sudjelovali su mnogobrojni hrvatski liječnici zaposleni u Njemačkoj, predsjednik Hrvatskoga svjetskog konгресa ing. Nikola Kirigin iz Kalifornije te predstavnici njemačkoga parlamenta, humanitarnih organizacija i crkve – opisano je u trećoj tematskoj cjelini naslovljenoj *Liječnici za Hrvatsku*.

ZAHTEV ZA PRIZNANJE HRVATSKE

Nakon prekoceanskoga leta avionom, automobilom od Frankfurta preko Ljubljane, Lovoković u rujansko predvečerje stiže u Zagreb, koji nije bio 46 godina pa je stoga četvrta cjelina *U Hrvatskoj* (str. 44. – 112.) i najopsežnija i najpotresnija. Autor na sugestivan način opisuje svoje susrete u domovini, razgovore i dojmove - kako o obitelji, tako i istaknutim figurama javnoga života mlade države. U Saboru Republike Hrvatske sastaje se s predsjednikom dr. Žarkom Domljanom, slijede razgovori u Ministarstvu vanjskih poslova te sastanak s ministrom Ivanom Vekićem u MUP-u. U Hrvatskoj matici iseljenika susreće neke od starih znanaca poput

Lovoković proživljeno i angažirano prikazuje svoj boravak u Zagrebu, koji je bio prisiljen napustiti 1945. Trenuci radosti, suza, ponosa, nježnosti, zabrinutosti, topline, ali i odlučnosti novih naraštaja koji su pod Tuđmanovim vodstvom stvarali RH...

Borisa Marune, Ivana Čizmića te upoznaje nove djelatnike. Zagreb mu se čini manjim i zapuštenijim od onoga kakvog se sjeća iz mladih dana. Fasciniran je domoljubljem i zalaganjem novih naraštaja. Posjećuje Ministarstvo financija i Ministarstvo zdravstva. Vrhunac putovanja u domovinu za Nikolu Babića i Fabijana Lovokovića dogodio se u Banskim dvorima 13. rujna gdje se srdačno susreću s predsjednikom Republike Hrvatske dr. sc. Franjom Tuđmanom, koji im prenosi izazove pred kojima su se našli hrvatski građani.

TEKST SE ČITA U DAHU

Dojmljivo je opisan susret s bratom i njegovom obitelji, kao i s prijateljima i poznanicima iz mladih dana. Susreće najdražega školskog druga Vladeka Štengla.

Doživljava bombardiranje i opisuje terorističku aktivnost snajperista Jugoslavenske narodne armije. Dan prije povratka autor posjećuje zagrebačku katedralu, Nadbiskupski dvor i uzoritoga Franju Kuharića, kojeg je već prije imao čast upoznati za vrijeme nadbiskupova posjeta hrvatskim iseljenicima u Australiji.

Ukratko, tekst se čita u dahu kao up-

čatljivi novinarski kroki u kojem Lovoković proživljeno i angažirano prikazuje svoj boravak u Zagrebu, koji je bio prisiljen napustiti kao osamnaestogodišnji mladić 7. svibnja 1945. Trenuci radosti, suza, ponosa, nježnosti, zabrinutosti, topline, ali i odlučnosti novih naraštaja koji su pod Tuđmanovim vodstvom stvarali RH... Kao publicist i pripadnik hrvatskog iseljeništva, na temelju tekstova u tjedniku *Spremnost* koji je uređivao punih pet desetljeća, autor na kraju knjige u *Dodacima* (str. 113. – 121.) donosi iznimno značajan cjelokupni pregled pomoći australskih Hrvata domovini u ratu. U posebnoj tablici predstavljena su novčana sredstva skupljena i poslana u Hrvatsku iz HDZ-a Australije i Novoga Zelanda od 1989. do veljače 1993., a koja predstavljaju impresivnu svotu od 21.601.885,90 australskih dolara (str. 121.). Kazalo imena sadrži mnoštvo istaknutih ličnosti iz hrvatske zajednice Australije koje su, uz Lovokovića, pridonio domovini Hrvatskoj na razne načine, od humanitarnih priloga do materijalnih dobara. Velika hvala od srca svima koji su sudjelovali u pomoći Hrvatskoj, a Fabijanu hvala na jedinstvenoj knjizi o životu za Hrvatsku. ■

Dva školska kolega iz Državne Srednjo-tehničke škole Vladek Štengl i Fabijan Lovoković u Samoboru, 14. rujna 1991.

ENG ENG Fabijan Lovoković's (89) book *To Croatia's Aid (U pomoći Hrvatskoj)* is a unique travel diary from a visit in September of 1991 by a delegation of Australian Croatians that came to present Croatian Government with aid collected among emigrants.

Pola stoljeća Smotre i njegovanja identiteta

U uvodnome dijelu uz prve snimke smotre seljačke kulture iz 1937. referira se na svojevrsne prethodnice MSF-a: smotre koje je organizirala Seljačka sloga, kulturno-prosvjetna organizacija Hrvatske seljačke stranke

Tekst: Katarina Bušić

Foto: Arhiva MSF-a i Etnografskoga muzeja

UEtnografskome muzeju može se pogledati tematska izložba "Smotre folklora i simboli identiteta - U povodu 50. Međunarodne smotre folkloru", čime se nacionalna etnografska ustanova priključila obilježavanju i održavanju ovogodišnje jubilarne folklorne festivalske priredbe koja se u gradu Zagrebu održava od 1966. godine. Izložba je ostvarena u suradnji triju zagrebačkih ustanova u kulturi: Etnografskoga muzeja, Koncertne direkcije Zagreb – Međunarodne smotre folkloru i Posudionice i radionice narodnih nošnji.

Prema koncepciji dr. sc. Zorice Vitez, umjetničke ravnateljice Međunarodne smotre folkloru (MSF), izložba je obuhvatila tri cjeline koje su autorski obradili i postavili pojedini autori: *Pola stoljeća Međunarodne smotre folkloru*

(Zorica Vitez), *Narodna nošnja u kulturnim praksama 19. i 20. st. – od uporabnog do simboličnog* (Katarina Bušić, viša kustosica Etnografskoga muzeja) i *Od originala do rekonstrukcije – prikupljanje, suvremena izrada i folklorna primjena narodnih nošnji* (Josip Forjan, voditelj Posudionice i radionice narodnih nošnji).

POVIJEST PROTEKLIH 49 SMOTRI

Prva cjelina s pomoću odabranih dokumentarnih etnografskih fotografija prikazuje dio povijesti proteklih 49 smo-

Svečano otvorenje Međunarodne smotre folkloru – glavni zagrebački trg, 1972. (Arhiv MSF)

U obnovljenim nošnjama - folklorna grupa iz Ravnih kotara, nakon Domovinskog rata (Arhiv MSF)

tri, a podijeljena je u nekoliko cjelina. U uvodnom dijelu uz pomoć fotografija i kraćeg filma – prve snimke smotre seljačke kulture iz 1937., čiji se zapis čuva u Institutu za etnologiju i folkloristiku – referira se na svojevrsne prethodnice MSF-a: smotre koje je organizirala Seljačka sloga, kulturno-prosvjetna organizacija Hrvatske seljačke stranke. Slijede tematske cjeline: Prvih dvadeset godina Smotre, niz tematskih smotri, Popratna događanja na Smotri, Gosti iz inozemstva, Zagreb i Međunarodna smotra folkloru. Prikazuje se i dokumentarni film o MSF-u. Svoje mjesto u ovoj izložbenoj cjelini dobilo je i nekoliko predmeta (zastava Društva, zastavice i diplome MSF-a) iz vlasništva HPD-a "Prigorec" iz Markuševca, jednog od najčešćih su-

Nakit za prsa – petaci na pantlikama, Levanjska Varoš, Slavonija, prva pol. 20. st. (EMZ)

dionika proteklih smotri. Treba istaknuti da su česti sudionici na Smotri bili pri-padnici hrvatske nacionalne zajednice koji žive izvan graniča Republike Hrvatske te da je 45. MSF 2011. bila posvećena upravo starijoj hrvatskoj dijaspori i iseljeništvu (primjerice, nastupile su folklorne grupe iza Bosne i Hercegovine, Srbije, Austrije, Češke, SAD-a, Čilea...).

Značajna prisutnost tradicionalne kulture u javnosti i kontinuitet popularnosti primjene folklornih simbola – narodnih nošnji, običaja, pjesama, plesova – rezultat su složenih društveno-političkih okolnosti i o njima ovisnih promjenjivih simboličnih sustava interpretacije, značenja i vrijednosti koje su u zajednici ti elementi imali u određenom razdoblju. Zbog složenih društveno-političkih prilika na hrvatskim prostorima tijekom posljednjih stotinu pedeset godina, kao jedan od najuočljivijih aspeka materijalne kulture, narodna nošnja kontinuirano se shvaćala, odjevala

"Lička djevojka s momkom" – razglednica, poč. 20. st. (EMZ)

Mnogobrojni suradnici znanje su stekli na Hrvatskoj etnoriznici, radionicama za izradu i rekonstrukciju narodnih nošnji i tradicijskih tekstilnih vještina, koju organizira HMI u suradnji s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji.

Svoje mjesto u izložbi dobilo je i nekoliko predmeta (zastava Društva, zastavice i diplome MSF-a) iz vlasništva HPD-a "Prigorec" iz Markuševca, jednog od najčešćih sudionika proteklih smotri.

te predstavljala, i u određenim političkim i kulturnim elitama i u samome narodu, kao istaknut simbol nacionalnoga, zavojnoga i lokalnoga identiteta te je, kao takva, u određenim razdobljima i kontekstima bila iskorištena, preoblikovana ili reinterpretirana – od "stvaranja nacije" u prvoj polovici 19. st. do sadašnjosti.

U POLITIČKE SVRHE

Narodna nošnja u cjelini, pojedini njezini dijelovi ili primijenjeni motivi, u širem kontekstu folklornog stvaralaštva ili kao izdvojena pojava, često su iskoristeni u političke svrhe – kao potpora režimu, kao otvoreni ili prikriveni simboli otpora vladajućoj ideologiji, odnosno kao pokazatelj identitetskih odrednica pojedinca u zajednici i/ili zajednice u cjelini. Stoga su druge dvije izložbe cjeline posvećene u najvećoj mjeri narodnoj nošnji – njezinu pojavi i primjeni u kulturnim praksama 19. i 20. st., u rasponu od uporabnoga predmeta do simbola identiteta te suvremenog izradi i primjeni, tj. putu od originala do rekonstrukcije.

Izloženi su originalni starinski primjeri nošnji i narodnog odijela iz fundusa Etnografskoga muzeja, a nekolicina predmeta posuđena je od privatnih vlasnika. Treba istaknuti npr. ženski kaput surku koju je određena Dragojla Milinčević nosila na inauguraciji bana Josipa Jelačića 1848., ilirsku kapu, suknnu svečanu mušku kabanicu s navezenim grbovima Trojedne Kraljevine i ugarskih zemalja pod krunom sv. Stjepana s kraja 19. st., surku kćeri Stjepana Radića, mušku slavonsku narodnu nošnju poklonjenu Vladimiru Bakariću 1948. i niz različitih uporabnih i dekorativnih predmeta (ručnika, drvenih dječjih igra-

čaka, tabakera, šarenih tikvica, pisanica) na kojima se pojavljuju nacionalni simboli – hrvatska trobojnica, državni grbovi iz različitih razdoblja, napisи i sloganii političkih stranaka i sl.

SUVREMENA IZRADA I UPOTREBA NOŠNJI

U dijelu izložbe posvećenom suvremenoj izradi i upotrebi narodnih nošnji na lutkama su izloženi vrijedni primjeri rekonstruiranih, novoizrađenih narodnih nošnji iz različitih krajeva Hrvatske i drugih država u kojima žive pripadnici hrvatske nacionalne zajednice. Također se mogu vidjeti i različiti uzorci i pomagala za izradu pojedinih dijelova nošnji, predmeti u postupku izrade ili ukrašavanja. Sve nošnje su iz zbirke Posudionice i radionice narodnih nošnji, a izrađene su u sklopu djelatnosti, tj. rekonstruktorsko-restauratorske radionice ove specijalizirane ustanove u kulturi. Treba istaknuti i mnogobrojne terenske suradnike

Kolo iz Orubice, Slavonija; priprema za 43. MSF, 2009. (Arhiv MSF)

Folkorna grupa iz Glavica kod Sinja, MSF, 1966. (Arhiv MSF)

koji vladaju vještinama tradicijskoga teksitnog rukotvorstva. Mnogobrojni suradnici znanje su stekli i ili usavršili na *Hrvatskoj etnoriznici*, radionici za izradu i rekonstrukciju hrvatskih narodnih nošnji i tradicijskih tekstilnih vještina, koju već četrnaest godina uspješno organizira Hrvatska matica iseljenika u suradnji s Posudionicom i radionicom narodnih nošnji.

Do sada su izložbu "Smotre folkloru i simboli identiteta - U povodu 50. Međunarodne smotre folkloru" razgledali mnogobrojni posjetitelji iz domovine i inozemstva. Kritički analiziran utjecaj politike i drugih društveno-povijesnih okolnosti tijekom 20. st. i početkom 21. st. pruža široj javnosti novi i drukčiji uvid u fenomen folklornog stvaralaštva i pripadajućih elemenata tradicijske kulture, posebno narodnih nošnji, ističući uz pomoć odabranih tema i predmeta promjenjivost i dinamičnost kulture i nacionalnih, zavičajnih, lokalnih i pojedinačnih identifikacijskih procesa. Izložba je otvorena do kraja listopada pa pozivamo sve zainteresirane da posjetite Etnografski muzej. ■

ENG A themed exhibition is open for viewing at Zagreb's Ethnographic Museum to mark the 50th anniversary of the International Folklore Review, which has been staged in the Croatian capital since 1966.

ISELJENIČKA VIJEST

AUSTRALAC HRVATSKOG PODRIJETLA POSTAO MILIJUNAŠ

Prije 20-ak godina vatrogasac Doug Beitz i njegova supruga Sally odlučili su iz australskoga Gold Coasta preseliti se na jedan od mnogobrojnih otoka Mikronezije. Upornim radom stvorili su egzotično odmaralište *Korsae Nautilus* s 18 soba, koje je postalo poznato po ronilačkim uslugama i dobrom restoranu. U međuvremenu su njihovi sinovi odrasli i vratili se u Gold Coast. Jedan od njih, Josh, vjenčao se Jessicom, Australkom hrvatskog podrijetla.

Potaknuti željom da budu sa svojom djecom, Sally i Doug odlučili su prodati imanje, ali na neobičan i jedinstven način - lutrijom. Pripreme za cijeli postupak trajale su 14 mjeseci. "Na otok smo došli kao obični, a ne visokoškolovani ljudi. No, upornim radom uspjeli smo stvoriti cijelo imanje. Nadamo se kako će na ovakav način netko dobiti naš raj na zemlji, a da nije milijunaš", izjavio je Doug tijekom priprema. Cijena jednog listića iznosila je 66 australskih dolara. Prodano ih je 75.000 u više od 100 zemalja.

Teta Jessica Beitz prenijela nam je djelič atmosferu. "Bilo je jako emotivno. Jedni su se oprštali od odmarališta, a drugi su ga preuzimali. Životi su se u minuti promijenili

iz temelja. Večer je istodobno protekla u suzama i radosti. Sally je to doživjela kao konačno zbogom životu za koji se žrtvovala da bi njezin suprug mogao ispuniti svoj san", rekla je Jadranka Veg iz Sydneya. A pobjednici su 26-godišnji knjigovođa Josh Ptasznyk i godinu dana mlađi financijski savjetnik Nicolas Saravanna, obojica iz Wollongonga, grada smještenog nedaleko od Sydneya. (Mirjana Piskulić)

Biser Jadrana - grad muzej i živa pozornica

Dubrovnik je jedan od nukleusa razvoja hrvatskoga jezika, književnosti, znanosti, pomorstva i trgovine, a zbog svoje briljantne urbane vizure od 1979. godine na popisu je UNESCO-ove svjetske baštine

Tekst: Zvonko Ranogajec Foto: Miho Skvrce

Dubrovnik je najveći grad južne Dalmacije, političko je središte Dubrovačko-neđetvanske županije i najvažnije povijesno-turističko središte cijele Hrvatske. Dubrovnik je jedan od nukleusa razvoja hrvatskoga jezika, književnosti, znanosti, pomorstva i trgovine, a zbog svoje briljantne urbane vizure od 1979. godine na popisu je UNESCO-ove svjetske baštine. Iako je bio teško oštećen u potresu 1667. godine, kao i u Domovinskom ratu 1990. godine, Dubrovnik je uspio sačuvati svoju materijalnu baštinu gotičkih, renesansnih i baroknih crkava, samostana i palača koje se stalno obnavljaju.

Dubrovačka katedrala

Jedinstven pogled na Dubrovnik pruža ptičja perspektiva

Dubrovnik je smješten u južnom dijelu Jadrana gdje prestaje otočna razvedenost i počinje otvoreno more gdje je Jadran najširi. Grad je smješten podno brda Srđa visokog 415 metara n.v. koje je tijekom cijele povijesti bila prirodna brana od bure, ali i raznih osvajača. Površina lokalne samouprave grada Dubrovnika, koji se sastoji od 32 naselja i osam kotara, iznosi 143 četvornih kilometara. Na SZ graniči s općinom Dubrovačkim primorjem sa sjedištem u Slanom, na JZ s općinom Župom Dubrovačkom sa sjedištem u Srebrenom, dok na SI graniči državnom granicom s općinom Trebinje u Bosni i Hercegovini. Morsku granicu

Dubrovnik ima na JI s općinom Konačnjikom (središte Cavtat), a na JZ s općinom Mljetom (središte Babino Polje). Taj prostor još nazivamo Dubrovačkim primorjem u užem smislu ili Astareom, a proteže se od Slana do Župe Dubrovačke. Na tom prostoru pokraj naselja Mokošice, Rožate i Komolca državni teritorij je širok samo nekoliko stotina metara.

RAZVOJ SNAŽNOGA POMORSKOG PROMETA

Siri prostor Dubrovačkog primorja proteže se od Kleka do rta Oštra zračne udaljenosti od 100 kilometara ili 250 km stvarne dužine obale. Reljefno je ge-

Dubrovnik među prvima ukida ropstvo, a među prvima priznaje neovisnost SAD-a. Sloboda je kategorija koja je najviše poštovana u Dubrovniku - stoga nosi natpis Libertas u svojoj zastavi i grbu.

Stradun u predvečerje

Zidine noću

omorfološki gledano taj prostor odlikuju manje zone plodnoga flišnog tla koje nisu ni približno značajne kao u Ravnim kotarima, Vinodolu ili Kaštelima, osim Konavla, dok su planine u zaleđu relativno niže visine od 500 do 1.000 metara te nisu bile prepreka trgovini sa zaleđem tijekom zlatnog doba trgovine Dubrovačke Republike s prostorom Bosne (takozvani Fočanski put). S druge strane Dubrovnik je razvijao snažni pomorski promet zaklonjenoga kanalskoga plovног puta Koločepskim kanalom između kopna i Elafita.

IZMEĐU TURAKA I MLETAKA

Klima je u Dubrovniku izrazito sredozemna s blagim zimama od 9 stupnjeva siječanjskih srednjaka te 26 stupnjeva u srpnju, što upućuje na vrlo pogodnu klimu za turizam, čemu pridonosi i činjenica od čak 250 sunčanih dana i visoka temperatura mora koje je pogodno za kupanje od svibnja do studenoga.

Najteže trenutke novije povijesti Dubrovnik je doživio od 1. listopada do 6. prosinca 1991. kad je bio na meti Jugoslavenske armije i crnogorskih četnika koji su grad sustavno topnički razarali.

Smatra se da je stari grad Ragusa nastao u 7. stoljeću na dobro utvrđenoj vapneničkoj hridi Lausu podno brda Srđa u koju su se doselili prebjegi pred Avarima i Slavenima iz susjednoga Epidaura sa ili Cavtata. S vremenom je otok spojen s kopnom na prostoru današnjega Straduna i ujedinio se s kontinentskim naseljem Dubravom, iako najnovija arheološka istraživanja navode i neke druge zaključke o starijoj datiranosti naselja. U 11. stoljeću Dubrovnik se opasava

zidinama i počinje intenzivni razvoj trgovine i pomorstva, kasnije i obrta. Dubrovnik odnosno Dubrovačka Republika kao plemičko-aristokratska republika s vlašću izabranoga kneza, osim vlasti Bizanta i Mletačke Republike od 13. do polovice 14. stoljeća, uspijeva u svim kasnijim razdobljima sve do 1808. godine i Napoleona osigurati svoju samostalnost zahvaljujući vještjoj diplomaciji i mudrim političkim potezima balansirajući između tadašnjih sila, Osmanskog Carstva i Mletačke Republike. Svoj najveći procvat Dubrovnik doživljava u 15. i 16. stoljeću kada je grad imao čak 40.000 stanovnika i bio uz bok najvećim gradovima tadašnje Europe. Dubrovnik među prvima ukida ropstvo 1216. godi-

Stubama po kiši

Otvaranje
Dubrovački
ljetnih igara

Lopud

Izrada
tradicionalnog
dubrovačkog
nakita

ne, a među prvima priznaje neovisnost SAD-a. Sloboda je kategorija koja je najviše poštovana u Dubrovniku pa je natpis Libertas bio i u zastavi i grbu tadašnjega Dubrovnika. Njihova flota od 180 brodova bila je tijekom 16. stoljeća treća po snazi u tadašnje vrijeme, a glavni saveznici Dubrovniku bili su Španjolci kao glavni konkurenti Mlečanima koji su na Jadranu pokazivali stalne pretenzije prema Dubrovniku.

Do stagnacije Dubrovnika dolazi nakon geografskih otkrića kada središte pomorskih putova prelazi iz Sredozemlja na Atlantik, čime konkurenčija engleskih, francuskih i nizozemskih pomeraca postaje neuvhvatljiva, a tome pridonosi i veliki požar 1667. godine. Mlečani pokušavaju ne bi li iskoristili stagnaciju Osmanskog Carstva osvojiti Dubrovnik, kao i ostali dio Dalmacije, no vještим potezima dubrovačke diplomacije nakon mira u Požarevcu 1718. godine Dubrovnik prepušta Turcima morski koridor kraj Neuma, kojim se Dubrovnik fizički odvaja od mletačke Dalmacije, a što je i uzrok današnjega teritorijalnog diskontinuiteta Dubrovnika i dijela priobalja. Dubrovnik se tada oporavlja, gradi jaku mornaricu i dalje ima odličnu diplomaciju. Maršal Napoleonove vojske August Marmonte gasi 13. siječnja 1808. godine Dubrovačku Republiku, a propašću Napoleona i njegovih ilirskih provincija Dubrovnik se u političkom

smislu prvi put logički vezuje za Dalmaciju i Trojednu kraljevinu.

Najteže trenutke novije povijesti Dubrovnik je doživio od 1. listopada do 6. prosinca 1991. godine za vrijeme Domovinskoga rata u kome je grad bio na meti Jugoslavenske armije i crnogorskih četnika koji su grad sustavno topnički razarali i devastirali dubrovačku svjetsku baštinu. Heroji obrane Dubrovnika na Srđu grad su uspjeli očuvati, a kasnije je uz pomoć UNESCO-a Dubrovnik obnovljen.

HEROJI OBRANE NA SRĐU

Turizam kao gospodarska djelatnost u Dubrovniku počinje se razvijati krajem 19. stoljeća, a prvi hotel gradi se 1897. godine. Iako Dubrovnik spada u najekskluzivnije turističke destinacije europskog Sredozemlja, negativan čimbenik njegova razvoja je prometna izoliranost koja se posljednjih desetljeća anulira stalnim ulaganjima u zračnu luku Čilipe, gradnju mosta dr. Franje Tuđmana preko Rijeke Dubrovačke, kao i gradnju cestovnih prometnica od pravca sjeverozapada. Dubrovnik razvija poglavito elitni turizam visoke potrošnje posjetitelja sa smještajnim kapacitetima najviše razine usluga. Posebni dinamizam u posljednjem desetljeću daju posjeti kruzeru, ali i kongresni turizam uz sve zna-

čajniji nautički turizam te kulturni turizam. Dubrovačke ljetne igre od 1949. godine najznačajnija su kulturna manifestacija koja obilježava kulturne događaje tijekom ljeta, a početkom veljače to je Festa sv. Vlaha, kao i noviji događaj Libertas Film festival.

Dubrovnik od kraja 2003. godine ima Sveučilište, a od 1997. godine i međunarodnu visokoškolsku ustanovu ACMT iz američkoga grada Rochestera koja jedina daje mogućnost diploma ravnopravnih u Hrvatskoj i SAD-u.

JEDINSTVENE GRADSKE ZIDINE

Ono po čemu je Dubrovnik jedinstven jesu Gradske zidine o kojima se brine Društvo prijatelja dubrovačkih starina, kao i kule Minčeta i Bokar, tvrdave Revelin, Lovrijenac i Sv. Ivan, utvrda Imperijal na Srđu, Gradska vrata od Pila i od Ploča. Od mnogobrojne sakralne baštine dominira dubrovačka katedrala Uznesenja BDM, crkva sv. Vlaha, franjevački, dominikanski i isusovački samostan, Knežev dvor, palača Sponza, Strandun, Onofrijeva fontana, Orlandov stup. Najpoznatiji Dubrovčani tijekom povijesti bili su isusovac i znanstvenik fizičar Ruđer Bošković, književnici Marin Držić i Ivan Gundulić, pjesnici Šiško Menčetić, Cvijeta Zuzorić, Junije Palmotić i Luka Paljetak, glazbenici Đelo i Ibrica Jusić i Tereza Kesovija, vaterpolisti Veslin Đuho, Goran i Sandro Sukno, košarkaš Andro Knego, plivačica Sanja Jovanović.

Područje lokalne samouprave grada Dubrovnika ima 42.615 stanovnika, a samo naselje Dubrovnik 28.434 stanovnika. Ostala veća naselja su Nova Mokošica s više od 6.000 tisuća stanovnika, Mokošica s 2.000 te Zaton s 1.000 stanovnika. ■

ENG Dubrovnik is the largest city in the deep south of Croatia's Dalmatia region, the administrative capital of Dubrovnik-Neretva County and our historical and tourism crown jewel.

Iako Dubrovnik spada u najekskluzivnije turističke destinacije, negativni čimbenik njegova razvoja je prometna izoliranost koja se posljednjih desetljeća anulira stalnim ulaganjima u zračnu luku.

Neobična promocija jedne knjige u haškome zatvoru

Idem Valentinu, bez obzira na to što nije ni mjesto ni prigoda, na 60. rođendan te nazdraviti kavom za njegovu tek objavljenu knjigu aforizama. Posljednjih godina objavio ih je više od sedam stotina u *Hrvatskome slovu*

Tekst: Šimun Šito Čorić

Kad sam od početka počeо posjećivati naše u zatvoru u Haagu, nisam računao da će jednom tamo ići i vlastitome bratu. Još manje kad je nakon Domovinskoga rata, prihvачen i od Srba i od Bošnjaka, izabran za zastupnika u Zastupničkome domu parlamenta Federacije BiH, pa za zamjenika ministra u Ministarstvu za civilne poslove i komunikacije u Vijeću ministara BiH u Sarajevu. Kao takav bio je pozvan i u službeni posjet u Washington D.C., a nakon što je američka vlada zatražila i dobila od UN-tribunala u Haagu pismenu potvrdu da nemaju ništa protiv Valentina Čorića, dobio je višegodišnju američku vizu u svojoj putovnici.

A onda je 2004. uslijedio šok kad je patološki frustrirana i umišljena Carla del Ponte (pazi!) posthumno strplala u zajedničku optužnicu Franju Tuđmana, Gojka Šuška, Janka Bobetka i Matu Bobana te "Hrvatsku šestorku" pa tek onda stvarala timove istražitelja sa zadaćom da na bilo koji način moraju pronaći kakve-takve dokaze za krivnju hrvatske strane. "Šestorka" je odmah zrakoplovom i došla u Haag. Pred sami njihov odlazak Vlada RH jamčila im je "brzi i kratki proces", obećala brda i doline, sa zahvalnošću im ponavljavajući - "vi niste svjesni koje dobro činite za RH". Bilo je to vrijeme kad je EU blokirala pregovore s RH inzistirajući da im izruči generala Gotovinu, a njemu nije

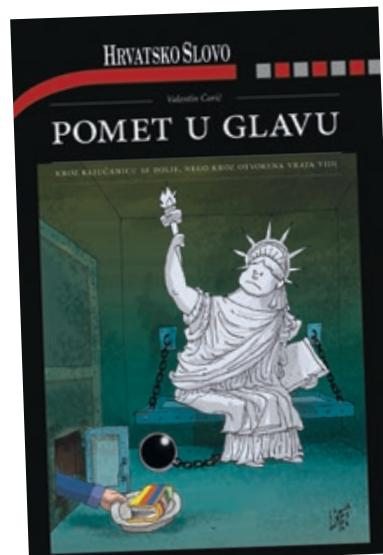
bilo ni traga. I uistinu, čim je "šestorka" stigla u Haag, bio je to znak da RH "suraduje s Haagom" pa su odmah sutradan ti pregovori bili odblokirani.

NAJLAKŠE POKVARLJIVA ROBA

Što se tiče "kratkog i brzog procesa", evo i trinaestu godinu letim u Haag Valentinu, veselim se sresti i ostale naše zatvorenike, a naide uvijek netko i od onih drugih. Uvijek sam bio oduševljen Isusovom pričom o nepoznatome čovjeku, razbojnicima, živinčetu, milosrdnome Samaritancu i gostoničaru "na putu od Jeruzalema u Jeriho" i čvrsto prihvatio da je svatko tko je u nevolji - moj bližnji. Uz sva ogorčenja, sve sudove ostavljam. Posljednjem sucu kao jedinome pouzdanom jer ljudi i njihovi sudovi najlakše su pokvarljiva roba. Tako, uz američki Guantanamo, UN-tribunal jedini je na svijetu koji nezakonitom nesnosnom duljinom procesa kažnjava ljude pa nije čudo da ni za jednoga drugog sudovanja u svijetu nije smrtno i zdravstveno nastradalo toliko ljudi kao na UN-tribunalu u Haagu.

Ovoga puta moj posjet je imao i

Što se tiče "kratkog i brzog procesa", evo i trinaestu godinu letim u Haag Valentinu, veselim se sresti i ostale naše zatvorenike, a naide uvijek netko i od onih drugih.

dodatnu motivaciju: idem Valentinu, bez obzira na to što nije ni mjesto ni prigoda, na 60. rođendan te nazdraviti kavom za njegovu tek objavljenu knjigu aforizama u izdanju Hrvatske kulturne naklade u Zagrebu "Pomet u glavu – Kroz ključanicu se bolje, nego kroz zatvorena vrata vidi". Posljednjih godina objavio ih je više od sedam stotina u *Hrvatskome slovu* pod pseudonimom Veselko Pomet, a evo sada pod njegovim pravim imenom knjige, obogaćene karikaturama najnagrađivanih hrvatskih karikaturista Nikole Listeša.

NIJE NAS NEKA MASA

Znam, bit će to najneobičnija promocija jedne knjige i "prva ikada u ovom zatvoru", tvrdi mi jedan od tamnošnjih policajaca s najviše staža. A na njoj, dok čekamo na zatvorsku psihologinju, sudjeluju dva policajca i nas dvojica. Aforistično komentiramo kako nas nije neka masa, a opet svi kojima je bilo moguće došli su. Nenadano nailazi kratko i Radovan samo da pozdravi "brata sveštenika" i sa znatiželjom se preporučuje za čitanje "Pometa u glavu".

Čitamo ponešto iz tekstova kritičara koji su već pročitali Valentinovu knjigu. Josipa Pavičića, pisca, literarnog kritičara i nakladnika, Valentinov "Pomet u glavu" maštovito podsjeća na "gartlic za čas kratiti" Frana Krste Frankopana u bečkome kazamatu pa pravi meistar-

ske paralele između tih vremena i autora. Kritičarka Marija Golemac ne može se načuditi "da čovjek ni nakon 13 godina u zatvoru nije izgubio osjećaj za humor i ozbiljno sprdanje". Ona to tumači autorovom unutarnjom silnom snagom i onim njegovim aforizmom: "Ipak je bolje ležati u zatvoru nevin, nego krič." Proničlivi Večernjakov Denis Derk o ovoj zbirci piše: "Ćorićevi aforizmi nerijetko su trpki, gorki poput divljih šparoga. Pri tome se ne odriču jasnog i čvrstog, krajnje nekarijerističkoga političkog stava. Prava su mala sublimirana satirična povijest Hrvatske, i to u posljednjih sedamdesetak godina." Ja toj Denisovoj primjedbi o povijesti dodajem Valentinnov aforizam: "Jugoslavija se davno raspala. Ali još uvijek zaudara."

SPECIJALITETI ZATVORSKE KUHINJE

Onda čitamo iz teksta poznatog novinara i kolumnista Darka Pavičića: "Kad se pisac aforizama hrvatske stvarnosti nalazi 1.500 kilometara daleko do domovine i kada je pri tome promatra s one strane zida slobode, uvjeren u vlastitu nevinost

i sumanutost konstruiranih procesa kao što je to slučaj Valentina Čorića, tada čitatelju ne ostavlja nimalo prostora za dilemu o točnosti dijagnoze koju postavlja. A ona je, kolikogod bila karikirana, u pravilu uvijek brutalno istinita. I pomalo bolna..."

"Ćorićevi aforizmi nerijetko su trpki, gorki poput divljih šparoga. Pri tome se ne odriču jasnog i čvrstog, krajnje nekarijerističkoga političkog stava. Prava su mala sublimirana satirična povijest Hrvatske, i to u posljednjih sedamdesetak godina."

Na kraju smo se u duhu ove uistinu isklesane knjige mudrih izreka složili da je ova prva promocija potpuno uspjela i zbog ukusnog domjenka nakon nje. Nije prošlo ni bez deserta. Sir u tome izvrsnom kolaču autor od naručenog mlijeka sam proizvodi u svojoj celiji. U tim škrtim zatvorskim mogućnostima Valentin je naučio zdravo i vrlo ukusno pripremati raznolika jela pa kako je počeo možemo od njega očekivati i "Specijalitete zatvorske kuhinje".

Istina, sve je to bilo bez crnjaka Andrije s Paoče ili nečega sličnog iako je autor i ovdje u zatvoru godinama kriomicice proizvodio dobro vino, a onda se s time prestao zezati. Bila mu je to ponajprije neka unutarnja potreba da pred sobom sačuva osjećaj ukradene mu slobode iako je bio ponosan što su se tom njegovom kapljicom redovito oslađivala nepca njegovih kolega u tim sušnim zatvorskim zidinama, ali i ona zatvorskog osoblja kad bi mu uspjeli konfiscirati koju veću ili manju količinu. On je sam o tome napisao vrlo čitak i filmski roman pa čitat ćemo ga, ako bog da, kao i još niz drugih njegovih zapisa kad mu to sve, bez sadašnjih zatvorskih zabrana, na slobodi izdavači počnu objavljivati. ■

ENG Valentin Čorić, a detainee of the UN detention centre in The Hague has published a book of aphorisms: *Muddle in the Head – One Sees Better through the Keyhole Than through the Closed Door* (*Pomet u glavu – Kroz ključanicu se bolje, nego kroz zatvorena vrata vidi*).

DOMOVINSKA VIJEST

HMI: IZLOŽBA DJEČJEG DOMA SV. ANA VINKOVCI

ZAGREB - U Hrvatskoj matici iseljenika 6. rujna otvorena je izložba Dječjeg doma Sv. Ana Vinkovci – 20 godina Likovne radionice. Posjetiteljima izložbe se uvodnim riječima obratila Nives Antoljak, suradnica za kulturu HMI-a, potom se obratio Krešo Marić, djelatnik Gradskog muzeja Vinkovci i dugogodišnji suradnik HMI-a te inicijator ove velike izložbe. O nastanku i vrijednosti svih djela govorila je ravnateljica Dječjeg doma Melita Pavošević, a o samim slikama kao sudionik izložbe obratio se akademski slikar Fran Radak. Prema riječima Melite Pavošević, izložba je prvi puta predstavljena u prosincu 2015. godine u Galeriji likovnih umjetnosti "Slavko Kopač" u Vinkovcima a složena je s najkvalitetnijim radovima i prepoznatljivim autorima koja se sastoji od 74 umjetnine (73 slike i 1 skulptura).

U glazbenom dijelu programa nastupala je ŽVS LISINSKI Vinkovci s prepoznatljivim izvedbama toga kraja. Izložbu

je na kraju proglašila otvorenom v.d. ravnateljica HMI Mirjana Ana-Maria Piskulić. (Naida Šehović)

ZLOPORABA RIJEČI I NJIHOVIH ZNAČENJA

Žrtva je promidžbenih varki i pridjev *domaći*, koji bi, kad je riječ o različitim proizvodima, trebao biti u oprjaci prema pridjevima *tvornički*, *industrijski* i sl.

Mnoge riječi s temeljno pozitivnim predznačkom, kao npr. *umjetnost*, *kultura*, *moral* u posljednjih stotinjak godina postupno su mijenjale svoje značenje, a posebice posljednjih desetljeća. Te bi riječi uvijek trebale označavati nešto pozitivno, ali se sadržaj toga pozitivnoga postupno ali sigurno mijenja. Takav odnos prema značenjima riječi zahvaća gotovo sve sadržaje ljudskoga društva, a posebice plodno tlo nalazi u rječniku promidžbenih poruka te u političkom pojmovniku.

Kao primjer može poslužiti pridjev *svjež* kada se odnosi na svježe prehrabene proizvode. Pojmovi *svježe voće* ili *svježe povrće* trebali bi podrazumijevati nedavno ubrane plodove. Isto tako *svježe mlijeko* ne može biti starije od tri ili četiri dana. U trgovinama tzv. *svježe mlijeko* može se rabiti mjesec dana ili duže, za razliku od tzv. *trajnoga mlijeka* koje je uporabljivo tri mjeseca ili duže. Još su više značenje pridjeva *svjež* promijenili

Piše: Sanja Vulić

uvozni mlječni slatkiši za djecu koji se reklamiraju kao slatkiši sa svježim mlijekom, a dopuštena im je uporaba nekoliko mjeseci od datuma proizvodnje, ili duže. Da se nije promijenio sadržaj riječi *moral*, tada bi *svježe mlijeko* moglo biti samo mlijeko koje se konzumira tri do četiri dana od dana mužnje.

Žrtva je promidžbenih varki i pridjev *domaći*, koji bi, kad je riječ o različitim proizvodima, trebao biti u oprjaci prema pridjevima *tvornički*, *industrijski* i sl. Općenito se može reći da *domaći proizvod* podrazumijeva nešto što je proizvedeno unutar pojedinoga domaćinstva, a ne npr. u tvornici ili u nekom poljoprivrednom poduzeću. U promidžbenim se porukama koncentrati pakirani u vrećicama i kutijicama besramno nude kao *domaća juha*, *domaći umak*, a tvornički sir, proizveden od mlijeka dvojbene kakvoće i podrijetla, nudi se kao *domaći sir* itd. To je također omogućila promjena sadržaja riječi *moral*. Za proizvode koji su iz Hrvatske valja rabiti naziv *hrvatski proizvod*, a ne *domaći proizvod*.

Osim pri varanju kupaca, pridjev *domaći* zlorabi se i u politici. Stari hrvatski izraz *govoriti po domaću* (posebice na hrvatskom jugu) podrazumijeva uporabu pojedinoga mjesnoga govora u neslužbenoj komunikaciji, za razliku od službene komunikacije normiranim hrvatskim književnim jezikom. Danas se pridjev *domaći* nerijetko rabi samo zato da bi se izbjegao pridjev *hrvatski* koji nekima, na žalost, još uvijek jako smeta.

Riječima *demokracija*, *tolerancija* i sl. također se mijenja temeljno značenje. Nekima su *demokrati* isključivo njihovi istomišljenici, dok su svi ostali netolerantni, nedemokratični itd. Takovima je *demokracija* bila i ostala *demokratura*.

Tu su i riječi *domoljub*, *domoljublje* i sl. koje u svim narodima i jezicima imaju pozitivno značenje. U Hrvatskoj na žalost mnogi nameću mišljenje kako je najviše voljeti vlastitu domovinu i vlastiti narod primitivno, nazadno, uskogrudno, opasno za druge itd. Zanimljivo je da promicatelji takovih stavova i dalje vole vlastite roditelje i vlastitu djecu neusporedivo više nego tuđe roditelje i tuđu djecu, što je posve prirodno. Jesu li zato primitivni, nazadni, uskogrudni, fašistoidni itd., kako sami etiketiraju hrvatske domoljube? ■

DOMOVINSKA VIJEST

MARTIRIJ SVETOGA VLAHA – IZLOŽBA SLIKA LORENA LIGORIJA

DUBROVNIK - Likovno i stilski specifičan ciklus slike dubrovačkoga umjetnika i hrabroga inovatora - Lorena Ligorijsa, vrlo je autentičan i izazovan – on svojim nekonvencionalnim i estetski provokativnim pristupom obrađuje izrazito tradicionalnu temu svetačke martirologije uklopljenu u suvremeni kontekst dubrovačkoga likovnog stvaralaštva.

Izložba pod nazivom "Martirij svetoga Vlahu", otvorena u dubrovačkoj Matici iseljenika, donosi ciklus slika na temu mučeništva dubrovačkoga sveca zaštitnika, a dio je cjelogodišnjega likovnog programa kojim se, uz mnogobrojne druge manifestacije, obilježava Godina svetoga Vlahu koja je proglašena u povodu 1700. obljetnice svečeve smrti. Motiv svetoga Vlahu u likovnoj umjetnosti jedan je od najčešćih sakralnih prikaza u vizualnoj kulturi Dubrovnika, zbog čega on predstav-

lja tradicionalnu temu dubrovačke umjetničke škole. Gotovo niti jedan dubrovački likovni umjetnik tijekom godina svoga stvaralaštva nije preskočio tematizirati svetoga Vlahu, bilo u slikarstvu, kiparstvu ili grafici, pa tako ni Ligorio nije u tome iznimka. Dapače, ovaj nadasve inovativan i "mentalno otvoren" dubrovački slikar na deset radova u tehniци akриla na papiru donosi sasvim novi pogled na dubrovačkoga sveca i zaštitnika – to više nije sveti Vlaho kojeg u umjetnosti znamo po svečanome biskupskom ornatu s pastoralom, palminom granom ili modelom Grada u ruci. Štoviše, Ligorio suvremeno tematizira svetoga Vlahu prikazujući njegovo mučeništvo i kraj života vrlo intenzivnim ekspresivnim rukopisom, izazivajući bolećivu suočajnost, pa čak i tjeskobu u svome senzornom prostoru.

(Andrea Batinić Ivanković)

Sestre Presvetog Srca Isusova u Neussu

Eto, vrijeme leti, ali se pamćenje vraća. Moje se pamćenje vraća sestrama koje su djelovale u Neussu od 18. rujna 1968. godine do 1. siječnja 2011. kad se vraćaju u domovinu

Dom "Srca Isusova"
u Neussu 1987.

Sester u Neussu 1970.

Piše: fra Jozo Župić

Vrijeme leti i više se ne vraća." Ta rečenica usjekla mi se u pamćenje pa iako vrijeme leti i više se ne vraća, moje pamćenje vraća se vremenu u kojem su se dogodile velike stvari za zajednicu sestara Presvetog Srca Isusova u Neussu, nedaleko od Düsseldorfa. Tu zajednicu sestara osobno sam upoznao za vrijeme moje službe voditelja Hrvatske katoličke misije u Mettmannu. Neko sam vrijeme bio isповједnik tih sestara, a bio sam i na otvorenju novoga Doma, 4. lipnja 1987. godine, koje je popratila kiša. Euharistijsko slavlje predvodio je mons. Josip Pavlišić, riječko-senjski nadbiskup, a koncelebrirali su mons. Karl Franssen, župnik i dekan župe Sveta Tri kralja te fra Jozo, voditelj Hrvatske katoličke misije u Mettmannu. Bio je nazočan i evangelički župnik, gosp. Renhard Sommer iz Neussa. Slavlje kojemu je nazočilo oko 150 uzvanika uveličao je zbor bogoslova "Marianum" iz kölnske nadbiskupije. Dom je blagoslovio nadbiskup Pavlišić. Eto, vrijeme leti, ali se pamćenje vraća. Moje se pamćenje vraća sestrama koje

su djelovale u Neussu od 18. rujna 1968. godine do 1. siječnja 2011. kad se vraćaju u domovinu.

PRVE SESTRE DOLAZE U RUJNU 1968.

Sestra Dobroslava Mlakić, kojoj sam zahvalan za prekrasnu monografiju koju je napisala i obogatila mnogobrojnim fotografijama, naslovila je monografiju "Sestre Presvetoga Srca Isusova u Neussu 1969. – 2009." te je posvetila svim živim i preminulim sestrama koje su djelovale u Neussu. U toj monografiji donesen je povijesni pregled djelovanja sestara u Neussu, gradu koji je star više od dvije tisuće godina, koji slavi svoga zaštitnika

Sestra Dobroslava Mlakić napisala je monografiju "Sestre Presvetoga Srca Isusova u Neussu 1969. – 2009." posvećenu svim živim i preminulim sestrama koje su djelovale u Neussu.

sv. Kvirina, mučenika čije su relikvije pohranjene u tamošnjoj crkvi sv. Kvirina.

U Neussu je oko 20 domova za starije i nemoćne osobe. U jedan od tih domova, Dom u Promadenstrasse 44/46, dolaze prve sestre Dolores Petrović i Zvonimira Marojević 18. rujna 1968. godine. Dotad se ondje nalazila bolnica "Srca Isusova", u vlasništvu sestara augustinki koje su izgradile novu bolnicu uz pomoć grada, a dotadašnju bolnicu grad je preuzeo i prilagodio za starije i napuštene osobe. Dom se nalazio u samome središtu grada, a ispred je bio velik i krasan park na području župe sv. Kvirina. Sestre su se smjestile kod sestara augustinki. S. Dolores pomagala je u kuhanji, a s. Zvonimira na odjelu u bolnici. To je bio njezin uvod u njegu bolesnika i ujedno je učila njemački jezik.

UČENJE NJEMAČKOGA JEZIKA

Na Božić 1968. godine s. Dolores odlazi u Crikvenicu i dovodi još sedam sestara, a to su: Skolastika Ivašković, Pija Kerum, Tereziana Bilić, Leticija Žderić, Virginia Žižić, Božidara Marković i Lidija Ferk.

Nakon dolaska u Neuss i dugog putovanja vlakom, koje je s presje-

Friedrich Siemon i Franz Josef Schmitt, sestre i vlč. M. Ljubić, 1969.

Kardinal Joachim Meisner sa sestrama, 1994.

danjem u Münchenu trajalo 22 sata, s. Dolores piše časnoj majci Franciski: "Bogu hvala, dobro smo putovale i sretno stigle. Srce našeg Spasitelja, čije smo nevrijedne službenice, neka nam bude izvor jakosti i svjetla." Marlivo učenje njemačkoga jezika bit će dragocjeno kad sestre prionu obavljati svoj posao u Domu koji je imao uz prizemlje i dva kata, odnosno četiri odjela. U Domu je bilo 86 postelja. U ožujku 1969. pristigu prvi bolesnici i starci. Između ustajanja u pet sati ujutro i povečerja te počinka u devet sati na večer odvijao se ritam života sestara u domu, protkan jutarnjom molitvom časoslova, meditacijom, slavljenjem mise, doručkom, službom na odjelima i kuhinji, zajedničkim objedom, srednjim časom i odmorom, molitvom krunice, čitanjem duhovnog štiva, večernjom molitvom časoslova, dužnostima, večerom i rekreacijom te po potrebi obilaskom bolesnih. Radni dan bi se prodlužio ako je bilo teških bolesnika ili umirućih. Sestre su imale i svoje isповjednike – duhovnike. Spominju se fra Krsto Šušnjara, vlč. Franjo Lodeta, vlč. Vilim Cecelja, dr. fra Bonifacije Perović, vlč. Milan Ljubić, fra Danijel Mihatov, fra Ivon Menđušić,

fra Žarko Maretić, fra Jozo Župić, fra Pavao Obrdalj, fra Mato Puđa, fra Luka Šarčević. Sestre sudjeluju i na svim svečanostima, zajedničkim adoracijama, duhovnim obnovama i rekreativnim zajedničkim večerima kod milosrdne braće sv. Aleksija. U ušima im odzvanaju riječi majke M. Krucifikse Kozulić, utemeljiteljice Družbe: "Na uzvišenu smo zadaču pozvane, ništa manje nego da budemo

godišnju duhovnu obnovu koju je organizirala uprava Družbe. Sestre su također obavljale duhovne obnove u Rijeci. Sestre nisu misile samo na vlastitu duhovnu obnovu, nego su misile i na duhovnu obnovu bolesnika kojima je također potrebna snaga Duha. Prvi duhovnik cijelog Doma bio je o. Anton Kaas, redovnik Družbe Presvetog Otkupitelja. On je tu službu obnašao punih 20 godi-

Između ustajanja u pet sati ujutro i povečerja te počinka u devet sati na večer odvijao se ritam života sestara u Domu.

apostoli Isusa Krista." Te riječi utemeljiteljice utemeljene su u dubini njezine duše jer je Evandelje postalo njezin život, a kontemplacija i apostolat jedno. Kako je u Neussu bila osnovana hrvatska katolička misija, sestre su u toj misiji predvodile liturgijsko pjevanje. Sudjelovale su i u zajedničkim hodočašćima.

POSJETI SESTRAMA

Sestre posjećuju biskupi i pastiri mještane crkve. U svojoj pozdravnoj riječi za monografiju sestara, kardinal Joachim Meisner, kôlnski nadbiskup, piše: "U živom sjećanju na svoj lijepi posjet vašoj klauzuri godine 1994., na dan Presvetog Srca Isusova, želim vama, drage sestre, štićenicima Doma i svim djelatnicima izraziti svoju zahvalnost na vašoj vjernoj službi tamošnjim ljudima u ime Gospodina Isusa Krista." Sestre posjećuju i pastiri i svećenici iz domovine: nadbiskup Josip Pavlišić, nadbiskup Antun Tamarut, biskup Franjo Komarica i drugi. Redovito ih je posjećivao o. Filip Johler, isusovac koji je bio vizitator hrvatskih sestara Zapadne Europe od 1969. do 1976. godine. Za njega kažu da im je bio "pravi otac i pastir". Od 1977. godine zajednica u Neussu imala je redovitu

na: od 1969. do 1989. godine. Sestra Dobroslava piše: "Bio je vrlo točan, diskretan, imao je lijepu riječ za svakoga, a sa sestrama je surađivao za dobro bolesnika, cijeneći uvelike njihov život i djelovanje u toj ustanovi." Zbog svojih godina povukao se u 84. godini i otišao u svoju kuću maticu u Nijmegenu u Nizozemskoj. Njega je zamjenio njegov subrat o. Gerald. Povremeno su dolazila i druga braća. Nakon je Dom dobio stalnog duhovnika 1990. u osobi španjolskoga isusovca, o. Melhiora Escrive-Pelicera.

BLAGOSLOV NOVOGA DOMA

Rastao je sve veći interes za smještaj u domu. U gradu Neussu počela je rasprava i planiranje izgradnje novoga doma jer tadašnji nije zadovoljavao svojim kapacitetom i funkcionalnošću. Došlo je i do napetosti među strankama kako će novi dom nositi ime. Socijaldemokratska stranka u Neussu (SPD) protivila se da Dom i dalje nosi naziv "Srca Isusova", dok je Kršćanska demokratska stranka (CDU), koja je tada bila na vlasti, zaprijetila time da će sestre napustiti Dom ako mu se promijeni ime. Tako je zadržan dotadašnji naziv. U rujnu 1984. započela je izgradnja u samome sredi-

Posljednje sestre u Neussu

štu u mirnome dijelu grada u ulici Am Stadtarchiv 10 a, u blizini starih gradskih vrata Neussa, a uokolo je samo zelenilo. Gradnja je trajala do ožujka 1987. godine i tada je bio dan preseljenja iz staroga u novi Dom Srca Isusova. Kapacitet novoga Doma je pet odjela s ukupno 105 postelja. Uvjet za primanje u Dom, kako piše s. Dobroslava, jest: starost ili kronična bolest svih dobnih skupina, počevši od 18. godine. Prednost imaju socijalno ugrožene osobe, premda primaju i ostale. Sestre su u jednom krilu kuće stanovale. Imale su posebni dnevni boravak i blagovaoniku u klauzurnome dijelu kuće. I tako je došao svečani dan blagoslova 4. lipnja 1987., koji smo već spomenuli.

SESTRE I DOMOVINSKI RAT

Kao i mnoge redovničke zajednice, bilo muške bilo ženske, tako se i ova zajednica u inozemstvu uključila u pružanje pomoći domovini koja je napadnuta od srpskog agresora. Zahvaljujući našim sestrama u Neussu, gradsko predstavništvo Neussa, s gradonačelnikom Grosse-Brockhofom na čelu, okupilo je predstavnštva postojećih organizacija Crvenoga križa, malteških vitezova i drugih humanitarnih organizacija

Sve sestre koje su djelovale u Neussu

Treba spomenuti sa zahvalnošću sve sestre koje su djelovale u Neussu, a to su: Svetjelana Badrov, Eufemija Baf, Celestina Beljo, Tereziana Bilić, Blaženka Bobaš, Dominika Brulc, Marija Čović, Kazimira Depikolozvane, Lidija Ferk, Marijeta Gavrić, Mihaela Djaković, Skolastika Ivašković, Carmen Jelčić, Pija Kerum, Branimira Kozić, Slavka Kulaš, Tomislava Kušaš, Zdravka Kuprešanin, Danijela Lušetić, Božidara Marković, Zvonimira Marojević, Silvana Mihaljević, Marinka Mikić, Đurđenka Meštrić, Beata Peter, Dolores Petrović, Irena Puškarić, Mirjam Radočaj, Bartolomeja Roguž, Melania Salopek, Mirjam Šibalić, Felicija Špehar, Fidelis Špehar, Vitomira Tomić, Marina Tadić Šutra, Marcijana Uložnik, Otilija Vrbanić, Barbara Vučemilović Jurić, Franjka Vuleta, Leticija Žderić, Marija Žderić i Virginia Žižić.

Pozdrav mons. Josipa Pavlišića na otvorenju doma

Franz Josef Schmitt, Friedrich Siemon i vlč. Milan Ljubić s prvim sestrama u Neussu

Hrana, odjeća, obuća, posteljina, lijekovi, higijenske potrepštine, ortopedska pomagala, novčane pomoći za škole i bolnice tijekom Domovinskoga rata pristizali su iz Neussa u Rijeku.

Božićno slavlje sestara u klauzuri doma

kako bi pomogli ugroženoj Republici Hrvatskoj. Na tom dogovoru i svim budućim sastancima okupljalo se tridesetak poslovnih ljudi grada, među kojima je redovito bila i s. Kazimira, koja je u to vrijeme bila voditeljica Doma Srca Isusova. Hrana, odjeća, obuća, posteljina, lijekovi, higijenske potrepštine, ortopedska pomagala, novčane pomoći za škole i bolnice tijekom rata godišnje su više puta pristizali iz Neussa u Rijeku. I jedna zanimljivost: na samom početku razbuktanog rata u Hrvatskoj na jednom sastanku gradonačelnik je rekao: "Ne dopuštam ni jednom građaninu grada da ide u Hrvatsku jer je previše opasno", na što je ravnatelj Crvenoga križa odgovorio: "Ako ide s. Kazimira, idem i ja."

Riječi zahvalnosti zapisane u monografiji izrekao je i Herbert Napp, gradonačelnik grada Neussa, a one glase: "Za mnoge stanovnike grada Neussa Dom Srca Isusova postao je drugi dom, kao što je i grad Neuss mnogim vašim sestrama postao druga domovina. Grad Neuss želi vam zahvaliti za 40 godina neumornog zalaganja."

Radom sestara u Njemačkoj, kao i onih u Austriji, izgrađena je nova Kuća matica Nazaret 1975. na Drenovi u Rijeci. Do 1971. Kuća matica bila je u Crikvenici. Izgrađena je kuća novicijata 1996. u Zagrebu, samostan sv. Josipa 1997. u Otočcu, Dječji vrtić Nazaret 1998. na Drenovi u Rijeci i obnovljen je samostan Srca Isusova 2005. u Rijeci. ■

ENG The nuns of the Sisters of the Most Holy Heart of Jesus were active in the town of Neuss near Düsseldorf from 1969 to 2009 where they ran a home of the elderly and inform at No 44/46 Promenadenstrasse.

Prološko blato

Splitsko-dalmatinska županija

Kad se u ljetu zbog manjka oborina vode Prološkog blata povuku, na površinu izbiju podvodna korita toga poplavnog područja, a mještani iskoriste nove obale i livade gустe trave kao pribježište za ljetni odmor – pokraj takvih krajolika more se ipak čini predalekim.

Naručite hit-fotomonografiju sa svih

200 unikatnih fotografija

Hrvatske iz zraka, velikog formata
(48x32 cm, tvrdi uvez).

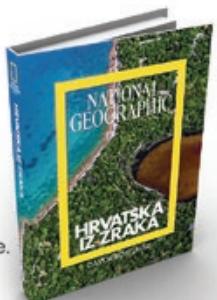
Cijena 200,00 kn + poštارина.

Više informacija na:

www.hrvatskaizzraka.com/shop.

Za veće narudžbe nudimo dodatne popuste.

Kontakt: asistent@rostuhar.com

Bruno Kožljan slavodobitnik 41. trke na prstenac

Najstariji sudionik, 55-godišnji Bruno Kožljan iz Barbana, slavodobitnik je ovogodišnje 41. trke na prstenac koja je održana u Barbanu u nazočnosti mnogobrojnih posjetitelja, među kojima su bili gotovo svi hrvatski politički dužnosnici. Slavodobitnik je za pobjedu nagrađen novčanom nagradom od 30.000 kuna. Istarski župan Valter Flego uručio mu je Pticu prstenac, rad kipara Josipa Diminića, a hrvatska predsjednica Kolinda Grabar Kitarović prijelazni predsjednički štit.

U omiškoj gradskoj luci 10. gusarska bitka

Moćnom izvedbom pjesme "Omiška stina" klape Pasika iz Kostanja započelo je 10. izdanje ove godine jubilarne Omiške gusarske večeri. Uprizorenje, unikatna rekonstrukcija pomorske bitke iz 13. stoljeća kada su Omišani na predaju prisilili mletačku flotu, privukla je mnogobrojnu publiku. „Načičkali“ su se oko gradskoga porta grada na ušću Cetine i stranci i domaći, s pažnjom prateći događaje na moru. To je bio povratak u prošlost, u bitku koja je i obilježila Omiš budući da su njihovi gusari već postali i brend, a uživanje u ovome atraktivnom uprizorenju prave pomorske bitke pobralo je pohvale od mnogobrojne publike.

Orešković uručio plišanoga medu

Ministri koji su došli na sjednicu Vlade bili su iznenadeni kada su vidjeli da opozvani premijer Tihomir Orešković u dvoranu ulazi s velikim plišanim medom. Vrlo brzo Orešković je objasnio o čemu je riječ. "Prijе negо što krenemo, da riješimo nekoliko stvari. U ime Vlade iskoristit ću ovu priliku da čestitam ministru Šprliji i supruzi na najnovijoj članici obitelji. Želimo vam sve najbolje", rekao je Orešković i uručio ministru poklon.

Šibenik: "Light is Life"

Godine 1895. gradonačelnik-vizionar Ante Šupuk na slopovima rijeke Krke pustio je u rad hidroelektranu, Krka', najstariju izmjeničnu hidroelektranu na ovim prostorima i jednu od prvih cjelovitih elektroenergetskih sustava u svijetu. Čak 121 godinu kasnije, Grad Šibenik pustio je u rad prvu podvodnu rasvjetu na Obali dr. Franje Tuđmana u dužini od 240 metara. Projekt "Light is Life" osvjetljivanjem podmora i stvaranjem dojma otvorenog akvarija u moru pred šibenskom rivom na simboličan način želi pokazati da svjetlo stvara i utječe na život.

"Dani Dioklecijana" sa Severinom

Predavanjem na temu "Turističke valorizacije rimske spomeničke baštine" u Muzeju grada Splita i zajedničkim fotografiranjem građana, s carom Dioklecijanom' započeli su "Dani Dioklecijana", a središnji događaj bio je postrojavanje svećane povorke ispred podruma Dioklecijanove palače. Povorku u kojoj su, uz rimske vojнике, bili i mnogobrojni građani, predvodio je car Dioklecijan čiju je ulogu i ove godine prihvatio splitski glumac Robert Kurbaša koji se obratio narodu, te njegova Priska, pjevačica Severina.

Festival soli u Solani Nin

Peti Festival soli održan je u Solani Nin. Očuvanje tradicije ručnog branja soli u kraljevskome gradu Ninu na poljima soli postoji već 1.500 godina, a tradicija se nastavlja u obliku Festivala soli. Raznovrsnim i bogatim programom Solana Nin dočarava igranjem i učenjem o svim blagodatima soli te njezinoj primjeni u kuhinji. Za sve posjetitelje organizirane su razne edukacije na poučnoj stazi soli na kojima su posjetitelji saznali sve pojedinosti kako nastaje sol i kako dolazi do kulinjskih stolova.

Malo poznati olimpijski prvak hrvatskog podrijetla

Paulo je do danas ostao jedini sportaš koji je osvojio olimpijsko zlato kao plivač i kao vaterpolist. Koliko ga plivački svijet cjeni dokazuje podatak da je 1967. godine primljen u Kuću slavnih plivačkih sportova, i to kao drugi vaterpolist u povijesti

Tekst: Karlo Ledinski (Moja Hrvatska)

Znate li koji je Hrvat osvojio četiri zlatne olimpijske medalje, tri u vaterpolu te jednu u plivanju, u štafeti 4 x 200 metara? Malo će tko to znati, no njegovo ime je Paulo Radmilović. Olimpijska zlata osvajao je u razdoblju od 1908. do 1920. godine, i to pod zaštitom Velike Britanije. Otac mu je bio Dubrovčanin koji se doselio u Cardiff, glavni grad Walesa, gdje je Paulo i rođen, a majka mu je bila Irkinja.

Paulo Radmilović rođen je 1886. Svoju olimpijsku karijeru započeo je na Olimpijskim međuigrama 1906. godine. U utrci plivanja na 100 metara slobod-

no završio je kao četvrtoplascirani, a na 400 m zauzeo je peto mjesto. Odlučio je finale 1920.

PREKID ZBOG RATA

Prvo zlato osvojio je na Ljetnim igrama 1908. godine, kao igrač vaterpolske reprezentacije Ujedinjenoga Kraljevstva. U finalu je Britanija pobijedila Belgiju s 9 : 2, a Radmilović je postigao dva pogotka. Dva dana poslije završne utakmice u vaterpolu, natjecao se kao jedan od plivača u štafeti – 4 x 200 m, a uskočio je u bazen zato što se jedan od britanskih olimpijaca razbolio. Utrka je bila neizvjesna jer je plivačka štafeta Mađarske vodila gotovo do kraja utrke i imala veliku prednost do posljednje izmjene, no u toj izmjeni mađarski plivač Zoltán Halmay izgubio je svijest! Britanski posljednji plivač u štafeti Henry Taylor to je iskoristio i s četiri sekunde prednosti donio zlatnu medalju Britaniji, ali i našem Radmiloviću.

Paulo je i do danas ostao jedini sportaš koji je osvojio olimpijsko zlato kao plivač i vaterpolist. Svoju treću zlatnu olimpijsku medalju Radmilović je osvojio s vaterpolistima Ujedinjenog Kraljevstva 1912. u Stockholmu. Britanci su u finalu pobijedili Austrijance rezultatom 8 : 0. Radmilovićeva četvrta zlatna medalja došla je tek nakon osam godina. Uzrok je bio Prvi svjetski rat i otkazivanje Olimpijskih igara koje su se trebale održati 1916. godine u Berlinu. U Antwerpenu 1920. vaterpolska reprezentacija Velike Britanije superiorno je stigla do finala, gdje je čekao domaćin – Bel-

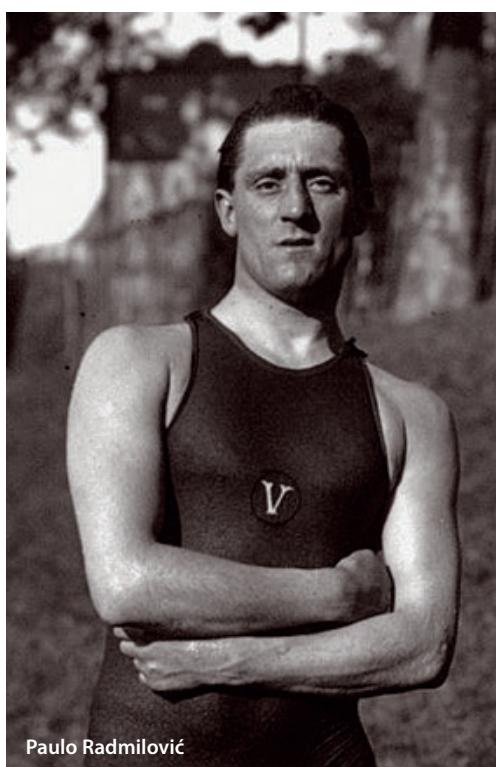
Britanski plivači, slijeva Paulo Radmilović

gija. Do posljednje minute rezultat je bio 2 : 2, a utakmicu je odlučio baš Radmilović, koji je zabio za konačnih 3 : 2.

PAULOV REKORD OBOREN TEK 2000.

Natjecao se na Olimpijskim igrama 1924. i 1928. godine, ali nije uspio popeti se na pobjednički podij. Olimpijsku karijeru završio je kad je imao 42 godine. Njegov rekord od četiri osvojene zlatne olimpijske medalje bio je u Ujedinjenom Kraljevstvu neoboren sve do pojave legendarnog veslača Stevena Geoffreya Redgravea, koji je u Sydneyu 2000. godine osvojio svoje peto zlato.

Koliko plivački odnosno vaterpolski svijet cjeni Radmilovića dokazuje podatak da je 1967. godine primljen u Kuću slavnih plivačkih sportova, i to kao drugi vaterpolist u povijesti. A koliko je dobar vaterpolist bio pokazuje i činjenica da je za seniorsku reprezentaciju debitirao sa samo 15 godina, što je i danas britanski rekord. Kada je 1967. godine primljen u Kuću slavnih, Radmilović je rekao: "Počeo sam plivati s pet godina, a

Paulo Radmilović

Zbog iznimnih sportskih uspjeha posmrtno je 1993. godine primljen u Velšku kuću slavnih, a uoči Igara u Londonu 2012. godine Velšani su izdali poštansku marku s njegovom slikom.

već s 12 godina pokušao sam preplivati La Manche. Valovi su bili veliki pa sam se gotovo utopio. Tada mi je otac rekao: 'Proći ćeš La Manche kada izgrade tunel, nemoj više pokušavati preplivati ga jer ćeš umrijeti'. Da sam se tada utopio, sada ne biste gledali jedinog čovjeka na svijetu koji je svoju zemlju predstavljao na šest olimpijskih igara.'

NESTVARAN USPJEH

Tigar u vodi, kako su zvali Radmilovića, u tom intervjuu 1967. godine pohvalio se još jednim uspjehom. "Jedini sam u povijesti koji je bio plivački prvak svoje zemlje u sprinterskoj dionici na 100 metara te u maratonu od osam kilometara. Bio je to nestvaran uspjeh kakav je u današnjem sportu nemoguć."

No, Radmilović nije bio vrhunski sportaš samo u vodi, već i u nogometu, golfu te atletici! Za nogometne vještine vjerojatno je zaslužna i hrvatska krv, a posebno uspješan bio je u atletici, s devet naslova državnoga prvaka u različitim sprinterskim disciplinama.

Zbog iznimnih sportskih uspjeha posmrtno je 1993. godine primljen u Velšku kuću slavnih, a uoči Igara u Londonu 2012. godine Velšani su izdali poštansku

Britanska vaterpolo reprezentacija koja je osvojila zlato na OI 1908. – Radmilović u sredini drži loptu

marku s njegovom slikom. Hrvati mogu biti ponosni na Dubrovčanina Radmilovića jer je često u intervjuima isticao svoje hrvatsko podrijetlo. ■

ENG Welsh national of Croatian extraction Paulo Radmilović was one of the most trophied athletes in Great Britain. He clinched four Olympic gold medals in water polo and swimming in the period from 1908 to 1920.

SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU - UNIVERSITY OF DUBROVNIK

VAŠA KARIJERA POČINJE
OVDJE

SVEUČILIŠTE
DUBROVNIK

unidu.hr

Dubrovačka rozata

Vrijeme pripreme:
1h 45 min

Sastojci za 6 osoba

- 6 jaja
- šećer (kristal) 0,12 dag
- mlijeko 0,5 l
- šećer kristal za karamel 0,06 kg
- liker od ruže (može i rum) 0,01 l
- polovina štapića od vanilije
- vrhnje (slatko) 0,21
- malo grožđica
- ušećerene kore naranče (arancini) 0,03 kg

Dubrovačka rozata (ili rožata) izvorna je dubrovačka slastica, dio hrvatske gastronomiske baštine. Riječ je o kremi sličnoj poznatom *crème caramel*, a ime je dobila prema dubrovačkome likeru od ruže, poznatijem kao *rozulin*, koji se koristi za aromatiziranje ovoga ukusnog deserta. U novije vrijeme umjesto rozulina često se koristi rum.

Rozata se spominje još od vremena Mletaka, u zapisima iz 1300. godine kao "fratrov puding". Danas je rozata nezaobilazni dio ponude svakoga boljeg restorana u Dubrovniku, a također je omiljena i u drugim dijelovima Hrvatske.

PRIPREMA: Prokuhajte mlijeko i vaniliju. U posebnoj posudi izmiješajte jaja i šećer. Ohlađeno mlijeko dodajte izmiješanoj smjesi. Neprestano mijesajte, pazite da se ne stvara pjena na površini. Preostali šećer karamelizirajte i obložite kalup zdjele. U tako obloženi kalup izlije se pripremljena smjesa i stavi u srednje zagrijanu pećnicu u zdjelu s vodom da se krema stisne. Kad je smjesa napola stisnuta, u sredinu zdjele ubaci se nekoliko grožđica namočenih u rum da ostanu u sredini oblika. Peće se oko sat vremena na umjerenoj temperaturi od 150 do 160° C. Kada je smjesa stisnuta, rozata se izvadi i ohladi i preko nje se ocijedi tekućina rastopljenoga karamela. Ukrasi se po želji, tučenim slatkim vrhnjem, arancinima, narančom, grožđicama ili bademima.

CMC TV

TOP 30

1. **Flyer** – Nismo sami
2. **Mia** – Život nije siv
3. **Ante Cash** – Fešta
4. **Ivan Zak** – Meni se s tobom
5. **Crvena Jabuka feat. Klapa Puntamika** – Mala moja Dalmatinčko
6. **Petar Grašo & Hana Huljić** – Srce za vodiča
7. **Mladen Grdović & klapa Munita** – Ostavljam vas moji najdraži
8. **Mejaši i Crvena Jabuka** – Noćima, danima
9. **Parni Valjak** – Za malo nježnosti
10. **Bang Bang** – Stranci
11. **Tonči & Madre Badessa band** – Amico mio goodbye
12. **Željko Bebek** – Ja po kafanama
13. **Vranac** – Zauvijek ti i ja
14. **Jacques Houdek & Doris Dragović** – Ima nešto u tome
15. **Danijela Martinović** – Volim barabu
16. **Adastra** – Čuo sam da pričaju
17. **Buđenje feat. Vanna** – Zajedno
18. **Natali Dizdar** – Ne reci zauvijek
19. **Jelena Rozga** – Nasljednik
20. **Josipa Lisac** – Moja magija
21. **Teška industrija feat. Željko Bebek** – Jednom daje nam Bog
22. **Arteški bunar** – Nataša
23. **Leteći odred** – Stisnut ću zube
24. **Opća Opasnost** – Gubim tlo pod nogama
25. **ET** – Ako možeš, oprosti
26. **M.O.R.T.** – Volim
27. **Magazin** – Ima dana
28. **Lana Jurčević feat. Ante Cash** – Vrti mi se
29. **Mišo Kovač** – Takav sam rođen
30. **Ibrica Jusić** – Kuća pored mora

Fantastična žetva olimpijskih medalja

Bilanca od deset osvojenih olimpijskih medalja rekordna je za hrvatski sport. Uz to oboren je i rekord u broju osvojenih zlata! Riječ je o doista fantastičnom uspjehu kad imamo u vidu da je prvi cilj naše olimpijske delegacije bio nadmašiti broj medalja iz Londona 2012.

OSVAJAČI MEDALJA

Zlato

- Sara Kolak** – koplje
- Šime Fantela i Igor Marenić** – jedrenje u klasi 470
- Sandra Perković** – disk
- Martin i Valent Sinković** – veslanje u dvojcu na parice
- Josip Glasnović** – trap

Srebro

- Vaterpolska reprezentacija**
- Tonći Stipanović** – jedrenje u klasi laser
- Damir Martin** – veslanje u samcu

Bronca

- Filip Hrgović** – boks (91+ kg)
- Blanka Vlašić** – skok u vis

Tekst: **Uredništvo** Foto: **Hina**

Ljetne olimpijske igre održane sredinom kolovoza u Rio de Janeiru oduševile su hrvatske navijače kako u domovini tako i diljem svijeta. To ne čudi jer bilanca od deset osvojenih olimpijskih medalja rekordna je za hrvatski sport. Uz to oboren je i rekord u broju osvojenih zlata! Riječ je o doista fantastičnom uspjehu kad imamo u vidu da je pri cilj naše olimpijske delegacije bio nadmašiti broj medalja iz Londona 2012.

Žetvu medalja za Hrvatsku u Riju započeo je sjajni streljač Josip Glasnović osvojivši zlato u trapu i zadržavši tako zlato u Hrvatskoj nakon što ga je prije četiri godine u Londonu osvojio Gio-

Zlato
– Sara
Kolak –
koplj

Najveće iznenađenje ostvarila je 21-godišnja Sara Kolak koja je fantastičnim hicem od 66,18 metara prešla svoju konkureniju u bacanju koplja. Doista nevjerojatan uspjeh za djevojku čija karijera tek počinje.

vanni Cernogoraz. Posebnost ovoj prici daje činjenica kako Josip Glasnović od svoje sedamnaeste godine ima ozljedu oka, i to oka kojim cilja!

SANDRA OPRAVDALA OČEKIVANJA

Drugu medalju i opet zlatnu donose veslači braća Martin i Valent Sinković u dvojcu na parice. Sinkovići su glasili kao veliki favoriti za zlato i prije samih OI i to su potvrdili na najbolji mogući način pobjedivši s više od sekunde prednosti.

Srebro – Tonči
Stipanović –
jedrenje klasa
laser

Treću medalju donosi sjajni Vukovarac veslač Damir Martin u utrci samaca. U doista šokantnoj utrci svi smo gledali treće zlato za Hrvatsku kada je sporni fotofiniš presudio u korist Novozelandsanina Mahea Drysdalea za samo nekoliko tisućinki i to nakon što je već sustav izbacio Martina kao pobjednika.

Za četvrtu medalju i treće zlato pobrinula se Sandra Perković u disku. Sandra je ušla kao veliki favorit i kao apsolutna vladarica diska i to je ovim zlatom opet potvrdila. No, nije sve išlo lagano kako smo očekivali, Sandra je imala tek jedan ispravan hitac u kvalifikacijama i u finalu pa možemo reći da ovdje vrijedi upravo ona izreka kako se na muci poznaju junaci.

NEVJEROJATNA MLADA LUDBREŽANKA

Nakon Martinova nesretnoga gubitka zlata dolazi još jedna sporna situacija na ovim OI. Jedriličar Tonči Stipanović, koji je i prije plova za medalje osigurao najmanje srebro, gubi zlato u dosta neobičnoj situaciji kada ga je na početku plova na protivnika odgurnuo val koji je stvorio sudački gliser. Zbog kazne koja je slijedila nakon toga Stipanović je morao krenuti posljednji i tako je zlato došlo u ruke Australca Toma Burtona.

Novo zlato za Hrvatsku donose jedriličari Šime Fantela i Igor Marenić u klasi 470. Oni su u finalni plov ušli kao vodeći s najmanje srebrom i tu prednost nisu ispuštali iz ruku.

Zlato – Šime
Fantela i Igor
Marenić –
jedrenje
klasa 470

Bronca – Blanka
Vlašić – skok u vis

Petnaesti dan Igara donosi još dvije medalje, prva je bila našeg boksača Filipa Hrgovića u superteškoj kategoriji (91+ kg) kojemu je sudačkom odlukom u borbi protiv Francuza Yoke zamalo izmaknulo finale. Drugu medalju čudesno je donijela 21-godišnja atletičarka Sara Kolak u bacanju koplja. Iako mlađa Ludbrežanka nikada nije pobijedila na nekome svjetskom natjecanju, to je nije sprječilo da fantastičnim hicem od 66,18 metara premaši svoju konkureniju. Doista nevjerojatan uspjeh za djevojku čija karijera zapravo tek počinje.

Pretposljednji dan Igara donio nam je još dvije medalje. Vaterpolisti su osvojili srebro izgubivši u finalu od reprezentacije Srbije. Na žalost, jako loša realizacija igrača više i nekoliko kikseva u obrani presudili su u korist naših protivnika. Čast osvajanja naše jubilarne desete medalje u Riju pripala je legendarnoj Blanki Vlašić, i to doista zaslужeno. Naša sportska junakinja, koja nam je donijela tolike uspjehe, razveselila nas je još jed-

Pet zlatnih, tri srebrne i dvije brončane medalje na finalnoj ljestvici najuspješnijih delegacija na Igrama Hrvatskoj su omogućile visoko 17. mjesto. Nalazimo se ispred Kube, Kanade, Argentine, Švedske, Ukrajine, Srbije, Turske...

nom. Unatoč ozljedama, blokadama, bolovima i vidno šepajući uspjela je doći do nove olimpijske medalje, a tek miliometri su je dijelili od zlata.

HRVATSKA – ATLETSKA VELESILA!

Pet zlatnih, tri srebrne i dvije brončane medalje na finalnoj ljestvici najuspješnijih delegacija na Igrama Hrvatskoj su omogućile visoko 17. mjesto. Nalazimo se ispred Kube, Kanade, Argentine, Švedske, Ukrajine, Srbije, Turske... Naši rezultati na Igrama još su sjajniji ako se gleda broj osvojenih medalja prema broju stanovnika, tu je Hrvatska u samome vrhu. Ispred nas su Novi Zeland, Jamajka, Bahami te Grenada. Ako uzmemo broj zlatnih medalja po glavi stanovnika, Hrvatska se nalazi na fantastičnome trećem mjestu! Ispred nas je samo 'Boltova' Jamajka na drugome, odnosno Bahami na prvome mjestu.

Još nevjerojatnije zvuči podatak kako je Hrvatska u atletici s dvije zlatne medalje i jednom brončanom na sjajnome sedmome mjestu ljestvice osvajača medalja u atletici na Olimpijskim igrama u Rio de Janeiru. Ispred nas su samo

SAD, Kenija, Jamajka, Kina, J. Afrika i V. Britanija.

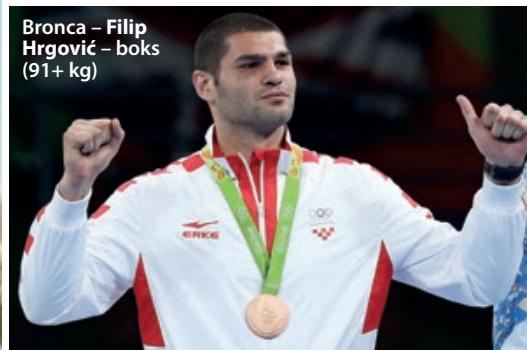
POVIJESNI USPJEH HRVATSKOGA SPORTA

"To je povijesni uspjeh hrvatskoga sporta i mogu reći da smo svi ponosni na sve sportašice i sportaše koji su nas predstavljali u Riju", rekao je predsjednik Hrvatskoga olimpijskog odbora Zlatko Mateša komentirajući rekordnu žetu medalja hrvatskih sportaša u Brazilu. Mateša je naglasio kako je država u projekt Rija preko Hrvatskoga olimpijskog odbora uložila oko 37 milijuna kuna. "Ako ćemo usporedivati, austrijski projekt za Rio iznosio je oko 20 milijuna eura, a rezultat je bio samo jedna brončana medalja. Prema tome, nije sve u novcu", kaže Mateša.

Najavio je kako će Vladi uputiti zahvatje da se sportašima, kao i kulturnim

ŽETVU MEDALJA ZA HRVATSku U RIJU ZAPOČEO JE SJAJNI STRELJAČ Josip Glasnović OSVOJIVŠI ZLATO U TRAPU. POSEBNOST OVOJ PRIĆI DAJE ČINJENICA KAKO Josip Glasnović OD SVOJE 17. GODINE IMA OZLJEDU OKA KOJIM CILJA!

djelatnicima, osiguraju isti uvjeti što se tiče zdravstvenog i mirovinskog osiguranja. "Isto tako želimo da se sustav finansiranja napravi na način da se obuhvati i onaj dio prihoda od igara na sreću koji se ostvaruje internetskim klađenjem stranih organizacija, koje iz Hrvatske izvlači više od milijardu kuna, a pritom te strane organizacije ne plaćaju nikakve poreze niti onaj dio koji odlazi na sport. To je rezerva koja bi bila dosta da finansiranje bude bolje", dodao je Mateša. ■

ENG The ten Olympic medals won by Croatians at the Rio 2016 Olympic games is a record for Croatian sports and has also surpassed our record in gold medals won! This is a fantastic result given that the initial objective was to surpass the number of medals won in London in 2012.

MARIN ČILIĆ OSVOJIO JE PRVI MASTERS U KARIJERI!

Marin Čilić postao je treći hrvatski tenisač koji je osvojio naslov na turniru iz Masters 1000 serije nakon što je to dvaput uspjelo Goranu Ivaniševiću (Stockholm 1992. i Pariz-Bercy 1993.) te Ivanu Ljubičiću u Indian Wellsu 2010. Čilić je u finalu Cincinnatija slavio protiv Andyja Murraya sa 6:4, 7:5. Bio je to njihov 14. međusobni ogled i tek treća pobjeda našeg tenisača. Međugorac je osvojio svoj 15. ATP turnir, ali prvi iz serije Masters 1000. Čilić je odigrao maestralan meč u kojem je ponudio tek dvije break-lopte Murrayu (spasio jednu), dok je sam realizirao tri od osam. Zahvaljujući ovoj pobjedi i svom 15. naslovu u karijeri, a prvom u 2016. godini, Marin Čilić je na novoj ATP ljestvici deveti tenisač svijeta. Iz Cincinnatija odlazi bogatiji za 1000 ATP bodova i 834.700 dolara.

DINAMO U LIGI PRVAKA

Nogometari Dinama izborili su nastup u grupnoj fazi Lige prvaka nakon iznimno uzbudljive uzvratne utakmice na gostovanju kod Red Bull Salzburga, u kojoj su golovima Fernandesa i Soudanija sve preokrenuli i u produžetku izborili konačnu pobjedu. Ždrijeb Lige prvaka u Monte Carlu smjestio je hrvatskoga prvaka Dinamo u skupini H zajedno s Juventusom, Sevillom i Lyonom. "Modri" će drugu sezonu uzastopce, četvrti put u posljednjih šest sezona te šesti put ukupno, igrati u skupinama elitnoga razreda europskoga nogometa. Do sada nikada nisu prošli dalje, a u 30 utakmica upisali su četiri pobjede, pet neodlučenih ishoda i 21 poraz.

PERKOVIĆ UVJERLJIVA I U ZÜRICHU

Najbolja hrvatska atletičarka Sandra Perković pobjednički je zaključila svoj nastup u ovogodišnjoj "Dijamantnoj ligi" slaveći i na završnici u Zürichu. Nakon osvojenih naslova europske prvakinja i olimpijske pobjednice Perković je niski uspjeha u 2016. pridodala i pobjede na svih sedam mitinga "Dijamantne lige", a za pobjedu u Zürichu bacila je odličnih 68,44 metara. Perković je tako peti put zaredom osvojila naslov pobjednice "Dijamantne lige", a ove godine osvojila je maksimalnih 80 bodova.

MODRIĆ NOVI KAPETAN 'VATRENIH'

Luka Modrić je novi kapetan hrvatske nogometne reprezentacije koja otvara kvalifikacijski ciklus za SP 2018. protiv Turske. Nakon oproštaja Darija Srne od reprezentacije, novi kapetan bit će Luka Modrić, a dokapetani Vedran Čorluka i Ivan Rakitić. Modrić je prvi put bio kapetan Hrvatske u proljeće 2015. na gostovanju kod Azerbajdžana. "Nadam se da smo svi ostali u stanju u kakvom smo bili na Euru te da ćemo s istim snagama prezentirati ono što je potrebno da Hrvatska uspješno apsolvira kvalifikacije i plasira se u Rusiju. Naša je skupina najjača, s četiri reprezentacije koje su bile na europskoj smotri, ali s obzirom na tamo prikazano imamo ulogu favorita i učiniti ćemo sve da je opravdamo", rekao je hrvatski izbornik Ante Čačić.

VATERPOLO: HRVATSKI JUNIORI SVJETSKI PRVACI

Hrvatska U-18 vaterpolska reprezentacija osvojila je naslov svjetskoga juniorskog prvaka u Podgorici nakon što je u finalu svladala domaćina Crnu Goru sa 16 : 13 (2 : 2, 7 : 5, 2 : 4, 5 : 2). Pet golova za Hrvatsku u finalu postigao je Lovro Paparić, po tri Jacob Merčep i Matias Biljaka, po dva Marko Valečić i Zvonimir Butić, a jednoga Franko Lazić, vrata je čuvao Luka Podrug, a još su igrali Branimir Herceg, Karlo Kreković, Duje Pejković i Petar Bratim. Brončane medalje osvojili su juniori iz Mađarske koji su u susretu za treće mjesto bili bolji od vršnjaka iz Italije s 12 : 8.

KVALIFIKACIJE U21: HRVATSKA - ŠVEDSKA 1 : 1

Mlada hrvatska nogometna reprezentacija do 21 godine starosti u kvalifikacijskom susretu za odlazak na Europsko prvenstvo, koje će se sljedeće godine održati u Poljskoj, odigrala je u Koprivnici protiv Švedske 1 : 1 (0 : 0). Švedska je povela u 57. minuti golom Pawela Cibickog, a na konačnih 1 : 1 poravnao je Stipe Perica u 78. minuti nakon odličnog prodora Marka Roga. Hrvatska je zadržala prvo mjesto na ljestvici s 19 bodova, dva više uz utakmicu više od druge Švedske, te tri više uz također utakmicu više od treće Španjolske. Naši mlađi nogometari do kraja kvalifikacija odigrat će još dvije utakmice, prvu već u pondjeljak na gostovanju u Gruziji, a posljednju, vjerojatno ključnu za plasman na EP, 10. listopada u Trelleborgu protiv Švedske.

OTKRIJTE SVOJU PRIČU NA hrvatska.hr

Puna života

Ne ispunjavajte život danima, ispunite dane životom.

HRVATSKA

